

Onderzoek naar de betekenis en beleving van boeken en lezen in Vlaanderen

Rapport van 21 december 2011

Vorbereid voor: Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media van de Vlaamse Overheid

Vorbereid door: Synovate

Datum: 21 december 2011

© 2011. Synovate Ltd. All rights reserved.

The concepts and ideas submitted to you herein are the intellectual property of Synovate. They are strictly of confidential nature and are submitted to you under the understanding that they are to be considered by you in the strictest confidence and that no use shall be made of the said concepts and ideas. Synovate does not, in providing this report, accept or assume responsibility for any other purpose or to any other person to whom this report is shown or in to whose hands it may come save where expressly agreed by our prior consent in writing.

synovate

Research reinvented

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Figurenlijst	4
1. Onderzoeksopzet	6
1.1. Achtergrond en Doelstellingen.....	6
1.1.1. Achtergrond	6
1.1.2. Doelstellingen.....	6
1.2. Methodologie.....	7
1.2.1. Kwalitatief luik.....	7
1.2.2. Kwantitatief luik	8
1.2.3. Inleidende opmerkingen met betrekking tot rapportering	11
2. Resultaten	12
2.1. Boeken lezen	12
2.1.1. Boeken lezen als leuke vrijetijdsbesteding	12
2.1.2. Boeken lezen als favoriete vrijetijdsbesteding.....	14
2.1.3. Lezen, kopen en ontlenen	16
2.1.4. Aantal boeken gelezen in het voorbije jaar: detail	19
2.2. Motivaties voor lezen.....	21
2.2.1. De opbouw van het model.....	21
2.2.2. Elke motivatie uitgelicht.....	25
2.2.3. Belang van de verschillende motivaties.....	31
2.3. Soorten boeken	38
2.3.1. Algemeen	38
2.3.2. Fictie	40
2.3.3. Non-fictie.....	41

2.4.	Wanneer leest men boeken? En leest men meer of minder dan vroeger?	43
2.4.1.	Algemeen	43
2.4.2.	Verschillen naar leeftijd	44
2.4.3.	Verandering vergeleken met 5 jaar geleden	44
2.5.	Imago van lezen	46
2.6.	Boeken kopen versus boeken lenen	47
2.6.1.	Inleiding	47
2.6.2.	Boeken kopen	48
2.6.3.	Boeken lenen	61
2.6.4.	Versterken kopen en lenen elkaar?	67
2.7.	Papier versus elektronisch	69
2.7.1.	Inleiding	69
2.7.2.	Fundamentele betekenis	69
2.7.3.	Emotionele beleving	70
2.7.4.	Voor- en nadelen	70
2.8.	Informatie verwerven omtrent boeken	72
2.8.1.	Inleiding	72
2.8.2.	Passief, vrijblijvend informatie op zich af laten komen	72
2.8.3.	Actief, speuren naar specifieke 'kenners' informatie	73
2.9.	Acties in verband met boeken	77
2.9.1.	Inleiding	77
2.9.2.	Acties in verband met prijs	77
2.9.3.	Acties in verband met auteurs (voor boekenliefhebbers)	77
2.9.4.	Lokale acties (voor boekenliefhebbers)	78
2.9.5.	Evenementen	79

synovate

Research reinvented

3. Conclusies	80
4. Appendix.....	86
Tabellenlijst	86
Figurenlijst.....	90

Figurenlijst

Figuur 1: Socio-demografisch profiel van de steekproef – deel 1 (in percentages).....	9
Figuur 2: Socio-demografisch profiel van de steekproef – deel 2 (in percentages).....	10
Figuur 3: Leuke vrijetijdsactiviteiten (in percentages).....	12
Figuur 4: Geprefereerde vrijetijdsactiviteiten (in percentages).....	15
Figuur 5: Lezen, kopen en ontleneren in Vlaanderen (in percentages).....	16
Figuur 6: Verhouding kopers, leners en kopers-leners	18
Figuur 7: Leesgedrag in Vlaanderen (in percentages).....	19
Figuur 8: Opbouw van het Censydiam model	21
Figuur 9: Invulling van het Censydiam model voor lezen	23
Figuur 10: Motivaties voor lezen in het Censydiam model	25
Figuur 11: Frequenties motivaties lezen (in percentages)	31
Figuur 12: Verschillen in motivaties tussen mannen en vrouwen (in percentages).....	32
Figuur 13: Verschillen in motivaties naar luistergedrag (radio)	36
Figuur 14: Verschillen in motivaties naar kijkgedrag (TV).....	37
Figuur 15: Verschillen in motivaties naar meest gelezen kranten.....	38
Figuur 16: Types boeken gelezen afgelopen jaar (in percentages)	40
Figuur 17: Wanneer leest men boeken?	43
Figuur 18: Aankoopkanaal boeken (in percentages)	50
Figuur 19: Aankoopkanaal naargelang aankoopgewoonte (in percentages)	51
Figuur 20: Type boeken gekocht afgelopen jaar (in percentages).....	52
Figuur 21: Voor wie koopt men boeken? (in percentages)	55
Figuur 22: Aankoopgewoonte en beïnvloedende factoren (in percentages).....	57
Figuur 23: Producten waarmee boeken in competitie staan (in percentages)	60
Figuur 24: Verschillen in concurrerende producten naargelang geslacht (in percentages).....	61
Figuur 25: Via welke kanalen leent men boeken?	63

Figuur 26: Aantal boeken geleend per jaar (in percentages)	66
Figuur 27: Kopen en lenen uitgesplitst naar 'kopers/leners' vs. exclusieve kopers resp. exclusieve leners (in percentages).....	68
Figuur 28: Belangrijkste informatiebronnen voor het lezen van een boek (in percentages).....	75

1. Onderzoeksopzet

1.1. Achtergrond en Doelstellingen

1.1.1. Achtergrond

In Vlaanderen werd de voorbije 10 jaren geen breed onderzoek verricht naar het verband tussen koop-, lees- en leengedrag van boeken (het meest recente dateert van 1994). Uit verschillende studies bestaan heel wat cijfers over het aantal verkochte boeken, het aantal ontleende boeken, etc., maar er is weinig onderzoek verricht naar wie de kopers zijn, of de kopers ook lenen, waarom men boeken koopt, leent, leest, hoe vaak men leest, wat de impact van e-cultuur momenteel is en wat het in de toekomst kan zijn?

Daarom schreef Boek.be, in samenwerking met Stichting Lezen, LOCUS, het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media van de Vlaamse Overheid, een onderzoeksopdracht uit naar de betekenis en beleving van boeken en lezen in Vlaanderen. Dit onderzoek wou de bestaande bronnen en wetenschappelijke kennis verder valoriseren en via kwalitatief onderzoek ingaan op een aantal belangrijke variabelen waarover te weinig geweten was.

De focus van dit onderzoek ligt op:

- het zogenaamde A-boek dat los van school en werk wordt gekocht, geleend of gelezen,
- het fysieke boek en het e-boek
- tendensen en dwarsverbanden.

1.1.2. Doelstellingen

Het doel van huidig onderzoek was tweeledig:

- Enerzijds het meten en analyseren van het huidig gedrag rond boeken en lezen. We onderzochten het huidige koop/lees/leengedrag in Vlaanderen, de evolutie van dit gedrag en het huidige keuzeprocess bij het kopen/lezen/lennen van boeken.

- Anderzijds verwierven we ook inzicht in de basismotivaties en attitudes van het lezen van boeken, en inzicht in de verschillende strategieën in het omgaan met lezen (het bepalen van lezerssegmenten). Deze inzichten rond de motieven van lezers moeten toelaten om het toekomstig beleid hierop af te stemmen.

1.2. Methodologie

De totale onderzoeksopdracht bestond uit twee onderzoeksluiken: enerzijds een kwalitatief luik (focusgroepen), anderzijds een kwantitatief luik (telefonische survey). Beide luiken worden hieronder kort voorgesteld.

1.2.1. Kwalitatief luik

Tussen 15 en 22 juni 2011 vonden 8 groepsgesprekken met telkens zes deelnemers plaats:

- 2 in Gent op woensdag 15 juni 2011 (vrouwen 18-30 jaar en mannen 25-50 jaar)
- 2 in Brugge op donderdag 16 juni 2011 (vrouwen 25-50 jaar en mannen 18-30 jaar)
- 2 in Antwerpen, 1 op donderdag 16 juni 2011 (allochtone vrouwen) en 1 op maandag 20 juni 2011 (allochtone mannen)
- 1 in Leuven op dinsdag 21 juni 2011 (vrouwen 50-70 jaar)
- 1 in Hasselt op woensdag 22 juni 2011 (mannen 50-70 jaar)
- Op dinsdag 2 augustus werd er een extra groep georganiseerd in Antwerpen om ook allochtone vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst te bevragen.

Alle respondenten waren ouder dan 18 jaar en jonger dan 70 jaar. Er werd gezorgd voor een goede geografische spreiding (zie boven) en een evenwichtige mix tussen mannen en vrouwen.

Verder werden ook 2 groepsgesprekken georganiseerd met allochtonen. De eerste groep op donderdag 16 juni 2011 bestond voornamelijk uit vrouwen van Oost-Europese afkomst. Aangezien onze interesse voornamelijk bij vrouwen van Turkse en

Marokkaanse afkomst lag, werd een extra groepsgesprek met deze laatste doelgroep georganiseerd.

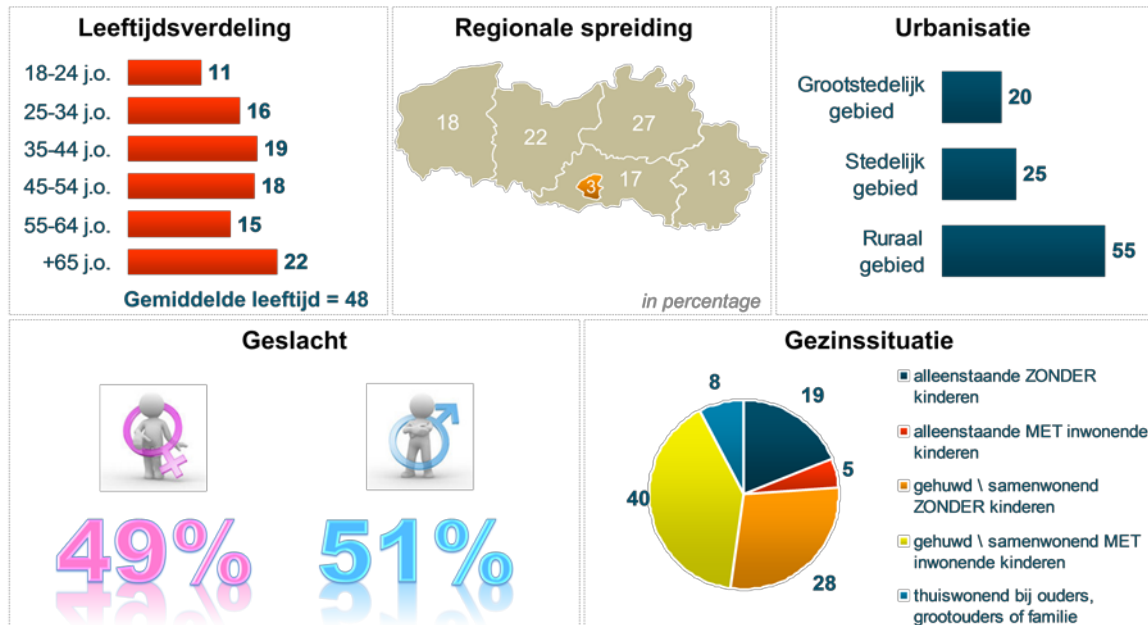
Er werd voor homogene groepen gekozen aangezien men zich op deze manier iets veiliger voelt en men attitudes, motieven en gedrag in andere groepsleden kan herkennen. Zo wordt een diepere exploratie van en introspectie in het gedrag gegarandeerd. Indien we mannen en vrouwen in 1 groep zouden samenbrengen, zou dit kunnen leiden tot inhibities en confrontaties (hetzelfde geldt voor autochtonen en allochtonen, mensen die zich in verschillende levensfasen bevinden, ...).

1.2.2. Kwantitatief luik

1.2.2.1. Kwantitatieve steekproef

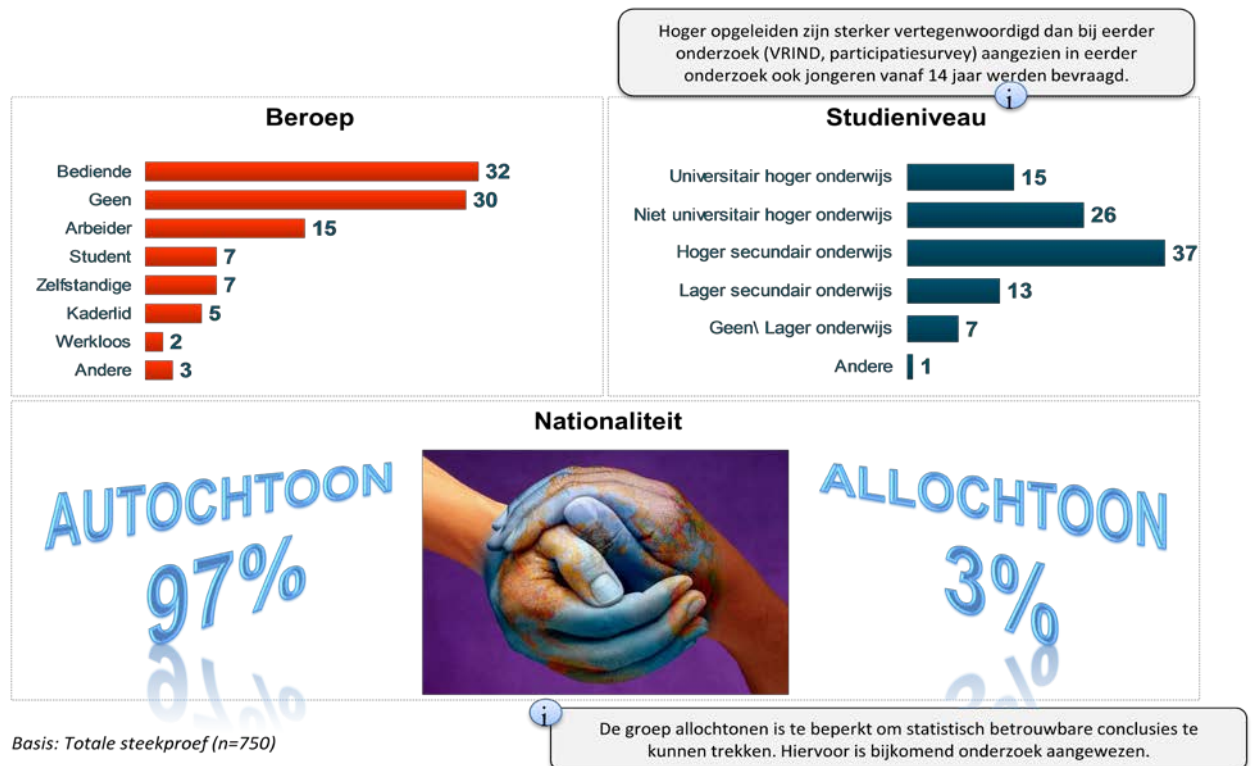
In totaal werden er 750 telefonische interviews gerealiseerd in Vlaanderen en Brussel. Alle respondenten waren ouder dan 18 jaar en Nederlandstalig. Om representativiteit te garanderen werden de resultaten gewogen naar leeftijd, provincie en urbanisatiegraad (bron: Nationaal Instituut voor Statistiek). Hierbij werd ook rekening gehouden met de Nederlandstalige Brusselaars.

Figuur 1: Socio-demografisch profiel van de steekproef – deel 1 (in percentages)

Een gewing werd toegepast op de variabelen: leeftijd, provincie en urbanisatiegraad.

Figuur 2: Socio-demografisch profiel van de steekproef – deel 2 (in percentages)

Drie procent van de steekproef bestaat uit allochtonen, wat minder is dan de totale vertegenwoordiging van allochtonen binnen de Vlaamse bevolking. Deze ondervertegenwoordiging van allochtonen is een gevolg van het feit dat het onderzoek enkel in het Nederlands werd uitgevoerd. Maatregelen om tot een hogere vertegenwoordiging van allochtonen in de steekproef te komen, lagen buiten de scope van dit onderzoek.

1.2.2.2. **Kwantitatieve data-collectie**

De interviews werden telefonisch afgenomen met behulp van CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) op vaste (66%) en mobiele (34%) nummers vanuit het Synovate call center te Gent. De selectie van respondenten gebeurde aan de hand

van random digit dialling. Mobiele nummers werden in de stratificatie opgenomen om de steeds groter wordende groep 'mobile onlies' (individuen die enkel nog bereikbaar zijn via GSM en niet via vaste lijn) niet uit te sluiten van deelname. Alle interviews gebeurden tussen 5 september en 18 september 2011. De gemiddelde interviewtijd bedroeg 15 minuten.

1.2.3. Inleidende opmerkingen met betrekking tot rapportering

De lezer dient voor ogen te houden dat de resultaten berusten op de antwoorden van respondenten en niet op informatie uit andere kanalen. Bijvoorbeeld: de conclusie dat ca. 6 op 10 Vlamingen het voorbije jaar minstens één boek heeft gekocht, is niet gebaseerd op actuele verkoops cijfers, maar wel op de eigen perceptie van de respondent. De resultaten rond evoluties van het leengedrag vormen een ander voorbeeld: deze zijn niet gebaseerd op BIOS cijfers maar wel op een rapportering van de respondent over zijn / haar eigen leengedrag.

Bij de verwerking van het kwantitatief luik werden eventuele verschillen tussen subgroepen afgecheckt aan de hand van een significantietoets op 95% betrouwbaarheidsniveau. In de figuren van dit rapport worden de significante verschillen aangeduid aan de hand van een letter (A/B/C/...). Deze letter verwijst steeds naar een bepaalde deelgroep in de tabel en figuur en staat steeds vermeld bij het hoogste percentage of gemiddelde.

2. Resultaten

In de volgende hoofdstukken worden afwisselend zowel bevindingen uit het kwantitatieve luik als bevindingen uit het kwalitatieve luik besproken.

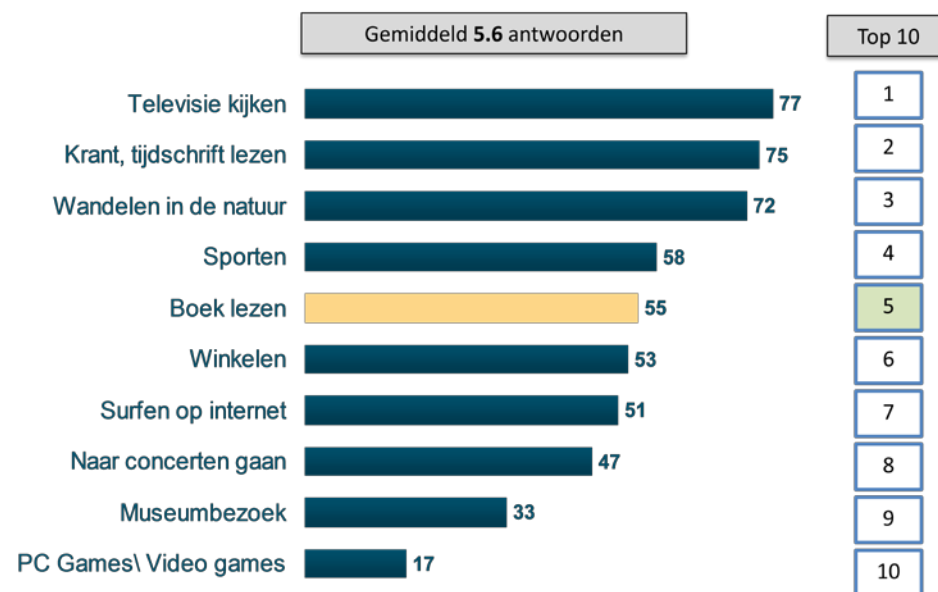
2.1. Boeken lezen

2.1.1. Boeken lezen als leuke vrijetijdsbesteding

Het boek heeft een positief imago. Anno 2011 vindt iets meer dan de helft (55%) van de Vlamingen het leuk om boeken te lezen in zijn/haar vrije tijd. Boeken lezen komt hiermee op de vijfde plaats in de top 10 van activiteiten die men leuk vindt om te doen in zijn / haar vrije tijd. Televisie kijken, krant / tijdschrift lezen, wandelen in de natuur en sporten komen respectievelijk op de eerste tot en met vierde plaats.

Figuur 3: Leuke vrijetijdsactiviteiten (in percentages)

Wat vindt u leuk om te doen in uw vrije tijd ? – meerdere antwoorden mogelijk

Basis: Totale steekproef (n=750)

Noot: Studie "een boek is iets aangenaams" uit 1998: **61% boek lezen / 4e plaats na krant lezen, televisie kijken en tijdschrift lezen** (cfr. Slechts 6 items, excl. sporten en wandelen in de natuur).

Bij vrouwen blijkt lezen een prominentere plaats in te nemen in de vrijetijdsbesteding dan bij mannen: 64% van de vrouwen vindt boeken lezen een leuke activiteit, terwijl dit bij mannen 45% is. Naarmate men ouder wordt, blijkt boeken lezen minder in competitie te staan met andere activiteiten (men vindt algemeen minder activiteiten leuk om te doen tijdens de vrije tijd), maar dit wil niet noodzakelijk zeggen dat de vrije tijd daarom meer wordt ingevuld met lezen: 49% van de 65-plussers vindt lezen een leuke vrijetijdsbesteding, terwijl dit bij de leeftijdscategorieën 35-44 jaar, 45-54 jaar en 55-64 jaar tussen de 54% en 66% ligt. Vanaf de leeftijd van 65 jaar haakt dus een aanzienlijk deel van de lezers af. Bij 25- tot 34-jarigen zien we dat lezen ook wat onder druk staat als leuke vrijetijdsbesteding (41%), een hypothese kan zijn dat dit te wijten is aan het drukke gezinsleven en de combinatie met (voltijds) werken. (zie Appendix Tabel 1 p. 91)

Als we de resultaten opsplitsen volgens urbanisatiegraad, dan merken we dat boeken lezen vaker als leuke activiteit in de vrije tijd wordt gezien in meer verstedelijkte gebieden. 66% van de mensen die in grootstedelijk gebied wonen, zien boeken lezen als een leuke activiteit, terwijl dit in stedelijk gebied en ruraal gebied respectievelijk 54% en 51% is. (zie Appendix Tabel 2 p.91)

Ook opleidingsniveau blijkt een impact te hebben op het al dan niet leuk vinden van boeken lezen in de vrije tijd. Hoger opgeleiden (niet-universitair: 70%, universitair: 73%) blijken boeken lezen vaker als een leuke vrijetijdsbesteding te beschouwen. Boeken lezen vormt bij hoger opgeleiden zelfs een volwaardige concurrent van televisie kijken. (zie Appendix Tabel 3 p. 92)

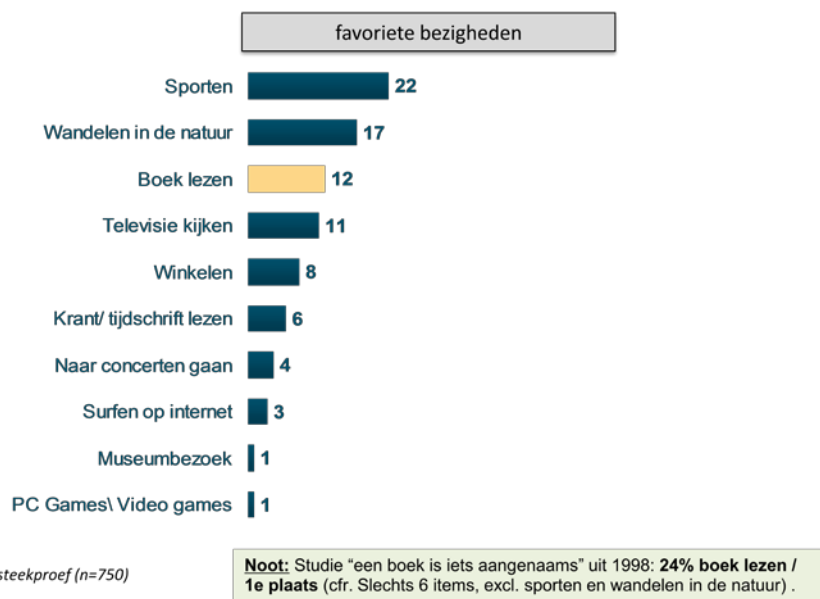
De interesse in het lezen van boeken blijkt ook sterk afhankelijk te zijn van de beroepscategorie. Vergeleken met andere beroepscategorieën vertonen in de eerste plaats arbeiders minder interesse (30%) in het lezen van boeken in hun vrije tijd. Ook zelfstandigen (47%) hebben een lagere interesse dan andere beroepscategorieën. Onder studenten blijkt de concurrentie van andere activiteiten het grootst, maar boeken lezen blijft toch als leuke activiteit beschouwd door 65% van hen. (zie Appendix Tabel 4 p. 92)

2.1.2. Boeken lezen als favoriete vrijetijdsbesteding

Boeken lezen staat op de vijfde plaats in de top tien van leuke vrijetijdsactiviteiten, maar voor 1 op de 8 Vlamingen (12%) blijkt het zelfs de favoriete vrijetijdsbesteding te zijn. Het komt daarmee op de derde plaats in de lijst van favoriete bezigheden, na sporten (22%) en wandelen in de natuur (17%).

Figuur 4: Geprefereerde vrijetijdsactiviteiten (in percentages)

Welke van de activiteiten die u leuk vindt om te doen in uw vrije tijd doet u het allerlieftst?

Opvallend is dat meer vrouwen (16%) dan mannen (9%) boeken lezen als hun favoriete vrijetijdsbesteding aangeven. Boeken lezen komt hiermee op een gedeelde tweede plaats met sporten bij vrouwen, na wandelen in de natuur. Daarnaast blijkt boeken lezen een belangrijkere plaats in te nemen als favoriete vrijetijdsbesteding vanaf 35 jaar. Van de 35-plussers geeft 11% tot 19 % boeken lezen op als favoriete vrijetijdsbesteding, terwijl dit bij 18- tot 24-jarigen slechts 2 % is en bij 25- tot 34-jarigen slechts 7%. (zie Appendix Tabel 5 p. 93)

Boeken lezen blijkt ook vaker in grootstedelijke gebieden (16%) als favoriete activiteit opgegeven te worden (vs. 11% in stedelijke en rurale gebieden) (zie Appendix Tabel 6 p.93), maar dit verhoogde percentage hangt samen met de verhoogde vertegenwoordiging van hoger opgeleiden in dit gebied (27% universitair vs. 16% en 11% in stedelijk en ruraal gebied). Bij hoger opgeleiden wordt boeken lezen immers vaker als favoriete vrijetijdsactiviteit opgenoemd (21% bij universitair hoger opgeleiden

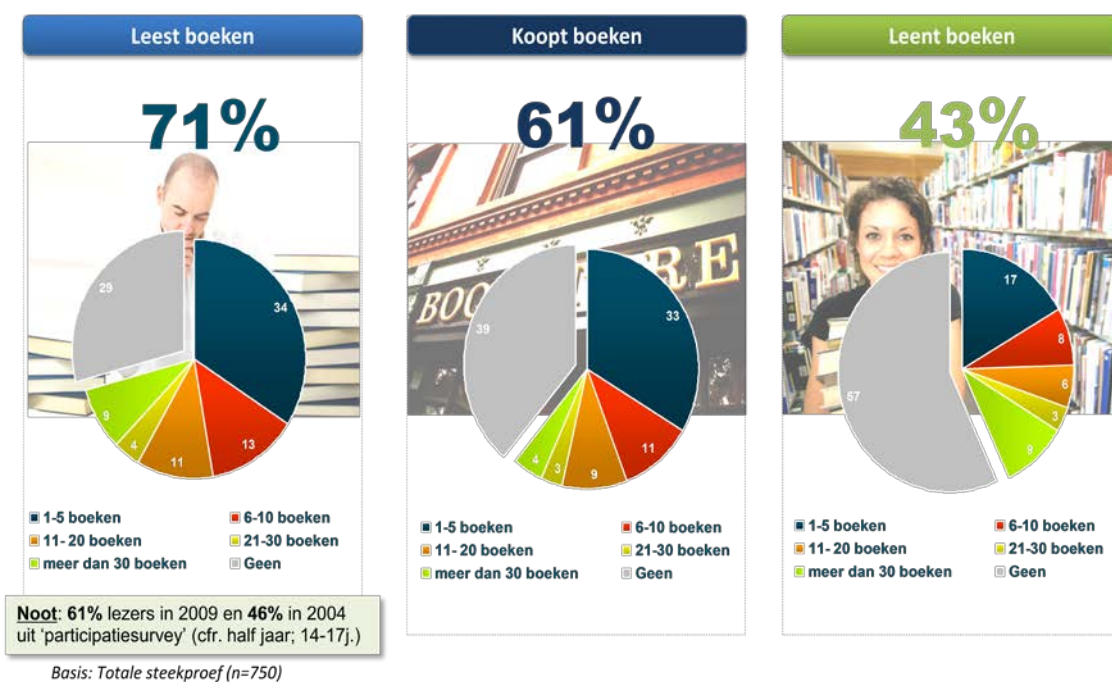
en 14% bij niet-universitair hoger opgeleiden). Lager opgeleiden prefereren eerder televisie kijken. Bij universitair opgeleiden komt boeken lezen zelfs op de tweede plaats als 'favoriete vrijetijdsbesteding' (na sporten). (zie Appendix Tabel 7 p. 94)

Indien we de resultaten voor favoriete vrijetijdsbestedingen opsplitsen volgens beroepsactiviteit, zien we dat arbeiders en studenten boeken lezen minder vaak als hun favoriete vrijetijdsbesteding zien (slechts 6% en 0%, respectievelijk). Sporten blijft voor studenten veruit de meest geprefereerde activiteit (47%). (zie Appendix Tabel 8 p.94)

2.1.3. Lezen, kopen en ontlenen

Anno 2011 is lezen belangrijk in het leven van de volwassen Vlaming. Ongeveer 7 op de 10 volwassenen in Vlaanderen (71%) beweert minstens één boek gelezen te hebben het voorbije jaar. Bijna de helft daarvan las ongeveer 1 à 5 boeken in dat jaar (34% van de Vlamingen) en 13% van de Vlamingen zegt jaarlijks meer dan 20 boeken te lezen. Van alle Vlamingen zegt 61% ook boeken te kopen. Iets meer dan de helft daarvan (33% van de Vlamingen) beperkt zich tot 1 à 5 boeken per jaar. 11% van de Vlamingen koopt 6 à 10 boeken per jaar, 9% koopt er 11 à 20 en 7% koopt er jaarlijks meer dan 20. Iets meer dan 2 op 5 Vlamingen (43%) beweert ook minstens 1 boek per jaar te ontlenen.

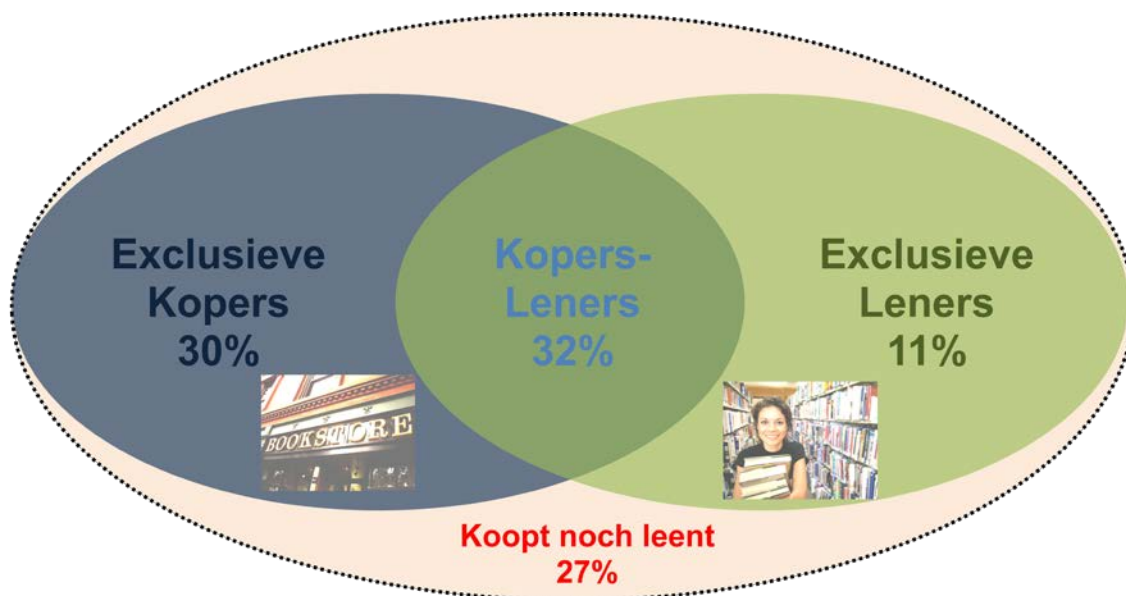
Figuur 5: Lezen, kopen en ontlenen in Vlaanderen (in percentages)

Het aantal volwassenen dat beweert enkel boeken te kopen is relatief hoog (30%) ten opzichte van het aantal dat beweert enkel te lenen (11%). 32% van de Vlamingen doet beiden, dus zowel kopen als ontlenen van boeken. De overige 27% ontleent noch koopt boeken.

Conform de belangrijkste positie van lezen in de vrije tijd bij vrouwen blijken zij ook vaker zowel te lenen als te kopen (38%). Bij mannen ligt dit percentage op 26%. Daarnaast vinden we vooral bij de 18- tot 24-jarigen exclusieve leners (24% vs. 9% tot 11% bij de oudere leeftijdscategorieën). Vanaf 25-jaard blijkt men ook vaker boeken te kopen en minder te ontlenen. (zie Appendix Tabel 9 p.95)

Figuur 6: Verhouding kopers, leners en kopers-leners

Basis: Totale steekproef (n=750)

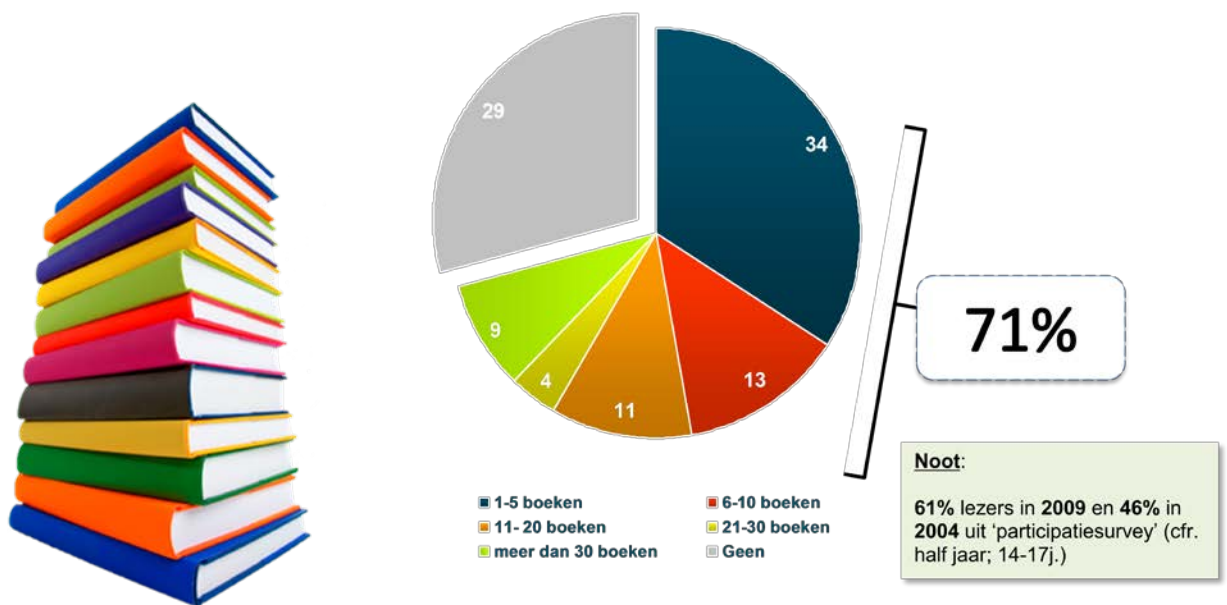
Er konden geen belangrijke verschillen geïdentificeerd worden tussen (groot)stedelijke en rurale gebieden wat betreft het aankopen en/of lenen van boeken (uitgezonderd de algemeen lagere participatie van lezen in rurale gebieden). Het opleidingsniveau zorgt echter wel voor significante verschillen wat betreft het kopen en lenen van boeken. Hoger opgeleiden blijken significant meer te kopen en lenen dan lager opgeleiden. Vooral de kloof met mensen zonder opleiding of enkel een opleiding lager onderwijs is groot: 41% tot 46% van de hoger opgeleiden koopt én leent boeken, versus slechts 6% kopers-leners bij mensen met een opleiding lager onderwijs of zonder opleiding. Er zijn ook significant meer hoger opgeleiden die exclusief lenen dan lager opgeleiden. Deze cijfers liggen allen in lijn met de bevinding dat boeken lezen meer geprefereerd wordt bij mensen met een diploma hoger onderwijs. (zie Appendix Tabel 10 p.95)

2.1.4. Aantal boeken gelezen in het voorbije jaar: detail

Zoals hierboven vermeld, beweert 71% van de Vlamingen in het voorbije jaar minstens 1 boek gelezen te hebben. Bijna de helft van de Vlamingen leest 1 tot 10 boeken per jaar.

Figuur 7: Leesgedrag in Vlaanderen (in percentages)

Leesgedrag

Basis: Totale steekproef (n=750)

Vrouwen lezen meer en vaker dan mannen: 39% van de mannen leest geen boeken, bij vrouwen is dit slechts 19%. Iets meer dan de helft van de vrouwen leest 1 tot 10 boeken per jaar. Bij mannen is dit eerder 4 op 10. Een belangrijke vaststelling is dat vanaf 65 jaar een groot deel van de lezers afhaakt: 43% leest geen boeken meer. (zie Appendix Tabel 11 p.96)

In grootstedelijke gebieden is de leesfrequentie en het lezen van boeken algemeen hoger dan in de stedelijke en rurale gebieden. In grootstedelijk gebied leest 18% van de mensen niet, terwijl dit in stedelijk en ruraal gebied tot 28% en 33% oploopt. Daarenboven blijkt dat men in grootstedelijke gebieden ook meer boeken leest: 14% van de mensen leest er meer dan 30 boeken per jaar (vs. 9% in de algemene bevolking). (zie Appendix Tabel 12 p.96)

Voornamelijk laaggeschoolde volwassenen hebben geen enkel boek gelezen in het voorbije jaar. 61% van de mensen zonder opleiding of met enkel een opleiding lager onderwijs lezen geen enkel boek. Dit percentage daalt naarmate de opleidingsgraad stijgt. Bij universitair geschoolden daalt het percentage niet-lezers tot 5%. De leesfrequentie is dan ook veel hoger bij hoog opgeleide volwassenen: 57% van de universitair opgeleiden las meer dan 6 boeken in het voorbije jaar. Bij niet-universitair hoger opgeleiden is dat 49%. (zie Appendix Tabel 13 p.97)

Arbeiders, zelfstandigen, mensen zonder beroep (huisvrouwen/mannen, gepensioneerden) en werklozen blijken het minst te lezen (41%, 48%, 37% en 58% niet-lezers, respectievelijk). Vooral studenten, bedienden en kaderleden lezen boeken: 51% van de kaderleden, 46% van de bedienden en 41% van de studenten leest meer dan 10 boeken per jaar. (zie Appendix Tabel 14 p.98)

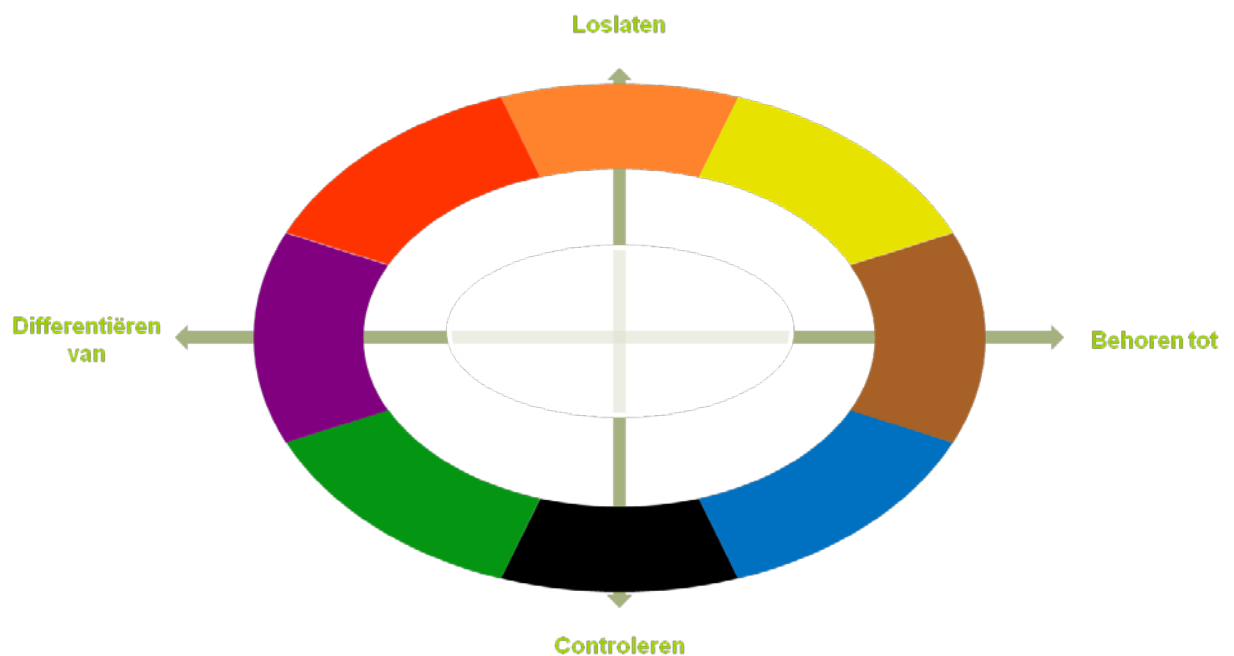
2.2. Motivaties voor lezen

Het onderzoek had ook als doelstelling om de motivaties waarom mensen lezen, bloot te leggen. Deze motivaties werden in eerste instantie onderzocht in het kwalitatieve luik van de studie, vertrekkend vanuit een algemeen motivationeel model (Censydiam-model) als referentiekader. In de volgende rubriek wordt dit model eerst toegelicht.

2.2.1. De opbouw van het model

Het referentiekader dat we gebruiken om de motivaties voor lezen te verklaren, is het Censydiam-model. Dit model ziet er als volgt uit:

Figuur 8: Opbouw van het Censydiam-model

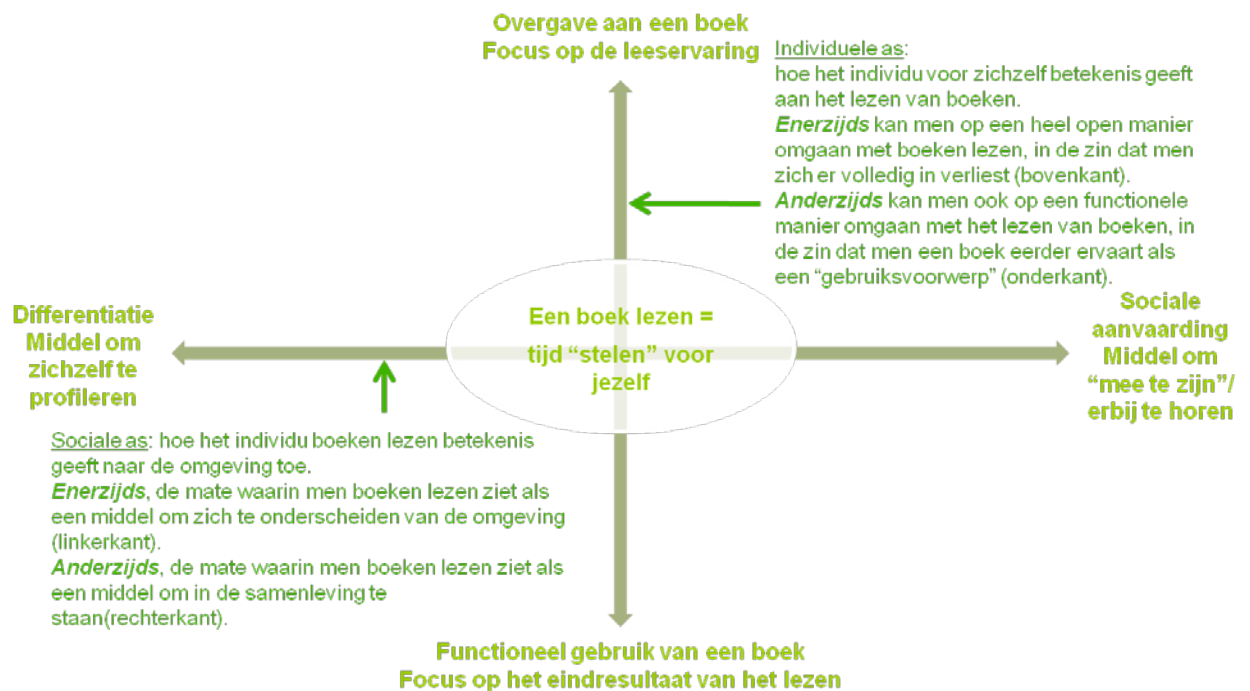

In het hart van dit referentiekader bevindt zich een bepaalde behoefte. Het lezen van boeken komt aan deze behoefte tegemoet. Verschillende mensen op verschillende

plaatsen en momenten ervaren deze behoefte op een andere manier en ontwikkelen verschillende strategieën om er mee om te gaan.

De eerste stap in het uitzetten van de behoeft patronen en de gedragingen ligt in het identificeren van deze fundamentele behoefte in de kern van het referentiekader. De vraag is dus: 'Wat is de fundamentele behoefte waaraan boeken lezen tegemoet komt?' Uit de georganiseerde groepsgesprekken is gebleken dat deze behoefte kan gedefinieerd worden als: 'Tijd "stelen" voor jezelf'. Het lezen van boeken is een vrij individuele en persoonlijke aangelegenheid, het is iets dat je alleen doet, het is een moment voor jezelf. Tijd stelen voor jezelf is een vrij pejoratieve omschrijving en we kunnen ook wel stellen dat het lezen van boeken iets egoïstisch heeft. Het is 'ik en mijn boek', en verder is er niks of niemand bij betrokken. Hier ligt dan ook de verklaring waarom men zich soms schuldig voelt als men aan het lezen is. Men eist tijd voor zichzelf op, terwijl men deze tijd ook aan andere zaken (huishoudelijke taken,...) of aan andere mensen (partner, vrienden, kinderen,...) zou kunnen besteden.

Figuur 9: Invulling van het Censydiam-model voor lezen

Rond deze fundamentele behoefte in de kern is het referentiekader verder opgebouwd uit twee assen:

- De horizontale as is de sociale as. Aan de linkerkant van deze as leest men boeken om zich te onderscheiden van de omgeving. Aan de rechterkant is men gemotiveerd om boeken te lezen om erbij te horen. Op deze as verklaart men dus vooral hoe het individu boeken lezen ziet binnen de sociale context: zet men zich af van deze omgeving of wil men er net bij horen?
- De verticale as is de individuele as. Met behulp van deze as willen we verklaren hoe een persoon voor zichzelf betekenis geeft aan het lezen van boeken. Aan de bovenkant gaat men op een heel open manier om met boeken, men kan er zich helemaal in verliezen. Aan de onderkant van deze as wil men wat meer in controle blijven, men gaat op een functionele manier om met het lezen van boeken, men ziet het boek eerder als een gebruiksvoorwerp.

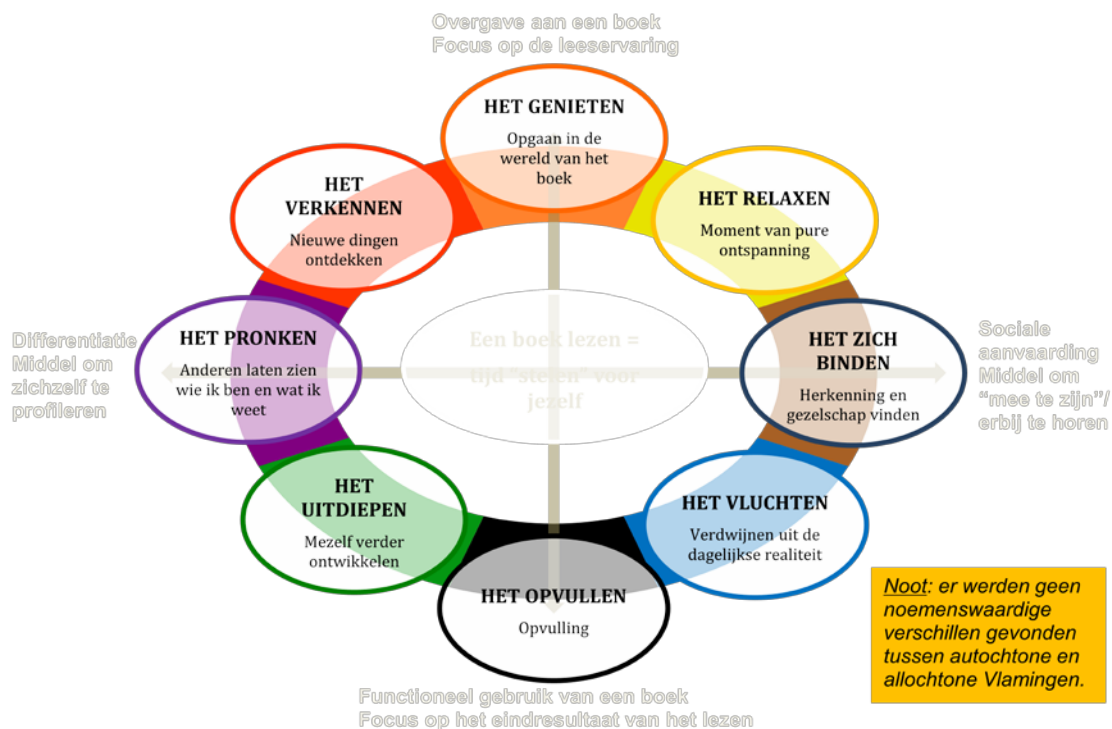
De tweede stap in de opbouw van het model is het identificeren van de verschillende motivaties die mensen kunnen hebben op verschillende plaatsen en verschillende momenten in verband met het lezen van boeken.

Concreet werden acht verschillende motivaties om een boek te lezen gedetecteerd:

- Het GENIETEN: een boek lezen is opgaan in de wereld van het boek.
- Het VERKENNEN: een boek lezen is nieuwe dingen ontdekken.
- Het PRONKEN: een boek lezen is aan anderen laten zien wie ik ben en wat ik weet.
- Het UITDIEPEN: een boek lezen is een manier om mezelf verder te ontwikkelen.
- Het OPVULLEN: een boek lezen is opvulling (van tijd/ van een gemis in mijn kennis).
- Het VLUCHTEN: een boek lezen is verdwijnen uit de dagelijkse realiteit.
- Het ZICH BINDEN: een boek lezen is herkenning en gezelschap vinden.
- Het RELAXEN: een boek lezen is een moment van pure ontspanning.

Als we deze motivaties in het model plaatsen, ziet ons model er als volgt uit:

Figuur 10: Motivaties voor lezen in het Censydiam-model

2.2.2. Elke motivatie uitgelicht

In dit deel van het rapport bespreken we afzonderlijk elke motivatie die een lezer kan hebben, op een willekeurig moment en op een willekeurige plaats, voor het lezen van een boek. Om de beschrijving van de verschillende motivaties telkens zo 'rijk' mogelijk te maken, gaan we telkens uit van een archetypische persoon ('dé genierter', 'dé verkenner', ...) die als het ware uitsluitend omwille van de motivatie in kwestie leest. Dit is echter slechts een 'pedagogisch middel' – verder zal blijken dat de meeste mensen vanuit verschillende motivaties lezen.

2.2.2.1. *Het genieten*

De genieters lezen een boek om even te verdwijnen en helemaal op te gaan in de wereld van het boek: op het moment dat ze een boek lezen, horen en zien zij niets meer van hun omgeving, de tijd staat stil, het is alleen zij en hun boek. De genieters hebben een enorm inlevingsvermogen en beleven hun boek, ook emotioneel. Als de genieters een boek willen lezen, creëren ze hun eigen wereldje: niet alleen het boek is op dat moment deel van hun wereld, ook fysiek creëren ze hun eigen wereld waarin ze op dat moment niet gestoord willen worden. De genieters settelen zich op een gezellig plekje, met het juiste licht, een dekantje, iets om te drinken en/of te knabbelen, eventueel een muziekje op de achtergrond, eventueel de telefoon voor een tijdje uitzetten, ... Dit plekje kan overal zijn waar ze zich kunnen afsluiten van de buitenwereld, thuis, in het park of in de tuin, op het strand, ... Dit kan op eender welk moment van de dag zijn. De enige voorwaarde is dat men zich lang genoeg, voor minstens een vol uur, kan afsluiten.

2.2.2.2. *Het verkennen*

Verkenneren lezen boeken om zich te informeren, om nieuwe dingen te leren kennen, ... kortom om hun wereld uit te breiden en interessant en spannend te maken. De bedoeling van het vergaren van informatie is om deze later om te zetten in de praktijk wanneer ze bijvoorbeeld een reis maken of gasten hebben waarvoor ze willen koken. Daarom lezen de verkenneren ook eerder gericht, ze gaan op zoek naar specifieke informatie waar ze later iets aan hebben. De verkenneren lezen dus vaak iets op voorhand, op die manier kunnen ze zich voorbereiden en de vergaarde informatie op het desbetreffende moment meteen gebruiken, bijvoorbeeld voor ze op reis vertrekken of voor ze naar een museum gaan. Dit lezen kan op elk moment van de dag, op plaatsen waar ze zich kunnen concentreren: bijvoorbeeld thuis aan tafel of in de bibliotheek.

2.2.2.3. *Het pronken*

Ook de pronkers lezen boeken om zich te informeren. Die nieuw verworven kennis wordt ook vaak in praktijk omgezet, maar daarom niet omwille van het praktische nut: ze willen dingen leren om er anderen mee te imponeren, ze zullen hun kennis in praktijk omzetten of er gewoon over praten om aan anderen te tonen wat ze allemaal weten en kunnen. Ze gebruiken boeken om zich interessant te maken naar anderen toe.

De pronkers kiezen die werken of boeken die specialer, minder gekend, minder toegankelijk zijn (qua inhoud of niet gemakkelijk te vinden). Boeken uit de top 10 of zelfs de top 100 spreken hen veel minder aan. Ze houden ervan om aan anderen te laten zien en horen dat ze bewust voor deze boeken kiezen. Ze willen zich profileren als een kenner, als iemand die niet tot de alledaagse 'massa' behoort. Hiertoe stellen ze ook bewust hun boeken 'ten toon', bijvoorbeeld in een grote boekenkast thuis die de aandacht trekt van gasten of op de trein op het tafeltje voor hen. De pronkers vertellen graag aan anderen waarom zij die boeken lezen en wat ze weten over de geschiedenis van het boek, over de auteur, ... Hun boeken ten toon stellen, kan bij anderen vragen ontlokken die hen een aanzet geven tot dit vertellen. De pronkers lezen in principe op elk moment van de dag en zowel thuis als buitenshuis. Momenten waarop ze echter aan anderen kunnen laten zien wat ze lezen vinden ze het aantrekkelijkst. Bijvoorbeeld op een bankje in het park, op de trein of het vliegtuig, in de bibliotheek.

2.2.2.4. *Het uitdiepen*

De uitdiepers lezen boeken om zichzelf te verrijken. Ze gaan op zoek naar boeken die hen iets kunnen bijbrengen, over een bepaald thema, maar ook wat taal betreft. Boeken zijn er niet alleen om hun inhoud, maar ook om hun vorm. Door boeken te lezen blijven de uitdiepers niet alleen inhoudelijk op de hoogte, maar schaven ze ook voortdurend hun taalgevoel bij. Daarnaast betekenen boeken een uitdaging: ze moeten kunnen inspireren, hen doen nadenken, en hen een stap verder doen zetten.

In tegenstelling tot de pronkers zijn de informatie en de kennis die de uitdiepers uit hun boeken halen uitsluitend bedoeld voor zichzelf, zij zullen er niet mee te koop lopen. Zolang ze voor zichzelf weten wat ze aan een bepaald boek hebben gehad, wat ze ervan opgestoken hebben, is hun behoefte ingevuld. Een specifiek moment om te lezen hebben de uitdiepers niet: lezen kan op elk moment van de dag, zolang er maar de mogelijkheid is zich te concentreren. Dit kunnen de uitdiepers het best thuis (maar eerder aan tafel dan gezellig weggedoken in de zetel onder een deken) of op andere rustige plaatsen als bijvoorbeeld de bibliotheek, in de tuin, ...

2.2.2.5. *Het opvullen*

Mensen die boeken lezen om 'op te vullen' zijn eerder functionalisten. Deze functionalisten gaan op een eerder praktische manier met boeken om: boeken worden gelezen om ofwel tijd op te vullen ofwel om een gemis aan kennis op te vullen. Boeken worden dan ook eerder 'gebruikt' dan echt 'beleefd'. De functionalisten lezen boeken om tijd op te vullen, hierbij gaat het vaak om momenten waarop ze moeten wachten, bijvoorbeeld tijdens een lange reis op het vliegtuig of op de trein, in de wachtkamer van de dokter. Ze lezen ook op momenten waarop ze 'niets' te doen hebben. Vaak zijn het momenten waarop men op tijd en stond wel eens wordt afgeleid door de omgeving en waarin men niet altijd rustig kan genieten van een boek. Ze lezen ook boeken om gemis aan kennis op te vullen, voornamelijk tijdens de examens. Dit zijn momenten waarop ze zich wel willen kunnen concentreren. Ze gaan dan bij voorkeur op zoek naar rustige plekjes zoals de eigen slaap-/studeerkamer of de bibliotheek.

2.2.2.6. *Het vluchten*

De vluchters lezen boeken om de gedachten te verzetten, om even niet te moeten denken aan de dagelijkse beslommingen en zorgen, het helpt hen om niet te hoeven piekeren. Boeken lezen is een vorm van afleiding die hen rustig maakt. Tegelijkertijd zijn boeken ook een vorm van wegdromen: dromen van een andere, 'betere' wereld.

Net als de genieters creëren de vluchters een eigen wereldje, ze zoeken een rustig plekje op om zich te settelen, een plekje waar ze zich kunnen terugtrekken en even de rest van de wereld kunnen vergeten. Daar waar bij de genieters gezelligheid troef was, is het voor de vluchters meer van belang dat ze rustig en afgesloten zitten. Ze lezen dan ook voornamelijk thuis (binnen in de zetel of buiten in de tuin), op eender welk moment van de dag (overdag, 's avonds of voor het slapengaan). Wel zoeken vluchters een moment waarop ze lang genoeg in een boek kunnen verdwijnen, met als minimumlimiet een vol uur.

2.2.2.7. *Het zich binden*

De binders zoeken een vorm van bevestiging in de boeken die ze lezen: ze zoeken naar visies die de eigen meningen en gevoelens kunnen bevestigen, zodat ze het gevoel hebben niet alleen te staan, dat er nog anderen zijn die ook op die manier tegen de zaken aankijken. Zo kan een boek ook troost brengen aan binders, wanneer het vertelt over anderen die in dezelfde situatie zitten of hetzelfde hebben meegemaakt. De verbondenheid is ook een belangrijke behoefte bij de leeservaring van binders: hetzelfde lezen als anderen, hetzelfde hebben meegemaakt als in het boek, samen een boek bespreken, etc. geeft het gevoel een bepaalde band te hebben met die anderen. Voor het lezen zelf zoeken binders een rustig moment waarop ze alleen zijn en zich op een geconcentreerde manier kunnen focussen op een boek. Meestal is dat thuis (binnen in de zetel, in bed voor het slapengaan of buiten in de tuin). Gezelligheid mag zeker, maar is niet het uiteindelijke doel van het lezen. Dat doel ligt in de troost, bevestiging of verbondenheid die het boek biedt. Achteraf is het voor hen belangrijk om 'gelijkgezinden' te vinden, om over het boek te kunnen praten: ofwel om hen te vertellen wat ze er aan gehad hebben ofwel om – als ook de anderen hetzelfde boek gelezen hebben – het boek samen te bespreken (bijvoorbeeld in een soort boekenclub). Een ander typisch moment voor binders is het voorlezen van een verhaaltje aan de kinderen voor het slapengaan: het is een moment van rustig worden,

van een ontspannend en vredig moment samen met de kinderen, waarbij de avond in harmonie wordt afgesloten.

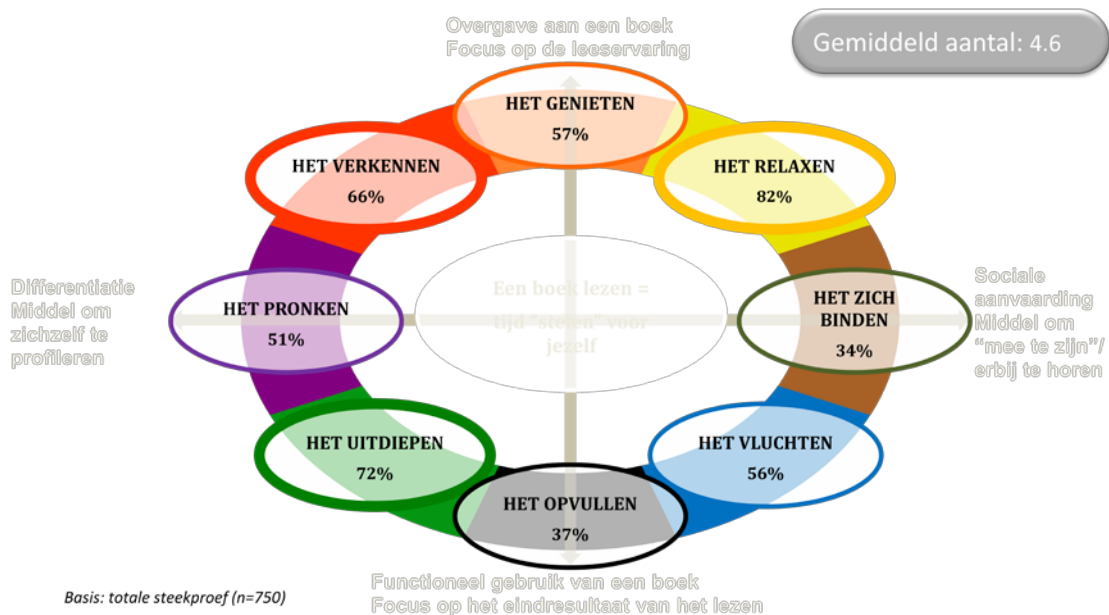
2.2.2.8. *Het relaxen*

Voor de relaxers zijn boeken pure ontspanning: lezen moet vlot en gemakkelijk gaan, het hoeft in geen geval nuttig te zijn, het dient vooral als aangename 'verpozing' tussendoor. Ze lezen op een eerder ongedwongen manier: op momenten en plaatsen waar het hen uitkomt. Dat ze af en toe worden afgeleid door wat er rond hen heen gebeurt, stoort hen niet, het is immers niet de bedoeling zich echt te verdiepen in het boek. Favoriete momenten waarop ze lezen zijn zondagmiddag ('lazy Sunday afternoon'), op vakantie (bijvoorbeeld op het strand), een vrije dag, ... Sommige relaxers laten de boeken die ze meenemen op reis daar ook weer achter: de boeken hebben hun diensten bewezen en hoeven zelfs niet meer mee naar huis gebracht te worden.

2.2.3. Belang van de verschillende motivaties

Nadat de verschillende motivaties werden geïdentificeerd die mensen ertoe kunnen aanzetten om boeken te lezen, hebben we deze motivaties kwantitatief gevalideerd en opgesplitst naar een aantal variabelen (bijvoorbeeld leeftijd, beroepscategorie, genre). Een eerste opvallende bevinding is dat eenzelfde persoon duidelijk om verschillende redenen boeken leest. Het gemiddelde aantal motivaties per persoon is 4,6. De drie meest voorkomende motivaties voor lezen zijn ontspanning (relaxen), zichzelf verder ontwikkelen (uitdiepen), en het ontdekken van nieuwe zaken (verkennen).

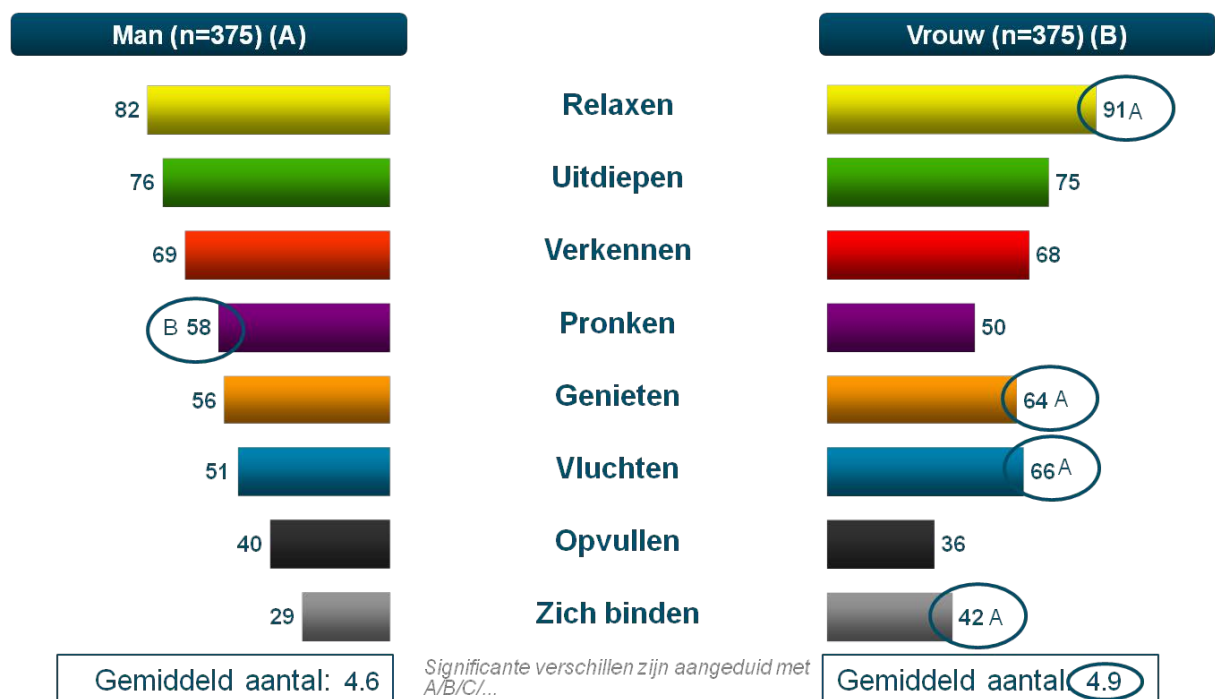
Figuur 11: Frequenties motivaties lezen (in percentages)

2.2.3.1. Verschillen naar geslacht

De drie belangrijkste motivaties (relaxen, uitdiepen, verkennen) komen zowel bij mannen als vrouwen aan bod, in dezelfde volgorde. In vergelijking met vrouwen (50%) lezen mannen (58%) iets meer om te pronken. Vrouwen lezen meer om te relaxen (91%), te genieten (64%), te vluchten (66%) en zich te binden (42%) dan mannen (respectievelijk 82%, 56%, 51% en 29%). Vrouwen hebben over het algemeen ook iets meer (4,9) motivaties om te lezen dan mannen (4,6).

Figuur 12: Verschillen in motivaties tussen mannen en vrouwen (in percentages)

2.2.3.2. Verschillen naar leeftijd

Als we kijken naar de relatie tussen leeftijd en de motivaties voor het lezen van boeken, dan zien we dat verkennen iets belangrijker wordt vanaf de leeftijd van 25 jaar tot en met de leeftijd van 64 jaar (71% tot 74% vs. 60% bij 18- tot 24-jarigen en 62% bij 65-plussers). Voor jongeren is – naast relaxen en uitdiepen – vooral vluchten (67%) een belangrijke motivatie om te lezen, eerder dan genieten, verkennen en pronken. Bij 65-plussers zijn uitdiepen (82%), genieten (63%) en ‘opvullen’ (49%) dan weer relevanter dan bij de andere leeftijdscategorieën. Indien we kijken naar het aantal motivaties per leeftijdscategorie, blijkt dat ouderen uit meer verschillende motivaties lezen (gemiddeld 5,0) dan de andere leeftijdscategorieën (gemiddeld 4,7 à 4,8). (zie Appendix Tabel 15 p.98)

2.2.3.3. Verschillen naar opleidingsniveau

Lager opgeleiden (diploma lager onderwijs) en mensen zonder diploma lezen vaker om tijd en kennis op te vullen (77%) dan universitair (23%). Voor ‘vluchten’, ‘pronken’ en ‘zich binden’ zien we ook dat het belang van deze motivaties om boeken te lezen daalt naarmate het opleidingsniveau stijgt. (zie Appendix Tabel 16 p.99)

2.2.3.4. Verschillen naar beroepscategorie

Als we kijken naar de relatie tussen beroepscategorie en motivaties om te lezen valt op dat kaderleden veel verschillende motivaties hebben om te lezen (5,8 vs. 4,4 à 5,1 bij de andere beroepscategorieën). ‘Opvullen’ is bij hen de minst belangrijkste motivatie (14%) terwijl dit bij de andere categorieën rond de 40% schommelt. Verder valt ook nog op dat werklozen niet lezen om zich te binden (slechts 18%) en dat vooral zelfstandigen pronken aanduiden als een belangrijke motivatie (78%). (zie Appendix Tabel 17 p.99)

2.2.3.5. Verschillen naar koop- en leengedrag

Lezers die zowel boeken kopen als lenen blijken meer diverse motivaties te hebben om te lezen (gemiddeld 5,0) dan exclusieve leners (4,7) en exclusieve kopers (4,7). Genieten (68%) en verkennen (75%) scoren bij deze groep hoger dan bij exclusieve kopers (resp. 64% en 66%) en exclusieve leners (resp. 55% en 61%). Ook zien we dat 'zich binden' bij exclusieve leners (44%) meer van belang is dan bij exclusieve kopers (29%) en mensen die zowel kopen als lenen (35%). (zie Appendix Tabel 18 p.100)

2.2.3.6. Verschillen naar types boeken

Afhankelijk van welke genres men leest, worden lezers door andere motivaties gedreven. We onderzochten dit verband voor fictie genres en non-fictie genres, afzonderlijk.

Binnen de categorie fictie zien we dat fantasy, science fiction verhalen meer dan andere genres gelezen worden vanuit de motivatie om te genieten (71%) en te vluchten (75%). Maar ook spannende boeken worden meer vanuit de motivatie om te vluchten, gelezen (72%). (zie Appendix Tabel 19 p.100)

Non-fictie boeken beantwoorden aan meer diverse motivaties voor lezen dan fictieboeken. Vooral boeken rond mens & maatschappij worden gelezen door mensen die vanuit veel verschillende motivaties lezen (gemiddeld 5,4). Meer dan de lezers van andere genres worden deze lezers gedreven vanuit de motivaties van genieten (74%), uitdiepen (91%), vluchten (66%) en zich binden (44%). Non-fictie boeken blijken verder voornamelijk op de motivatie om uit te diepen in te spelen (91% tot 92% voor informatieve boeken, boeken over mens en maatschappij, geschiedenisboeken, wetenschappelijke boeken en kunstboeken). Vrijtijdsboeken worden dan weer meer dan andere boeken gebruikt om tijd of kennis op te vullen (34% vs. 23% tot 30%). Informatieve boeken en wetenschappelijke boeken worden soms gelezen binnen de motivatie om te pronken (65% en 66%, respectievelijk). Daarnaast spelen

wetenschappelijke boeken ook op de verkennende motivatie in (86%). (zie Appendix Tabel 20 p.101)

2.2.3.7. Link naar mediagebruik

In het kwantitatieve luik van het onderzoek werd een link gelegd tussen motivaties voor boeken lezen en mediagebruik. Meer bepaald gaat het om gebruik van radiozenders, kranten en televisiezenders. Er werd dus nagegaan of de motivaties om een boek te lezen verschillend zijn voor bijvoorbeeld een luisteraar van MNM en een luisteraar van Radio 1.

2.2.3.7.1. Verschillen volgens meest beluisterde radiozender

Relaxen blijkt de meest voorkomende motivatie bij alle radiozenders, behalve bij Radio 1. Daar blijkt de motivatie om uit te diepen het meest voor te komen (91%). Relaxen is de belangrijkste motivatie bij QMusic luisteraars (82%). De luisteraars van MNM hebben minder motivaties (gemiddeld 4,3) om te lezen dan de luisteraars van andere zenders (tussen 4,8 en 4,9).

Figuur 13: Verschillen in motivaties naar luistergedrag (radio)

Motivaties – Opgesplitst volgens meest beluisterde radiozender

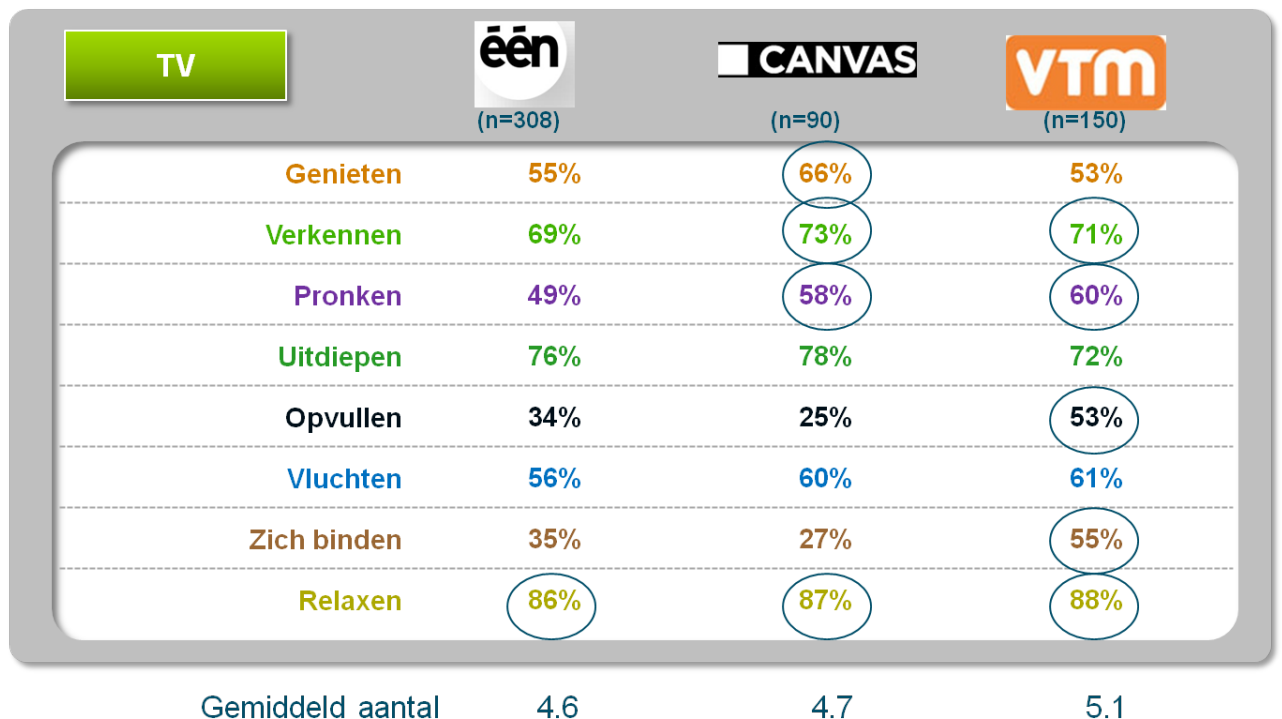
RADIO	 (n=92)	 (n=72)	 (n=97)	 (n=163)	 (n=114)
Genieten	52%	49%	70%	59%	67%
Verkennen	68%	66%	74%	72%	68%
Pronken	64%	49%	46%	57%	52%
Uitdiepen	73%	61%	91%	78%	77%
Opvullen	44%	34%	27%	40%	42%
Vluchten	66%	62%	51%	56%	65%
Zich binden	40%	28%	35%	37%	32%
Relaxen	82%	81%	86%	90%	91%
Gemiddeld aantal	4.9	4.3	4.8	4.9	4.9

2.2.3.7.2. Verschillen volgens meest bekeken televisiezender

Als we de motivaties om te lezen opsplitsen naar meest bekeken televisiezenders, zien we dat ook hier relaxen voor alle types kijkers een belangrijke motivatie is. Canvas en VTM-kijkers blijken ook vaker te lezen om te pronken en te verkennen. Het valt op dat voor VTM-kijkers 'zich binden' (55%) en de puur functionele strategie (53%) ('opvullen') ook belangrijke motivaties zijn om te lezen. Verder valt ook de hoge score voor 'genieten' op bij Canvas-kijkers (66% versus 55% en 53% bij één en VTM, respectievelijk). Canvas-kijkers willen dus vaker dan anderen helemaal kunnen opgaan in de wereld van het boek.

Figuur 14: Verschillen in motivaties naar kijkgedrag (TV)

Motivaties – Opgesplitst volgens meest bekeken TV-zender

2.2.3.7.3. Verschillen volgens meest gelezen krant

Bij volwassenen die het vaakst De Standaard lezen, komen iets andere motivaties voor. Genieten (73%) en uitdiepen (86%) blijken voor hen iets belangrijkere motivaties voor lezen te zijn dan voor lezers van andere kranten. Daarnaast is het ook opvallend dat pronken (46%), opvullen (26%) en zich binden (29%) bij deze lezers minder belangrijke motivaties zijn dan bij lezers van andere kranten. Opnieuw blijkt de motivatie om te ontspannen ('relaxen') echter overal de meest belangrijke motivatie te zijn.

Figuur 15: Verschillen in motivaties naar meest gelezen kranten

Motivaties – Opgesplitst volgens meest gelezen krant

KRANT	Gazet van Antwerpen (n=60)	De Standaard (n=98)	Het Belang van Limburg N=68	Het Laatste Nieuws (n=150)	Het Nieuwsblad (n=142)	Geen krant (n=135)
Genieten	64%	73%	55%	55%	61%	52%
Verkennen	65%	70%	68%	69%	74%	60%
Pronken	56%	46%	55%	58%	55%	56%
Uitdiepen	72%	86%	78%	72%	80%	65%
Opvullen	39%	26%	42%	50%	40%	39%
Vluchten	70%	56%	54%	67%	60%	51%
Zich binden	36%	29%	39%	41%	37%	28%
Relaxen	90%	88%	86%	89%	88%	79%
Gemiddeld aantal	4.9	4.7	4.8	5.0	4.9	4.3

2.3. Soorten boeken

2.3.1. Algemeen

Binnen het kwalitatieve luik werd de respondenten gevraagd welke soorten/types boeken men zich spontaan voor de geest kon halen. Algemeen wordt een opdeling gemaakt in fictie en non-fictie, waaronder vier soorten boeken onderverdeeld kunnen worden. Deze vier soorten zijn ‘romans’, ‘kinderboeken’, ‘strips’ en ‘informatieve boeken’.

Onder ‘fictie’ verstaat de lezer romans met een verzonnen verhaallijn, kinderboeken met verzonnen verhalen en sprookjes, en strips (verzonnen verhalen voor kinderen, jeugd en volwassenen eventueel met een vleugje geschiedenis er in).

Bij 'non-fictie' denkt de lezer voornamelijk aan romans met een verhaallijn die gebaseerd is op waargebeurde verhalen en biografieën, kinderboeken over dieren, beroepen en hobby's en informatieve boeken.

Informatieve boeken zijn...

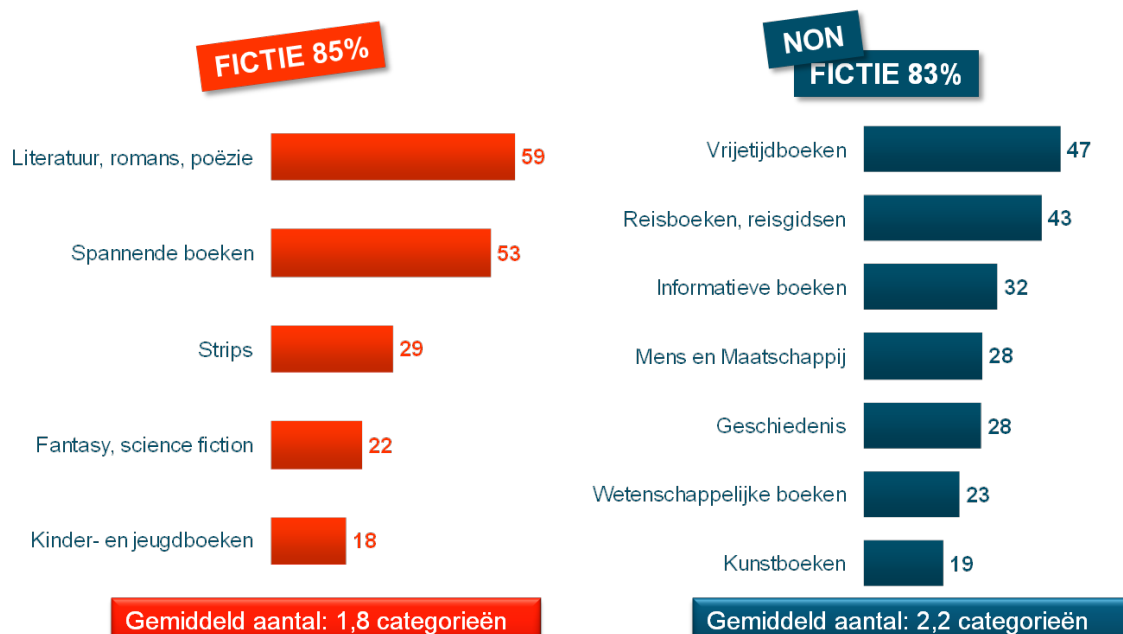
- boeken die een inspanning vergen: wetenschappelijke werken, psychologische en filosofische boeken;
- boeken waarvan de inhoud achteraf in de praktijk kan worden omgezet: hobbyboeken, kookboeken, reisgidsen, etc.;
- boeken om in te kijken: fotoboeken, bv. over andere culturen, interieur, kunst, etc.

Er werden geen verschillen gevonden tussen mensen van autochtone en allochtone afkomst wat betreft het spontaan indelen van deze categorieën.

Anno 2011 is het zo dat er ongeveer evenveel fictie als non-fictie gelezen wordt: 85% van de Vlamingen die in het afgelopen jaar boeken hebben gelezen, las fictie; 83% las non-fictie.

Figuur 16: Types boeken gelezen afgelopen jaar (in percentages)

Type boeken gelezen afgelopen jaar

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen (n=530)

2.3.2. Fictie

2.3.2.1. Algemeen

Binnen de categorie fictie zijn literatuur (59%) en spannende boeken (53%) de toppers. Strips volgen op een derde plaats (29%), gevolgd door fantasy, science fiction (22%) en kinder- en jeugdboeken (18%).

2.3.2.2. Verschillen naar geslacht

Vrouwen lezen meer fictie dan mannen. 89% van de vrouwen die lezen, leest fictie. Bij mannen is dit 81%. Er is ook een belangrijk verschil in het type fictie dat vrouwen en mannen lezen: mannen lezen meer strips (38%) en fantasy, science fiction (27%), terwijl vrouwen meer literatuur, romans, poëzie (67%) en kinder- en jeugdboeken

(22%) lezen. Spannende boeken worden door zowel mannen (51%) als vrouwen (54%) even sterk gemaakt. (zie Appendix Tabel 21 p.101)

2.3.2.3. Verschillen naar leeftijd

De populariteit van de verschillende genres fictie is ook sterk leeftijdsgebonden. Literatuur, poëzie en romans zijn vooral populair bij 18- tot 24-jarigen en bij 55-jarigen en ouder (percentages schommelen tussen 66% en 70%). Strips zijn vooral bij 18- tot 24-jarigen zeer populair (46%). Ook fantasy en science fiction zijn aantrekkelijker voor de jongere generaties. Naarmate men ouder wordt, is men minder aangetrokken tot dit genre. Bij de drie jongste generaties ligt dat percentage rond de 30%, bij de oudere generaties zakt het tot maximaal 16%. Ook kinder- en jeugdboeken liggen meer in de markt bij de drie jongste leeftijdsgroepen, met een piek bij de 25- tot 34-jarigen (32%) – waarschijnlijk door voorlezen aan kinderen. Spannende boeken zijn ongeveer even populair bij alle leeftijdsgroepen (gemiddeld 53%). (zie Appendix Tabel 21 p.101)

2.3.2.4. Verschillen naar opleidingsniveau

Indien we kijken naar verschillen volgens opleidingsniveau, zien we enkel dat universitair hoger opgeleiden vaker literatuur lezen dan mensen met een ander opleidingsniveau. De andere types boeken binnen de categorie fictie worden vrijwel even vaak gelezen ongeacht opleiding. (zie Appendix Tabel 22 p.102)

2.3.3. Non-fictie

2.3.3.1. Algemeen

Binnen de categorie non-fictie zijn vrijetijdsboeken (= huis, tuin en keukenboeken) (47%) en reisboeken en reisgidsen (43%) de toppers. Informatieve boeken komen op de derde plaats (32%), gevolgd door mens en maatschappij (28%), geschiedenis (28%), wetenschappelijke boeken (23%) en kunstboeken (19%).

2.3.3.2. Verschillen naar geslacht

Non-fictie wordt even vaak gelezen door mannelijke lezers (82%) als vrouwelijke lezers (83%). Er zijn echter wel een aantal substantiële verschillen tussen beide geslachten wat betreft het genre non-fictie. Mannen blijken vaker geschiedenisboeken (33%) en wetenschappelijke boeken (31%) te lezen dan vrouwen, terwijl vrouwen meer vrijetijdsboeken (54%) lezen. Reisboeken (gemiddeld 43%), informatieve boeken (gemiddeld 32%), boeken over mens en maatschappij (gemiddeld 28%) en kunstboeken (gemiddeld 19%) worden ongeveer even vaak door mannen en vrouwen gelezen. (zie Appendix Tabel 23 p.102)

2.3.3.3. Verschillen naar leeftijd

Opnieuw kunnen een aantal verschillen geïdentificeerd worden naar leeftijd. Vrijetijdsboeken worden voornamelijk geapprecieerd door 25- tot 64-jarigen (percentages gaan van 50% tot 61%). Geschiedenisboeken (36% en 49%) en kunstboeken (23% en 32%) worden dan eerder meer geprefereerd door de oudere leeftijdscategorieën (55-64-jarigen en 65-plussers). Wetenschappelijke boeken zijn vooral populair bij 25- tot 34-jarigen (36%). (zie Appendix Tabel 23 p.102)

2.3.3.4. Verschillen naar opleidingsniveau

Er zijn ook een aantal verschillen volgens opleidingsniveau: hooggeschoolde lezers lezen beduidend meer reisgidsen, geschiedenisboeken en wetenschappelijk werk dan lager geschoolde lezers. 50% tot 60% van de hoger geschoolde lezers leest reisgidsen, terwijl dit bij de lager geschoolden maximaal 32% is. Ook geschiedenisboeken scoren hoog bij dit opleidingsniveau: 30% tot 39%. Van de universitaireren leest 38% wetenschappelijke boeken, terwijl dit bij andere opleidingsniveaus maximaal 28% is. (zie Appendix Tabel 24 p.103)

2.4. Wanneer leest men boeken? En leest men meer of minder dan vroeger?

2.4.1. Algemeen

Naast de soorten boeken die men leest, werd aan lezers ook gevraagd op welke momenten men boeken leest (vier keuzemogelijkheden: tijdens de werkweek, 's avonds, in het weekend en tijdens vakantie). Hieronder worden de resultaten verder besproken.

Figuur 17: Wanneer leest men boeken?

Boeken lezen

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen (n=530)

Boeken worden het meest gelezen in de vakantie. Een tweede belangrijk moment is 's avonds, gevolgd door het weekend en tijdens de werkweek. Opnieuw werden de resultaten uitgesplitst naar enkele variabelen. Enkel voor leeftijd werden er

noemenswaardige verschillen tussen groepen vastgesteld. Deze worden hieronder besproken.

2.4.2. Verschillen naar leeftijd

Opvallend meer 65-plussers (61%) lezen tijdens de werkweek vergeleken met lezers in de andere leeftijdscategorieën (15% tot 26%). Dit is wellicht te wijten aan het feit dat deze leeftijdsgroep vaak gepensioneerd is en tijdens de week dus ook veel vrije tijd heeft. Ook bij 55- tot 64-jarigen zien we een iets hoger percentage tijdens de werkweek (33%). Daarnaast lezen 65-plussers minder (54%) dan de meeste andere leeftijdscategorieën tijdens de vakantieperiodes. (zie Appendix Tabel 25 p.103)

2.4.3. Verandering vergeleken met 5 jaar geleden

Volgens de lezers zelf is hun leesgedrag vrij analoog gebleven vergeleken met 5 jaar geleden. 33% van de respondenten beweert evenveel te lezen. Een andere 33% beweert meer te lezen dan 5 jaar geleden. 34% van de respondenten beweert minder te lezen in vergelijking met vroeger. (zie Appendix Figuur 1 p.122)

Vooraf 18- tot 24-jarigen (49%) en 25- tot 34-jarigen (48%) beweren minder te lezen dan vroeger. Bij de andere leeftijdscategorieën merken we een licht evenwicht in het leesgedrag. Voor andere variabelen werd geen significante verschillen vastgesteld voor de zelf-gepercipieerde evolutie van het leesgedrag. (zie Appendix Tabel 26 p.104)

Lezers die beweerden meer te lezen dan vroeger, hebben we gevraagd naar specifieke redenen die maken dat men meer leest (spontane antwoorden). Antwoorden genre “ik heb meer tijd om te lezen” werd het vaakst geciteerd (57%), gevolgd door “ik heb minder andere bezigheden/verplichtingen” (30%) en “mijn interesse in lezen is gegroeid” (21%). Bij de 34% van de respondenten die minder vaak lasen, waren de belangrijkste redenen: “ik heb meer andere bezigheden/verplichtingen” (60%) en “ik heb minder tijd om te lezen” (42%). Opvallend was dat “boeken zijn te duur” niet één

maal spontaan genoemd werd als reden om minder te lezen dan vroeger. (zie Appendix Tabel 27 p.104 en Appendix Tabel 28 p.105)

2.5. Imago van lezen

Bij de respondenten die minstens één boek hebben gelezen het afgelopen jaar, hebben we gevraagd naar het imago van lezen. 84% van de lezers zei graag boeken in bezit te hebben tegenover 16% die zei niet graag boeken te hebben. Bij de 25- en 34-jarigen die lezen ligt dit percentage lager, hier heeft 29% niet graag boeken thuis. (zie Appendix Tabel 29 p.105) Voor andere variabelen werden er geen noemenswaardige verschillen tussen subgroepen vastgesteld.

Verder werd in het kader van het imago van lezen vastgesteld dat twee lezers op drie soms over boeken praat. Opnieuw is de score het laagst bij de 25- tot 34-jarigen. Binnen deze leeftijdscategorie praat maar 55% van de lezers over boeken. (zie Appendix Tabel 30 p.105) Als we de resultaten van het praten over boeken bij lezers opsplitsen naar opleidingsniveau, zien we dat hoe hoger het opleidingsniveau van de lezer is, hoe meer er gepraat wordt over boeken. Bij lezers met een diploma lager onderwijs of lezers die geen diploma hebben praat maar 49% over boeken, terwijl dit bij universitaire lezers 82% is. (zie Appendix Tabel 31 p.106) We hebben gelijkaardige bevindingen als we de resultaten opsplitsen volgens beroepscategorie. We zien hier dat lezende arbeiders (41%) het minst over boeken praten, bij de andere beroepscategorieën schommelt dit rond de 70%. (zie Appendix Tabel 32 p.106)

2.6. Boeken kopen versus boeken lenen

2.6.1. Inleiding

Een boek in je bezit krijgen, kan op verschillende manieren: je kunt een boek kopen of je kunt het lenen. Beide vormen van bezit worden ook op een verschillende emotionele manier beleefd. In dit hoofdstuk bekijken we eerst de voor- en nadelen van beide vormen alsook waarom, wie en wanneer gekozen wordt voor kopen of voor lenen.

Uit de focusgroepen bleek in de eerste plaats dat 'het fysiek hebben van een boek' een belangrijk voordeel is voor de meeste lezers. Daarnaast vindt men het ook aangenaam om de mogelijkheid te hebben om het boek op een persoonlijke manier te gebruiken, bijvoorbeeld erin te schrijven, een hoekje van een blad omplooien om te weten tot hoe ver je al gelezen had. Een derde voordeel is de mogelijkheid om op eender welk moment terug naar het boek te kunnen grijpen. Je hoeft het boek niet snel terug naar de bibliotheek te brengen of terug te geven aan de persoon van wie je het geleend hebt. Daarnaast is het voor sommigen ook een voordeel om zelf boeken te kunnen uitlenen aan anderen en er dan over te discussiëren. Nadelen van kopen die deelnemers aan de focusgroepen aanbrachten, zijn dat boeken duur zijn, veel plaats innemen en veel stof vangen zodat je ze telkens weer moet afstoffen.

Als we dan kijken naar de voordelen van lenen, zien we dat lenen niet duur is: in de bibliotheek kan je voor een heel klein bedrag het hele jaar door zoveel boeken lenen als je wil. Daarnaast is er een zeer ruim aanbod aan boeken, heb je er steeds zeer veel keuze en is lenen toegankelijk voor iedereen. Maar lenen heeft ook enkele nadelen. Indien je een boek leent heb je slechts beperkt de tijd om het boek te kunnen lezen (tijdsdruk), je moet het op tijd terugbrengen. Mensen kunnen ook niet altijd inschatten of ze wel de tijd zullen hebben om te lezen. Een tweede nadeel is dat je boetes kan krijgen bij het niet tijdig terugbrengen van je boek. Vuile boeken zijn een derde nadeel aan boeken lenen. Aangezien veel mensen het boek al kunnen gelezen hebben en niet iedereen even zorgvuldig met boeken omgaat, kunnen boeken heel vuil

in de bibliotheek belanden. Een laatste nadeel aan lenen is dat voor populaire boeken lange wachttijden kunnen ontstaan.

2.6.2. Boeken kopen

2.6.2.1. Fundamentele betekenis

In de focusgroepen werd ook gepeild naar de fundamentele betekenis van het kopen van boeken. Wie zien dat het bij het kopen van boeken gaat om het 'hebben en houden'.

Een boek lezen brengt een hele ervaring met zich mee, zowel op inhoudelijk als op emotioneel vlak. Het is echter een ervaring van het moment zelf, die moeilijk vast te houden is nadat men een boek heeft uitgelezen: het is een vluchtige ervaring. Een boek kopen is een manier om die ervaring op een of andere manier toch vast te houden: het boek in je boekenkast zien staan, of er af en toe nog eens naar teruggrijpen, roept herinneringen op en kan de eerder beleefde ervaring weer leven inblazen. Daarnaast wordt ook ervaren dat boeken iets zeggen over de lezer zelf, met andere woorden, kijk in iemands boekenkast en je weet wat voor persoon je voor je hebt. Op die manier is het niet alleen het hebben en houden van de boeken en de leeservaring, maar ook van een eigen identiteit. Kortom, boeken kopen en ze voor jezelf hebben, wordt ervaren als een enorme rijkdom.

2.6.2.2. Redenen om boeken te kopen

Waarom gaan mensen nu boeken kopen? Enerzijds koopt men boeken om het boek te hebben (en de bijhorende ervaring, herinnering en identiteit te kunnen vasthouden) en te koesteren. Anderzijds koopt men een boek om iemand een cadeau te doen. Dit gebeurt echter niet frequent: om voor iemand anders een boek te kopen, moet men die persoon al heel goed kennen om een gepast boek te kopen. Daarom kiest men al snel de veilige weg van een bon, die vaak ook voor andere zaken zoals cd's kan worden gebruikt.

De redenen om boeken te kopen werden verder gekwantificeerd in de telefonische survey. Hieruit bleek dat voor 59% van de kopers de reden om een boek te kopen (en niet te lenen) is dat je het boek nog eens kan lezen of naslaan. 57% geeft aan dat ze het boek gewoon willen hebben. Andere redenen zijn 'lenen bevalt me niet' (18%), 'om andere prettige aspecten van boekenbezit' (16%), 'omdat ik boeken van die auteur verzamel' (13%) en 'kan het lezen wanneer / zolang ik wil' (7%). (zie Appendix Tabel 32).

Uit de telefonische survey bleek verder dat 71% van de kopers wel eens een boek koopt als geschenk. Hoger opgeleiden kopen vaker boeken als geschenk. 84% van de universitair hoger opgeleiden en 76% van de niet-universitair hoger opgeleiden kopen boeken als geschenk. Indien we kijken naar beroepsactiviteit, zien we dat arbeiders minder vaak boeken kopen als geschenk (45% t.o.v. minimum 64% bij de andere beroepscategorieën).

2.6.2.3. Waar en wanneer koopt men boeken?

Ook de vraag 'waar en wanneer koopt men boeken' kwam eerst in de focusgroepen en daarna in de telefonische survey aan bod.

In de focusgroepen werd duidelijk dat men boeken koopt op verschillende plaatsen:

- plaatsen waar men boeken aan interessante prijzen kan vinden: de Slegte, het Boekenfestijn, rommelmarktjes, ...;
- de grote, bekende boekenzaken: Standaard boekhandel, Fnac, ECI;
- eventueel ook via het internet: bol.com, ECI, amazone.com, e-bay, ...;
- de boekenbeurs lijkt op zich minder interessant om echt boeken te kopen: boeken zijn er erg duur (de volle prijs). Vaak wordt de boekenbeurs gebruikt om ideeën op te doen, om lijstjes te maken met boeken die men kan vragen bij een gelegenheid (bijvoorbeeld verjaardag, Kerstmis), om een auteur te ontmoeten, ...;
- bij acties van de kranten De Morgen of De Standaard (bijvoorbeeld een boek aan 4,95 euro of een reeks van 10 boeken aan een voordelige prijs).

Figuur 18: Aankoopkanaal boeken (in percentages)

Waar zijn de boeken meestal gekocht?

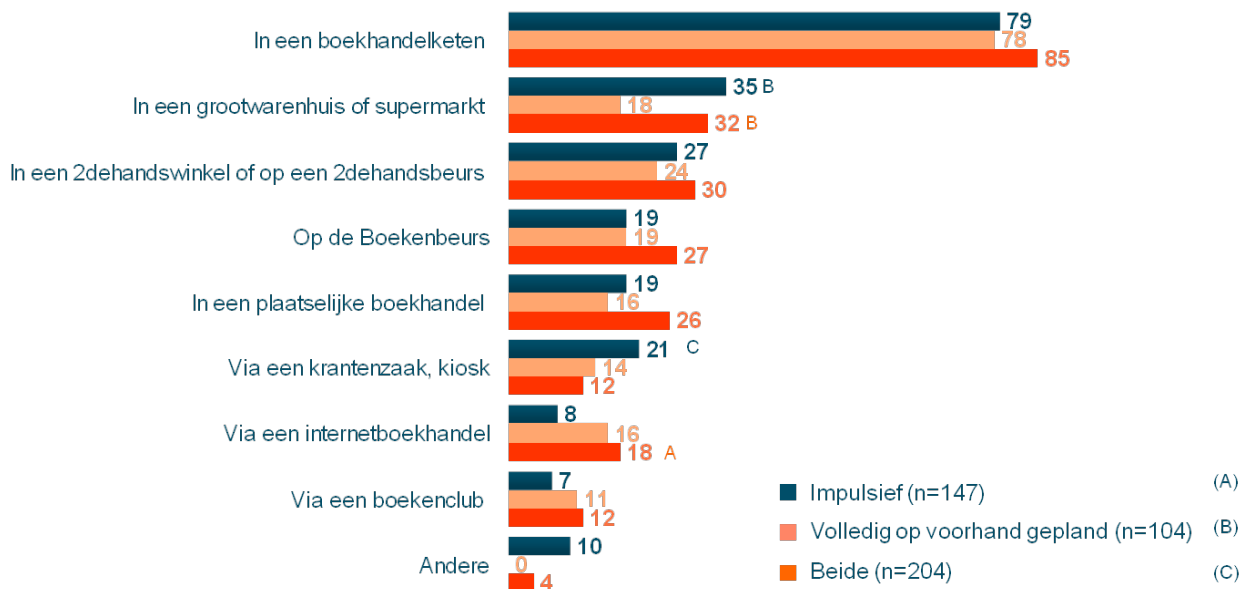
Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

Het belang van de verschillende aankoopkanalen werd verder becijferd in het kwantitatieve luik van het onderzoek. Hieruit bleek dat boekhandelketens (vb. Fnac, Standaard Boekhandel) het belangrijkste aankoopkanaal zijn. 82% van de lezers die in het afgelopen jaar een boek kochten, koopt daar zijn boeken. Het grootwarenhuis of de supermarkt is een tweede belangrijk aankoopkanaal geworden met 30%. 28% koopt boeken tweedehands in een tweedehandswinkel of op een tweedehandsbeurs. Verder bleek dat ondanks de perceptie van de deelnemers uit het kwalitatieve luik en ondanks de beperkte duurtijd, de Boekenbeurs ook een belangrijk aankooppunt is: 23% van de kopers beweert boeken te kopen op de Boekenbeurs. Andere aankoopkanalen zijn de plaatselijke boekhandel (22%), de krantenzaak (15%), de internetboekhandel (14%) en via de boekenclub (10%).

Indien we dit verder uitsplitsen naar de manier waarop de aankoopbeslissing gebeurt, zien we dat in grootwarenhuizen en krantenwinkels relatief meer impulsieve aankopen gebeuren.

Figuur 19: Aankoopkanaal naargelang aankoopgewoonte (in percentages)

Waar zijn de boeken meestal gekocht – uitgesplitst naar gewoonte van aankoop

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

Ook naar leeftijdscategorie zien we een aantal verschillen wat aankoopkanalen betreft. Grootwarenhuizen winnen aan belang vanaf de leeftijd van 25 jaar. 32% tot 37% van de 25- tot en met 64-jarigen koopt zijn boeken in de supermarkt. Dit kan mogelijk verklaard worden door het feit dat boeken gekocht kunnen worden samen met de dagelijkse aankopen en er dus meer mogelijkheid is tot impulsieve aankopen. Het belang van de internetboekhandel neemt duidelijk af met de leeftijd (van 20% van de kopers bij 35-en 44-jarigen naar 1% van de kopers bij 65-plussers). (zie Appendix Tabel 34 p.107)

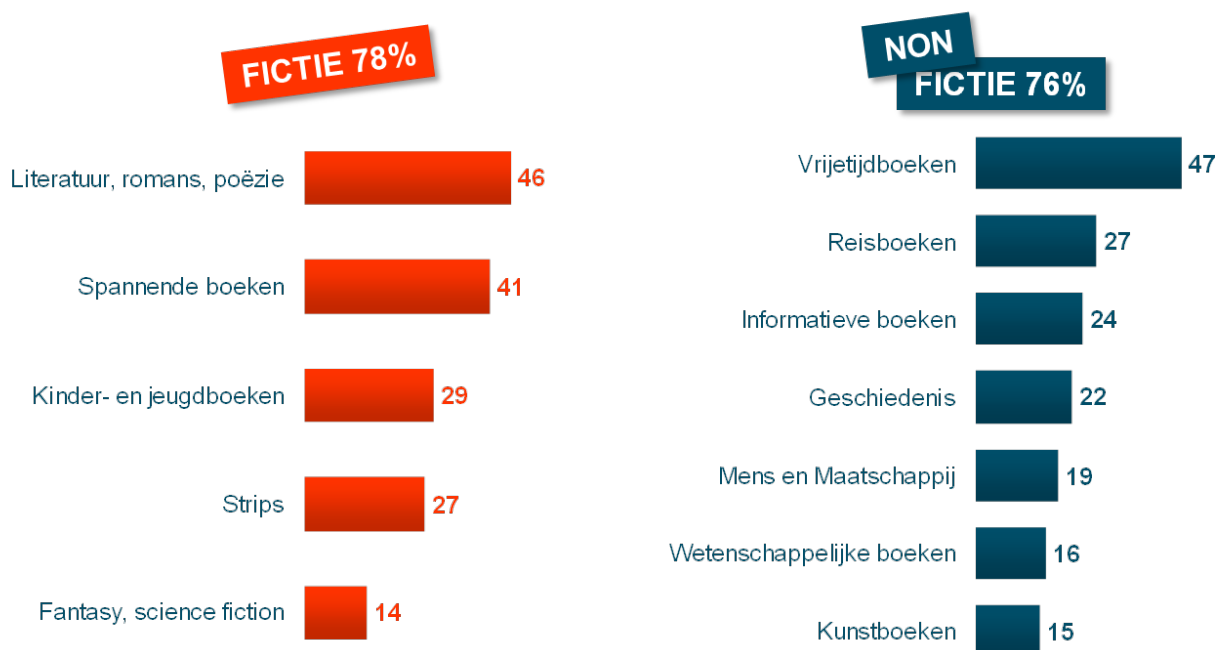
Hooggeschoolde kopers kopen vaker dan lager geschoolden bij lokale boekhandels (34%) en internetboekhandels (24%). (zie Appendix Tabel 35 p.108)

2.6.2.4. Welke boeken koopt men?

Kopers kopen zowel fictie als non-fictie. Het type boek dat men koopt ligt in lijn met het leesgedrag, behalve voor reisboeken en reisgidsen, waar het aankoopgedrag iets lager ligt.

Figuur 20: Type boeken gekocht afgelopen jaar (in percentages)

Type boeken gekocht afgelopen jaar

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

78% van de Vlamingen die boeken kopen, koopt fictie. Literatuur, romans en poëzie scoren hierbij het hoogst, met 46%. Daarna volgen spannende boeken (41%), kinder- en jeugdboeken (29%), strips (27%) en fantasy, science fiction (14%).

Naarmate men ouder wordt, daalt de aankoop van fictie. Bij 18- tot 24-jarigen is dit nog 94% van de mensen die in het afgelopen jaar boeken kochten, bij 65-plussers daalt dat percentage tot 72%. Daarnaast verschilt het type fictieboeken dat men koopt ook sterk per leeftijd: 25- tot 34-jarigen en 35- tot 44-jarigen kopen opvallend meer kinder- en jeugdboeken (39% en 46%, respectievelijk). Dit is wellicht te wijten aan de levensfase waarin men zich op dat moment bevindt: men leest voor aan kinderen, of kinderen komen op een leeftijd waarop ze leren lezen of al kunnen lezen, waardoor ouders op dat moment meer boeken kopen voor hen. Fantasy, science fiction verhalen zijn het populairst bij 18- tot 24-jarigen (24%) en het is geen verrassing dat strips opvallend minder worden gekocht door mensen ouder dan 65 jaar (9%). (zie Appendix Tabel 36 p.108)

Indien we verder inzoomen op verschillen in aankoop van fictie naar opleidingsniveau, kunnen we enkel opmerken dat hoger opgeleiden en vooral dan universitair (65%) meer literatuur, poëzie en romans aankopen dan de andere opleidingsniveaus. Voor de andere types fictie blijkt de aankoopinteresse ongeveer even hoog bij alle opleidingsniveaus. (zie Appendix Tabel 37 p.109)

Ook binnen de categorie non-fictie werd verder gepolst naar het koopgedrag. 76% van de Vlamingen die boeken kopen, koopt non-fictie. Hier scoren vrijetijdsboeken (47%) het hoogst, gevolgd door reisboeken (27%), informatieve boeken (24%), geschiedenisboeken (22%), boeken over mens en maatschappij (19%), wetenschappelijke boeken (16%) en kunstboeken (15%).

De aankoop van non-fictie blijkt sterk toe te nemen vanaf 35 jaar tot en met 64 jaar. Binnen de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar koopt ongeveer 52% van de kopers non-

fictie, terwijl dit naar 89% stijgt bij de 45- tot 54-jarigen. Vooral vrijetijdsboeken (53% tot 57%) en reisboeken (33% tot 35%) zijn populair vanaf 35 jaar. Voor 65-plussers blijken geschiedenisboeken (33%), boeken over mens en maatschappij (29%) en kunstboeken (28%) opvallend interessanter om aan te kopen dan in de andere leeftijdscategorieën. (zie Appendix Tabel 38 p.109) Hoger opgeleiden kopen over het algemeen ook meer non-fictie van diverse genres dan de andere opleidingsniveaus. (zie Appendix Tabel 39 p.110)

2.6.2.5. Voor wie koopt men boeken?

Als we kijken naar voor wie boeken meestal worden aangekocht, zien we dat de meeste kopers hoofdzakelijk kopen voor eigen gebruik (62%). 22% koopt meestal voor gezinsleden. De overige 16% van de kopers doet boekaankopen meestal voor anderen als geschenk.

Figuur 21: Voor wie koopt men boeken? (in percentages)

Voor wie koopt men boeken?

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

2.6.2.6. De aankoopbeslissing

De aankoop van boeken kan op twee verschillende manieren gebeuren: men kan een boek volledig autonoom kiezen, maar men kan zich ook laten inspireren.

Uit de kwalitatieve gesprekken bleek dat zich laten inspireren heel vaak gebeurt door vrienden en/of familie, die zelf een bepaald boek aanraden of waarbij men een keer in de boekenkast is gaan snuffelen. Recensies, publiciteit in kranten, radiospots en -programma's, tv-programma's, en de korte inhoud van een boek in bijvoorbeeld tijdschriften en krantenbijlagen kunnen een inspiratiebron zijn om voor een bepaald boek te kiezen. Lezers die zich graag laten inspireren door anderen, gaan vaker niet bewust op zoek naar informatie, maar laten de informatie gewoon op zich afkomen en pikken daar af en toe iets uit dat hen op dat moment kan interesseren of aanspreekt.

Anderzijds kan men ook erg autonoom omgaan met het koopproces. Dat kan op een gerichte of op een eerder spontane manier gebeuren. Indien men gericht aankoopt, gaat men bijvoorbeeld bewust op zoek naar boeken van een bepaalde auteur. Hierbij kan informatie gezocht worden via websites van uitgeverijen of auteurs zelf om bijvoorbeeld op de hoogte te blijven van de laatste nieuwe werken. Indien men spontaan aankoopt, zoekt men niet meteen vooraf naar informatie maar laat men zich leiden tijdens het koopproces zelf. Bij romans/ kinderboeken wordt daarbij eerst gekeken naar de kaft en de titel. Daarna wordt de korte inhoud op de achterflap gelezen en worden eventueel enkele pagina's in het boek gelezen, naar de tekeningen gekeken, ... Bij informatieve boeken gaat het proces gelijkaardig, maar start men uiteraard eerst vanuit een bepaald onderwerp.

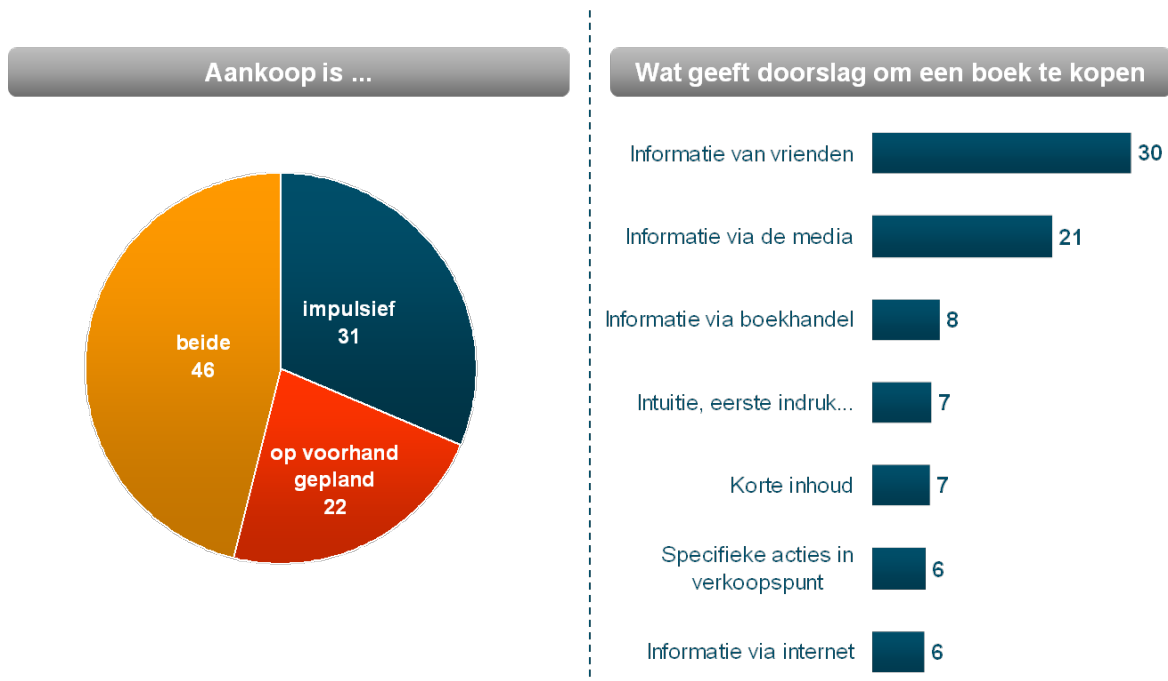
De beslissing om na het keuzep proces het boek ook echt te kopen, hangt voor een groot deel samen met de prijs. Boeken worden over het algemeen ervaren als erg duur. Daarom worden boeken pas gekocht wanneer men van mening is dat het boek die prijs waard is of wanneer men het boek te allen prijze wil hebben.

Naast de mate van autonomie in het beslissingsproces kunnen we aankopen van boeken ook situeren op de dimensie 'impulsief' of 'op voorhand bepaald'. Hierin zien we dat de meeste kopers zowel impulsief als gepland boeken kopen (46%). Daarnaast zijn er meer kopers die uitsluitend impulsief kopen (31%) dan dat er kopers zijn die uitsluitend op voorhand gepland kopen (22%).

Informatie van vrienden (30%) en via de media (21%) zijn de belangrijkste doorslaggevende factoren in de aankoop van een boek. Informatie via de boekhandel, intuïtie, korte inhoud, specifieke acties in het verkooppunt en informatie via het internet zijn minder belangrijke factoren (slechts bij 6 à 8% van de kopers).

Figuur 22: Aankoopgewoonte en beïnvloedende factoren (in percentages)

Aankoop van een boek

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

De aankoop van boeken is bij mannen (37%) vaker een impulsaankoop. Naarmate de leeftijd stijgt, blijkt men ook vaker de aankoop van boeken volledig op voorhand te plannen (van 11% bij 35- tot 44-jarigen naar 37% bij 65 plussers). (zie Appendix Tabel 40 p.110)

2.6.2.7. Barrières voor aankoop van boeken

Eén op zes kopers van boeken meent onvoldoende geld te hebben om boeken te kopen. Vooral voor vrouwen (21%) en lager opgeleiden (vooral lager secundair, 28%) blijkt dit een barrière. (zie Appendix Tabel 41 p.111)

2.6.2.8. Frequentie van boeken kopen

60% van de volwassenen in Vlaanderen beweert boeken te kopen. Bijna de helft van de Vlamingen beweert jaarlijks 1 tot 10 boeken te kopen. Vrouwen kopen over het algemeen meer boeken dan mannen. 67% van de vrouwen koopt boeken, terwijl dit slechts 56% is bij de mannen. Indien we kijken naar leeftijd, zien we dat bij de meeste leeftijdscategorieën er weinig verschillen zijn onderling naar aantal mensen die boeken gekocht hebben in het voorbije jaar (60% tot 71%). Enkel de 65-plussers kopen minder boeken (43%), in lijn met het lagere aantal lezers binnen die leeftijdsgroep. (zie Appendix Tabel 42 p.111)

In grootstedelijke gebieden blijken meer mensen meer boeken te kopen. 14% van de bewoners van grootstedelijke gebieden koopt meer dan 20 boeken per jaar (in stedelijke en rurale gebieden is dit respectievelijk 4% en 7%). (zie Appendix Tabel 43 p.112)

Volgens opleidingsniveau blijkt dat universitair geschoolden meer boeken kopen dan mensen met een ander opleidingsniveau (66% koopt tussen 1 en 20 boeken per jaar). Mensen met een niet-universitair diploma hoger onderwijs kopen ook vaak boeken (63% koopt hier tussen 1 en 20 boeken per jaar). (zie Appendix Tabel 44 p.112)

Volgens beroepsactiviteit zien we dat kaderleden meer boeken kopen dan mensen uit andere beroepen. (zie Appendix Tabel 45 p.113)

2.6.2.9. Veranderingen in aankoopfrequentie?

36% van de kopers beweert, vergeleken met 5 jaar geleden, meer boeken te kopen. 39% denkt nu evenveel te kopen als 5 jaar terug en 25% denkt nu minder boeken te kopen. (zie Appendix Figuur 2 p.123)

De belangrijkste redenen om meer boeken te kopen dan 5 jaar geleden zijn (zie Appendix Tabel 46 p.114):

- meer tijd om te lezen (38%);
- interesse in lezen is gegroeid (21%);
- meer financiële middelen / boeken worden goedkoper (19%).

Daarnaast halen kopers die zeggen nu meer te kopen dan vroeger, ook volgende redenen aan die volgens hen geleid hebben tot een frequentere aankoop van boeken:

- heb graag het boek in eigendom / ik leen minder (9%);
- om mij te informeren, bij te leren (7%);
- minder andere bezigheden / verplichtingen (7%);
- ik koop meer boeken om anderen / cadeau te geven (7%);
- familie / kinderen / vrienden lezen ook (5%).

De belangrijkste redenen om minder boeken te kopen dan 5 jaar geleden zijn: (zie Appendix Tabel 47 p.115)

- minder tijd om te lezen (40%);
- meer andere bezigheden / verplichtingen (24%).

Daarnaast kunnen volgende redenen ook geleid hebben tot een minder frequente aankoop van boeken:

- interesse in lezen is verminderd (10%);
- minder financiële middelen / boeken worden duurder (9%);
- geen plaats (meer) om boeken op te bergen (8%);
- ik leen meer boeken (7%);
- door problemen met ogen / gezondheid (6%).

2.6.2.10. Competitie met andere producten

Ongeveer 3 op 10 volwassenen twijfelt soms tussen de aankoop van een boek en andere consumptiegoederen. Boeken staan niet alleen in competitie met muziek of films, maar ook met kledij en levensmiddelen.

Figuur 23: Producten waarmee boeken in competitie staan (in percentages)

Twijfel tussen een boek of iets anders bij aankoop

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

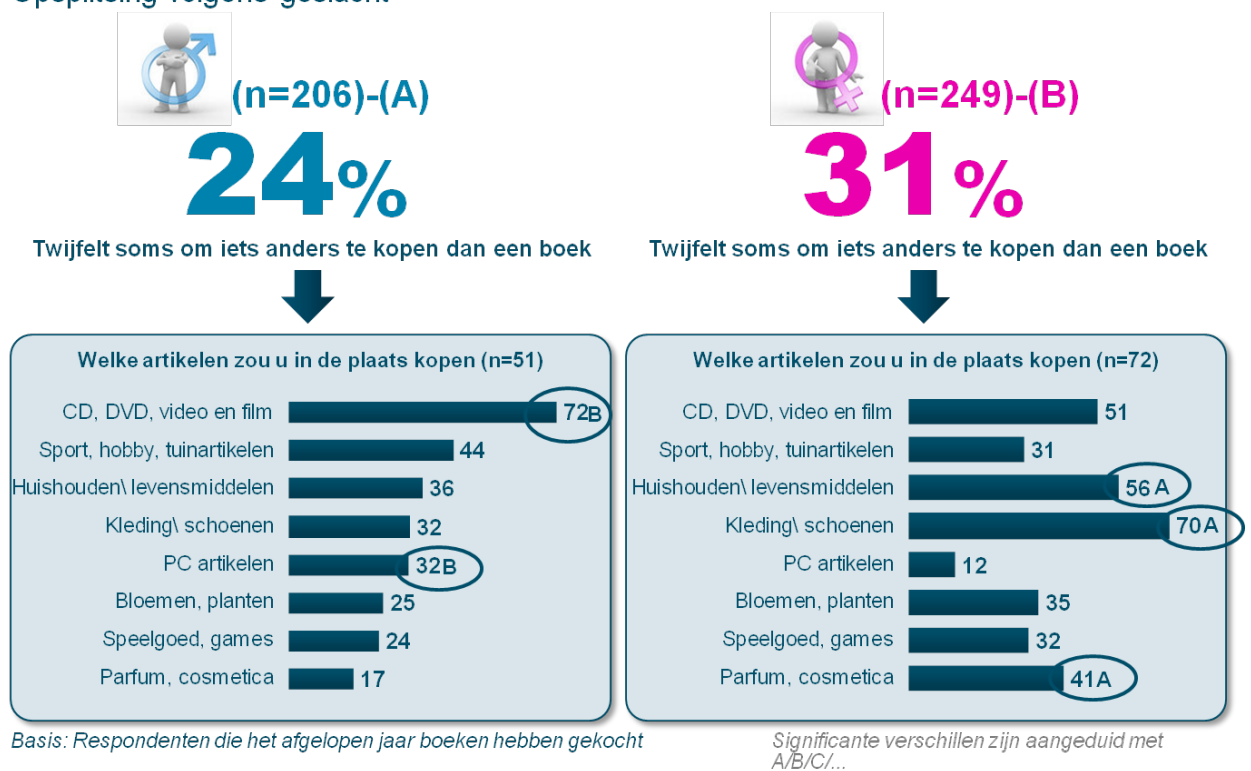
De keuze tussen boeken en andere consumptiegoederen is vooral moeilijk bij 18- tot 24-jarigen: 53% van hen geeft aan soms te twijfelen. Bij de andere leeftijdscategorieën schommelt dit rond de 25%. 65-plussers blijken het meest verzekerd: slechts 16% van hen geeft aan soms te twijfelen. (zie Appendix Tabel 48 p.115)

De categorieën waarmee boeken in competitie staan, zijn verschillend bij mannen en vrouwen. 24% van de mannen twijfelt soms tussen de aankoop van een boek en de aankoop van andere consumptiegoederen. Bij mannen staat het boek het meest in competitie met CD's, DVD's, video en film. PC-artikelen zijn (vergeleken met vrouwen) ook een belangrijke concurrent. 31% van de vrouwen geeft aan soms te twijfelen tussen de aankoop van een boek en de aankoop van andere consumptiegoederen. Kleding en schoenen (70%) zijn de belangrijkste concurrent, gevolgd door

huishoudelijke artikelen/levensmiddelen (56%). Ook parfum en cosmetica zijn (vergeleken met mannen) een belangrijke concurrent (41%).

Figuur 24: Verschillen in concurrerende producten naargelang geslacht (in percentages)

Opsplitsing volgens geslacht

2.6.3. Boeken lenen

2.6.3.1. Fundamentele betekenis

Als we kijken naar de fundamentele betekenis van het lenen van boeken dan zien we dat het gaat om het 'ontdekken en terug loslaten'. Een bibliotheek of de boekenkast van een vriend wordt ervaren als een plaats waar men op ontdekking kan gaan: er is een ruim gamma aan boeken en men kan zonder risico op ontgoocheling nieuwe auteurs en genres uitproberen, indien een boek je niet bevalt, breng je het zonder

problemen weer terug zonder een miskoop te hebben gedaan. Om zich echter gelukkig te kunnen voelen bij het ontlenen van boeken, moet men ook in staat om weer los te laten. Het boek is immers enkel van jou op het moment dat je het leest. Op die manier wordt lenen ook ervaren als een vluchtig en onpersoonlijk iets: lenen laat je niet toe om een ervaring, herinnering of identiteit vast te houden.

2.6.3.2. Redenen om boeken te ontlenen

Een van de belangrijkste redenen is uiteraard om vele verschillende boeken te kunnen lezen zonder daar veel geld voor te moeten betalen. Ook kan men zo gemakkelijker nieuwe auteurs en genres ontdekken en kunnen kinderen vrij kiezen op een financieel haalbare manier.

56% van de respondenten die het laatste jaar boeken hebben geleend, gaf als reden voor het ontlenen dat ze een boek toch maar één keer lezen. 54% geven financiële redenen (het is gratis) aan terwijl 44% zegt boeken te ontlenen omdat ze boeken slechts beperkt nodig hebben. Andere redenen zijn: 'het boek is niet interessant genoeg' (26%) en 'ik heb thuis niet genoeg plaats om boeken te bewaren' (22%). Van deze laatste reden valt op dat hij meer wordt genoemd naarmate de leeftijd stijgt, bij de 18- tot 34-jarigen ligt dit tussen de 6% en 10% en bij de 35+ers tussen de 22% en de 36%. (zie Appendix Tabel 49 p.116)

2.6.3.3. Waar en wanneer leent men boeken?

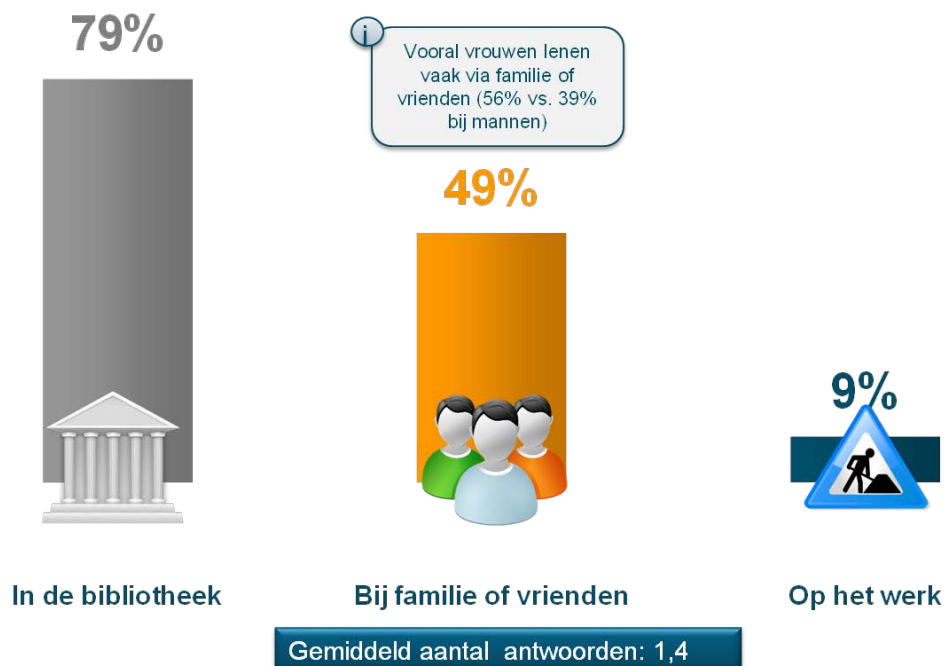
Men leent boeken bij vrienden en familie of in de bibliotheek. Wanneer men zijn boeken leent bij vrienden en familie is men er vaak voorzichtiger mee dan met de boeken die men ontleent uit de bibliotheek. Het boek is immers van iemand persoonlijk en als het boek vuil wordt, het scheurt, of men het boek kwijt geraakt, heeft men het gevoel niet alleen het boek te raken, maar ook de persoon van wie het is. De momenten waarop men dit doet zijn voor men op reis vertrekt of na een tip van

vrienden of familie. Uit de kwalitatieve interviews bleek dat een grote groep mensen wekelijks / maandelijks op vaste tijdstippen boeken ontlene.

De resultaten van de telefonische survey toonden aan dat 79% van de respondenten die afgelopen jaar boeken hebben ontleend, dat deden in de bibliotheek. 49% ontleende zijn boeken bij familie of vrienden en 9% deed dat op het werk. Als we onze respondenten deze drie antwoordmogelijkheden gaven, zeiden ze gemiddeld 1,4 kanalen effectief gebruikt te hebben het laatste jaar om boeken te ontlene. Vrouwen (56%) leenden meer bij het informele circuit (vrienden of familie) dan mannen (39%). Dit informele circuit was even belangrijk bij exclusieve leners als bij mensen die zowel boeken kopen als lenen.

Figuur 25: Via welke kanalen leent men boeken?

Waar of bij wie boeken geleend

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben geleend (n=312)

2.6.3.4. Welke boeken ontleent men?

Men leent zowel fictie als non-fictie. 87% van onze respondenten die boeken leenden, hebben het afgelopen jaar fictieboeken geleend. Fictieve genres die het meest ontleend worden zijn literatuur, romans en poëzie (61%), spannende boeken (48%) en kinder- en jeugdboeken (26%). Het genre literatuur, romans en poëzie wordt veel meer ontleend door vrouwen (71%) dan door mannen (46%). Vrouwen blijken ook meer kinder- en jeugdboeken te ontlene (32%) dan mannen (18%). Het omgekeerde geldt voor fantasy en science fiction, dat meer ontleend wordt door mannen (22%) dan door vrouwen (13%). Indien we kijken naar leeftijdsgebonden verschillen zien we dat 65-plussers heel veel romans ontlene (80%) en bijna geen fantasy en science fiction (slechts 2%). Ook zien we dat strips en kinder- en jeugdboeken populairder zijn bij respondenten onder de leeftijd van 44 jaar. (zie Appendix Tabel 50 p.116)

70% van de mensen die ontlene, zeiden ook non-fictieboeken te lenen. Non-fictiegenres die het meest ontleend worden zijn vrije tijdsboeken (37%) en reisboeken (36%). Reisboeken – die minder vaak gekocht worden – worden met andere woorden relatief vaak ontleend. Als we de resultaten uitsplitsen naar geslacht viel op dat veel meer mannen (27%) dan vrouwen (11%) wetenschappelijke boeken ontlene. Verder zagen we ook dat 18- tot 24-jarigen veel minder vaak non-fictie uitleenden. (zie Appendix Tabel 51 p.117)

2.6.3.5. Wie ontleent boeken?

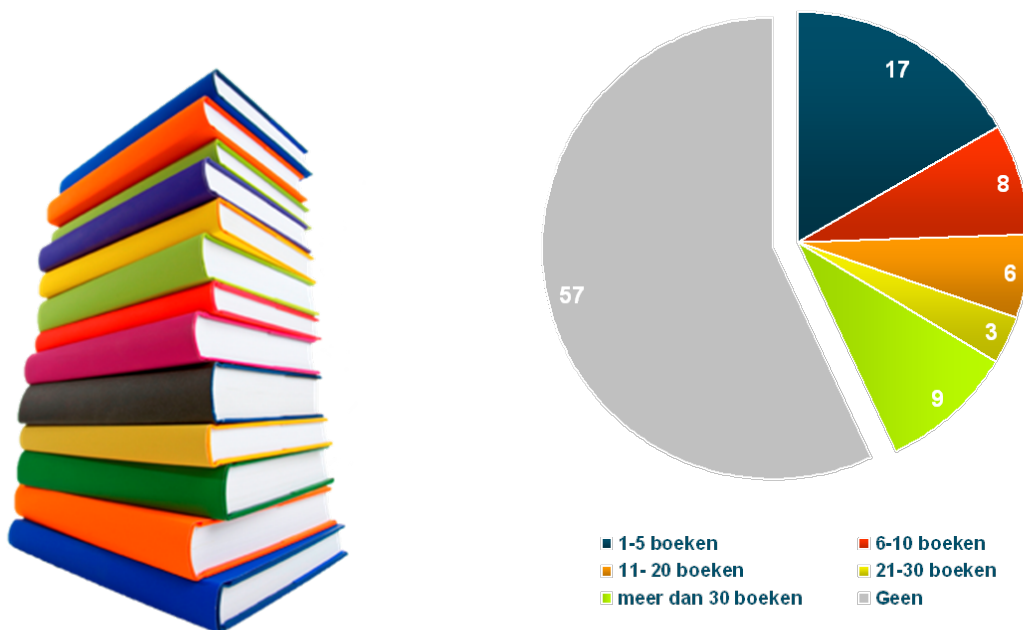
Uit de groepsgesprekken bleek dat jonge kinderen vaak boeken ontlene, meestal in gezelschap van hun ouders. Dit kan verklaard worden doordat ouders hun kinderen de kans willen geven literatuur en boeken te ontdekken. Ook leerkrachten ontlene veel net als mensen die het financieel niet of minder aan kunnen om boeken te kopen. Voor de rest zagen we dat mensen die boeken ontlene van verschillende leeftijden zijn, zowel mannen als vrouwen, zowel autochtone als allochtone Vlamingen. We zagen wel een verschil in hoe autochtone en allochtone vrouwen het medium

bibliotheek beleven. Vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst werden in hun jeugd van thuis uit niet gestimuleerd om boeken te lezen: hun ouders waren vaak analfabeet of spraken (nog) geen Nederlands bij aankomst in België, vaak maakte 'boeken lezen' ook geen deel uit van de leefwereld van hun ouders. De interesse in boeken werd eerder gestimuleerd vanuit de schoolomgeving: op school leerden ze niet alleen Nederlands spreken, lezen en schrijven, ze maakten er ook kennis met de bibliotheek, Nederlandstalige lectuur, auteurs, etc. Vanuit deze achtergrond is de bibliotheek voor allochtone vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst een belangrijk medium geworden én gebleven om boeken te ontdekken.

Dit werd verder gekwantificeerd in de telefonische survey. Minder dan de helft (43%) van de volwassenen beweert boeken te lenen. Respondenten namen hierbij niet enkel lenen in de bibliotheek in aanmerking, maar ook lenen via het informele circuit van familie en vrienden.

Figuur 26: Aantal boeken geleend per jaar (in percentages)

Aantal boeken geleend per jaar

Basis: Totale steekproef (n=750)

Vrouwen (51%) ontlener vaker boeken dan mannen (35%) Het uitleengedrag ligt ook hoger bij jonge lezers (18- tot 24-jarigen: 66%, 25- tot 34-jarigen: 42% en 35- tot 44-jarigen: 50%) dan bij oudere lezers (+55-jarigen: tussen 31% en 36%). (zie Appendix Tabel 52 p.117) Het uitleengedrag is niet afhankelijk van de woonplaats want dit is analoog in grootstedelijk, stedelijk en landelijk gebied. Hoger opgeleiden (universitair: 59%, niet-universitair: 57%) ontlener meer dan mensen met een diploma lager onderwijs of mensen die geen diploma hebben (8%). (zie Appendix Tabel 53 p.118) Eenzelfde verhaal zien we bij beroeps categorie, waar bedienden (53%) en kaderladen (61%) samen met studenten (76%) meer ontlener

dan arbeiders (24%), zelfstandigen (28%), werklozen (33%) en mensen zonder beroep zoals: gepensioneerden en huismoeders/vaders (33%). (zie Appendix Tabel 54 p.118)

2.6.3.6. Veranderingen in ontleenfrequentie?

37% van de mensen die boeken ontlene, zegt nu meer te ontlene dan 5 jaar geleden, terwijl 26% beweert minder te ontlene dan 5 jaar geleden. (zie Appendix Figuur 3 p.124) Vooral de leners in de leeftijdscategorie 55- tot 64-jarigen ontlene meer dan 5 jaar geleden. 42% van de respondenten die boeken lenen en in ruraal gebied wonen, beweren ook meer te lenen dan 5 jaar geleden. (zie Appendix Tabel 55 p.119)

Als reden om meer te lenen dan 5 jaar geleden zegt 32 % meer tijd te hebben voor lezen. 16% gaf aan dat de interesse in lezen is gegroeid en 14% zei dat 'minder andere bezigheden / verplichtingen' de reden was. Andere redenen waren: 'het is een verplichting voor school, werk, ...' (6%) en 'mensen uit mijn naaste omgeving zoals familie / vrienden / kinderen lenen ook' (6%). (zie Appendix Tabel 56 p.120)

Als reden om minder te lenen gaven de respondenten, die minder leenden dan 5 jaar geleden, aan dat ze minder tijd hadden om te lezen (37%), meer andere bezigheden / verplichtingen hadden (26%) en dat hun interesse in lezen was verminderd (15%). Andere redenen waren 'ik koop meer boeken' (9%), 'de bibliotheek is ver weg, moeilijk bereikbaar' (7%) en 'door problemen met mijn ogen/gezondheid lees ik minder' (6%). (zie Appendix Tabel 57 p.120)

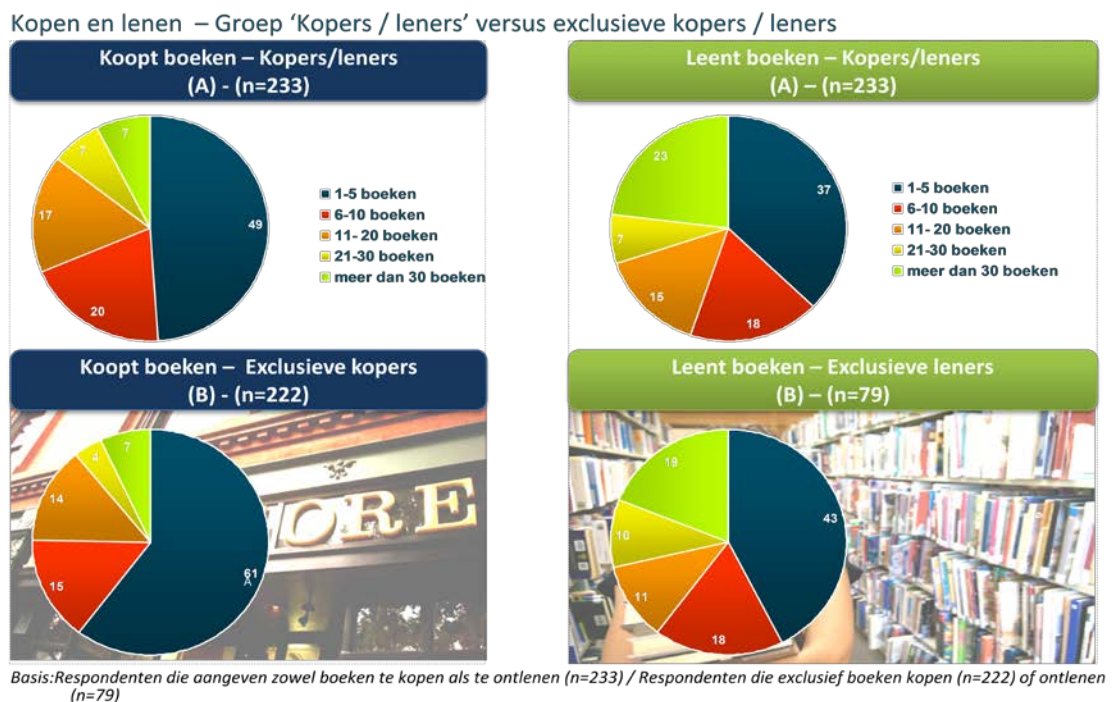
2.6.4. Versterken kopen en lenen elkaar?

Met betrekking tot het kopen en lenen van boeken kan men zich afvragen of kopen en lenen elkaar versterken of eerder met elkaar in competitie staan. In de mate dat deze elkaar versterken, is het belangrijk dat boekhandel en bibliotheek zich samen over

uitdagingen en samenwerkingsmogelijkheden buigen, en hun complementariteit benutten.

De resultaten van het onderzoek tonen in dat verband aan dat lenen kopen versterkt, maar niet omgekeerd. Lezers die kopen én lenen, kopen meer boeken dan mensen die enkel kopen (51% van de 'kopers-leners' koopt meer dan vijf boeken per jaar vs. slechts 39% van de exclusieve kopers) . Omgekeerd is er geen evidentie dat lezers die kopen én lenen ook meer boeken lenen dan mensen die uitsluitend lenen. De versterking lijkt dus enkel in één richting op te treden.

Figuur 27: Kopen en lenen uitgesplitst naar 'kopers/leners' vs. exclusieve kopers resp. exclusieve leners (in percentages)

2.7. Papier versus elektronisch

2.7.1. Inleiding

De evolutie staat niet stil, ook niet bij boeken. Zo bestaat er naast het klassieke papieren boek nu ook het elektronische boek. Hieronder bekijken we hoe lezers tegenover beiden staan: hoe beleven ze een papieren boek en hoe beleven ze een elektronisch boek? Naar welke vorm gaat hun voorkeur uit en wat zijn de voor- en nadelen van beide vormen? We hebben dit onderzocht in het kwalitatieve luik en bij de resultaten vonden we geen verschillen tussen allochtone en autochtone respondenten.

2.7.2. Fundamentele betekenis

Het papieren boek is nog altijd de klassieke houvast. Het is dé ingeburgerde vorm van een boek, het is dé vorm waarin de lezer tot hiertoe altijd boeken heeft gekend. In die zin is de papieren versie van een boek ook een echte vriend geworden, trouw en vertrouwd en zelfs met een nostalgisch kantje. Daarnaast geeft een papieren boek ook zekerheid, een papieren boek is tastbaar, je kunt het vastnemen, doorbladeren, er aan ruiken, het gewicht in je handen voelen ... Dit geeft je een fysieke ervaring die de degelijkheid en beschikbaarheid van een papieren boek ondersteunen.

Het elektronische boek lijkt tot op heden nog vrij onbekend: dat het bestaat is geweten, maar wat het juist is of hoe het werkt, is weinig bekend. Daardoor bestaan er nog allerlei vragen, vooroordelen en mogelijke misvattingen die het gebruik ervan negatief beïnvloeden (bijvoorbeeld: het is slecht voor je ogen, je kan er geen bladwijzer tussen stoppen). Elektronische boeken worden spontaan gelinkt aan de iPad en de computer, maar veel minder met het e-book, dat veel minder gekend blijkt te zijn. Hoewel er door onze respondenten rationeel enkele voordelen werden gelinkt aan het elektronische boek, zijn de onderliggende en negatieve emoties die dit boek teweeg brengt nog zo sterk dat ze het effectief gebruik van deze vorm van boeken tegenhouden. Het elektronische boek is dus niet alleen onbekend maar ook onbemind.

2.7.3. Emotionele beleving

Onze respondenten beleefden een papieren boek als warm, gezellig en romantisch. Ze vonden het een traditionele en eenvoudige vorm van lezen die toegankelijk is voor iedereen. Als we hen vroegen het papieren boek enkele persoonsgegevens te geven, zeiden ze: trouw en eerlijk.

Het elektronische boek echter beleefden ze als koud, kil, onpersoonlijk en oppervlakkig. Het is een moderne en hightech manier van lezen die geassocieerd wordt met de hogere klasse. Hierdoor wordt het elektronische boek chic en prestigieus, wat het onbereikbaar maakt. Het is voor een beperkt publiek, bijvoorbeeld zakenmannen.

2.7.4. Voor- en nadelen

Het papieren boek heeft als voordeel dat het kan verpersoonlijkt worden. En kan je erin schrijven, een hoek omslaan of er een vlek in maken. Je kunt een papieren boek ook vastnemen, het is tastbaar. Dit maakt het niet alleen mogelijk om de ervaringen, gevoelens, herinneringen in verband met het boek beter vast te houden, maar je kunt er ook effectief een boekenkast mee vullen. Dit is belangrijk want een boek geeft een lezer ook persoonlijkheid / identiteit. Een ander voordeel van een papieren boek is het warme gevoel dat een papieren boek je kan geven, een goed boek heeft het karakter van een oude vriend.

Een papieren boek heeft echter ook enkele nadelen, het neemt veel plaats in en weegt ook veel als we het willen meenemen. Hierdoor kunnen we slechts enkele boeken meenemen als we bijvoorbeeld op reis gaan. Als we dan ervaren dat één van deze boeken niet helemaal is wat we er van verwacht hadden, dan blijft er weinig keuze over.

Dit laatste punt is direct een van de grootste voordelen van een elektronische boek. Hiermee kan je vele boeken meenemen op een manier die weinig plaats vergt en

weinig gewicht met zich meebrengt. Op die manier is het ook geen probleem wanneer men ervaart dat één van de boeken die men bij heeft niet helemaal is wat men ervan had verwacht, want er blijft nog voldoende keuze over.

Zoals gezegd heeft het elektronische boek volgens onze respondenten toch meer nadelen dan voordelen. Zo heeft men door het koele en onpersoonlijke karakter van het boek het gevoel dat men er geen gezellige sfeer mee kan creëren. Ook vindt men het jammer dat men elektriciteit nodig heeft voor het lezen van een elektronisch boek. Geen stroom, geen boeken. Verder bestaan er enkele misvattingen over het boek die we daarnet al vermeld hebben (slecht voor je ogen, je kunt er geen bladwijzer tussenstoppen, ...).

2.8. Informatie verwerven omtrent boeken

2.8.1. Inleiding

In dit deel bekijken we hoe lezers informatie betreffende boeken verwerven: zoeken ze actief informatie op of verkrijgen ze die informatie eerder op een passieve manier? Welke informatie vinden ze nuttig? Dit vraagstuk werd in eerste instantie behandeld in het kwalitatieve luik van dit onderzoek.

2.8.2. Passief, vrijblijvend informatie op zich af laten komen

Passief informatie ontvangen is de meest frequent gebruikte manier om informatie omtrent boeken te verwerven. Hierbij wordt informatie in verband met boeken ontvangen zonder er zelf naar op zoek te gaan. Voorbeelden hiervan zijn: boekenlijstjes (van een krant, van een BV, van bestverkopende boeken op dat moment, ...), korte inhoud van en recensies over een boek en informatie over de auteur van een boek.

De belangrijkste bron voor deze vorm van informatie verwerven, zijn vrienden en familie. Regelmatig worden onderling bepaalde boeken of auteurs aangeraden. Vrienden en familie worden ervaren als een erg betrouwbare bron aangezien ze de lezer echt kennen, weten wat hij goed zou vinden en het zich niet kunnen 'permitteren' om 'slecht' advies te geven. Want dit zou aantonen dat ze je misschien toch niet zo goed kennen, of misschien toch niet zo op dezelfde golflengte zitten. Andere bronnen om passief informatie te ontvangen zijn: kranten, tijdschriften, radioprogramma's, televisieprogramma's, folders van winkels (bijvoorbeeld Fnac, Eci) et cetera. Afhankelijk van het moment, de stemming, de inhoud en de vorm van de informatie wordt deze wel of niet doorgenomen. Vaak belandt informatie ook gewoon in de vuilnisbak zonder bekeken te worden. Ongevraagde mailings met informatie over boeken wordt het minst van alle bronnen bekeken. Informatie die ontvangen wordt zonder er zelf naar op zoek te gaan, wordt dus vaak vrijblijvend behandeld.

De informatie die onze respondenten het interessantst vonden om te ontvangen waren: de korte inhoud van een boek, informatie over de auteur, de prijs en de plaats waar het boek te vinden en recensies over het boek. Hoewel deze recensies soms gemeden worden, een recensie wordt ervaren als een persoonlijke mening van iemand anders. Informatie wordt, indien ze niet komt van familie en vrienden, sterker geapprecieerd als ze objectief is.

Bij vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst blijken vrienden en familie van dezelfde generatie een belangrijkere informatiebron dan ouders, aangezien ze van thuis uit meestal de interesse in boeken niet meekrijgen. Vrienden en familie van hun eigen leeftijd (zussen, broers, vriendinnen) worden echter als een betrouwbare, goede informatiebron gezien. Vaak worden boeken uitgewisseld met deze vrienden en familie.

2.8.3. Actief, speuren naar specifieke 'kenners' informatie

Uit de kwalitatieve gesprekken bleek dat actief speuren naar informatie een manier van informatie verwerven is die minder frequent wordt gebruikt - zeker door de gewone, doorsnee lezer. Het zijn voornamelijk 'echte' boekenliefhebbers die veel lezen (4 of 5 boeken per maand), die geïnteresseerd zijn in de auteur achter het boek of die echt met boeken begaan zijn, die op een meer actieve manier naar informatie zullen zoeken. Deze actieve zoekstijl is meer iets is voor pronkers, ontdekkers en uitdiepers.

Wanneer de gewone, doorsnee lezer toch eens naar informatie op zoek gaat, gebeurt dat onder andere in de boekhandel en via internet. In de boekhandel wordt er naar informatie gevraagd aan een werknemer van de winkel (bijvoorbeeld of een bepaald boek al werd uitgebracht, wanneer het beschikbaar is en of het de moeite waard is, of er eventueel nog andere boeken in de lijn liggen van een boek dat men al heeft, ...). Op het internet, via Google, zoekt men soms op de titel of op de auteur van een bepaald boek, om er een korte inhoud van te vinden, de prijs te vergelijken, een

verkooppunt op te zoeken of eventueel wat informatie te verkrijgen over de auteur.

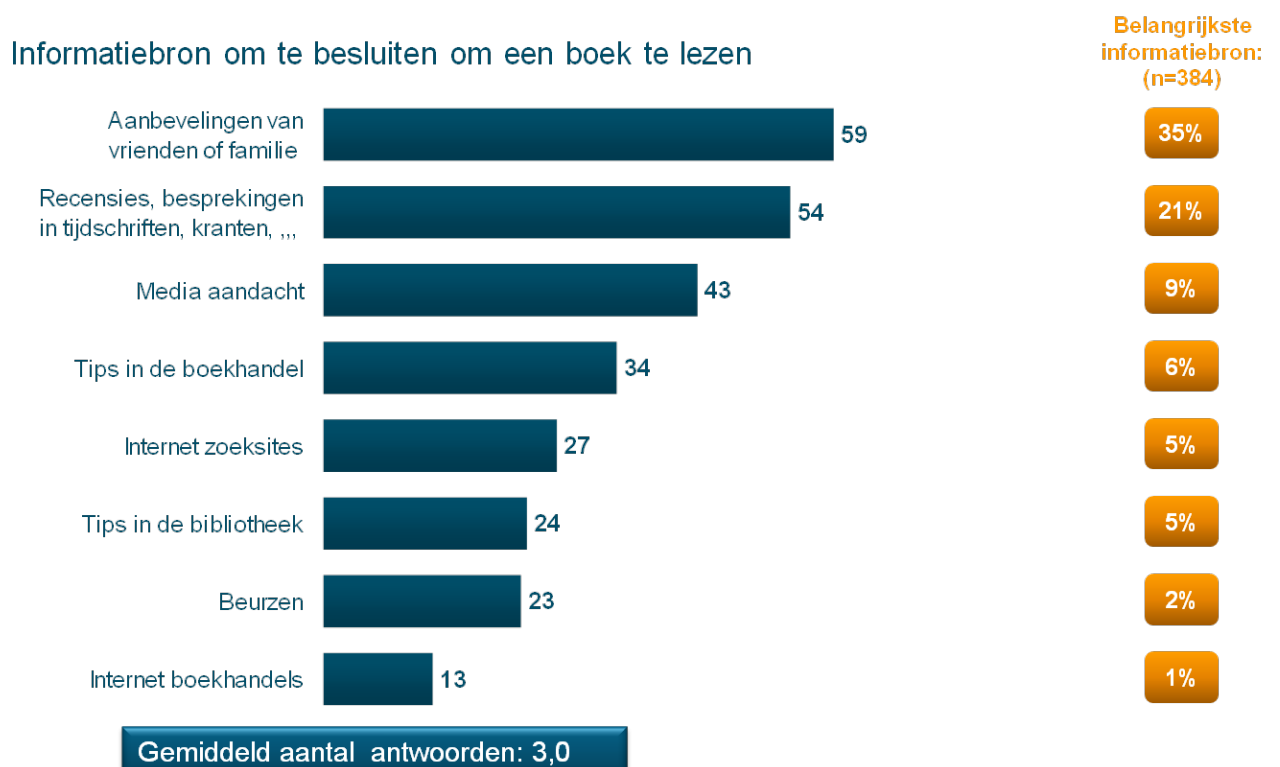
De echte boekenliefhebbers hebben niet genoeg aan de informatie die ze kunnen verkrijgen via winkelbediendes of Google. Zij zijn op zoek naar meer specifieke informatie en zoeken die op de website van een bepaalde auteur of uitgeverij of ze schrijven zich in op nieuwsbrieven van deze websites. Dit doen ze om steeds op de hoogte te blijven van de nieuwste en laatste informatie. Bijvoorbeeld: informatie over 'releases' van de laatste nieuwe werken van een bepaalde auteur en waar die te verkrijgen zijn. Met 'waar' bedoelen we niet enkel hier in Vlaanderen maar ook in het buitenland, waar werken van buitenlandse schrijvers soms al vroeger beschikbaar zijn dan hier in België.

Het aspect 'actief zoeken naar informatie over boeken' werd verder onderzocht in het kwantitatieve luik. Ongeveer 2 op 5 lezers (42%) zegt actief op zoek te gaan naar informatie over boeken. Recensies en boekenlijsten zijn de belangrijke informatie die men opzoekt (concreet gaat het over 26% en 19% van alle lezers). Dit gebeurt zowel online als offline. Online (25% van alle lezers) zoekt men voornamelijk informatie op via Google, gevolgd door Amazon.com, zoeken op kernwoorden, de geschreven pers en De Standaard Boekhandel. Offline zoekt men informatie in kranten of tijdschriften (25% van alle lezers), in de boekenhandel (22% van alle lezers) en bij familie of in de kennissenkring (21% van alle lezers). (zie Appendix Figuur 4 p.124) Vooral vrouwen, als ze actief zoeken, vinden hun informatie bij deze offline informatiekanalen. (zie Appendix Figuur 5 p.125)

Als we kijken of actief informatie opzoeken gerelateerd is aan de dimensie boeken lenen en/of kopen, dan zien we dat vooral de mensen die kopen én lenen (55%) het meest actief op zoek gaan naar informatie, gevolgd door exclusieve kopers (38%) en exclusieve leners (32%). Lezers die kopen noch lenen, zoeken uiteraard het minst actief naar informatie (4%). (zie Appendix Figuur 6 p.126)

De belangrijkste informatiekanalen die voor lezers bepalend blijken in de keuze voor een boek zijn mond-tot-mondreclame (59%), recensies en besprekingen in de geschreven pers (54%) en aandacht in de media (43%). De boekhandel (34%) behoudt (nog) net zijn vierde plaats voor het internet (27%).

Figuur 28: Belangrijkste informatiebronnen voor het lezen van een boek (in percentages)

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen (n=530)

Vrouwelijke lezers baseren zich voor een boekenkeuze meer op mond-tot-mondreclame (66%), media-aandacht (47%) en tips in de boekenwinkel (39%) en doen in vergelijking met mannelijke lezers minder een beroep op internet (22% vs. 33% bij mannen). Als we kijken naar leeftijd zien we dat jongeren zich nog meer dan andere leeftijdsgroepen bij de keuze voor een boek laten beïnvloeden door mond-tot-mondreclame (77% bij 18-24-jarigen). Ook internet zoeksites worden door jongeren

vaker bestempeld als belangrijke informatiebron (49%). Verder neemt het belang van internet als informatiebron af met de leeftijd (van 49% bij 18-24-jarigen tot 13% bij 65-plussers). (zie Appendix Tabel 58 p.121)

2.9. Acties in verband met boeken

2.9.1. Inleiding

Vele organisaties organiseren acties en evenementen in verband met boeken. In dit laatste hoofdstuk kijken we welke acties en evenementen lezers kennen en wat ze ervan vinden. Dit thema werd aangeraakt in de groepsgesprekken en kwam verder niet in de telefonische survey aan bod. Er werden er geen noemenswaardige verschillen gevonden tussen allochtone en autochtone Vlamingen.

2.9.2. Acties in verband met prijs

Boekenwinkels geven vaak promoties: zo geeft Fnac korting aan klanten die lid zijn en geeft ECI soms bij aankoop van twee boeken een derde boek gratis. Ook kranten en tijdschriften doen hier soms aan mee. Zo gaf het weekblad Humo bij aankoop van hun magazine gratis *'Godverdomse Dagen Op Een Godverdomse Boel'* van Dimitri Verhulst en kan men bij een krant een reeks van 10 of 12 boeken kopen aan een zeer voordelige prijs. Bibliotheken zijn een ander voorbeeld, hier kan men soms oude boeken tegen een voordelige prijs kopen.

Boeken worden vaak duur bevonden. In die zin zijn deze prijsacties zeer interessant. Om echter aan te zetten tot effectief kopen, dient de reductie vrij groot te zijn. Het moet voelen alsof men een koopje heeft gedaan.

2.9.3. Acties in verband met auteurs (voor boekenliefhebbers)

Boekenwinkels kunnen signeersessies met auteurs organiseren. Fnac bijvoorbeeld laat af en toe een auteur komen wanneer er een nieuw boek van hem/haar uitkomt. Bibliotheken laten ook auteurs komen, bijvoorbeeld om hen een stukje te laten voorlezen uit eigen werk. De boekenbeurs verzamelt al deze verschillende acties met auteurs op een plaats. Men kan er zijn boek laten handtekenen, journalisten nemen er interviews af en men kan er luisteren naar lezingen. En dit allemaal met de populairste auteurs van het moment. De doorsnee lezer hecht minder belang aan acties

georganiseerd met auteurs: voor iemand die gewoon af en toe een boek leest, vergt het vaak te veel inspanning (tegenover de ontspanning van het boek) om zich ook bezig te houden met het verhaal en de persoon achter het boek. Deze acties zijn dan ook meer geschikt voor boekenliefhebbers. Voor hen is een boek meer dan alleen het eindresultaat dat ze in hun handen hebben. Het gaat ook om de persoon erachter die het geschreven heeft, vanwaar die zijn inspiratie heeft gehaald, wat zijn eigen geschiedenis is, ... Kortom, ze willen het verhaal achter het boek kennen.

2.9.4. Lokale acties (voor boekenliefhebbers)

Sommige bibliotheken nemen zelf initiatieven om hun lezers op een creatieve manier te motiveren om te lezen. Zo organiseren bibliotheken 'blind dates', waarbij alle boeken gekaft worden in hetzelfde papier. Zo kiezen lezers niet meer op basis van de auteur, de kaft of de titel maar kunnen ze andere auteurs en genres leren kennen. Enkele bibliotheken organiseren zelfs 'boekenclubs met gedetineerden', je leest een boek dat iemand die in de gevangenis zit ook leest en achteraf bespreek je dit boek via brief of mail.

Ook de gemeente of stad organiseren wel eens ontmoetingen met of lezingen van bepaalde auteurs, of kopen boeken aan die de inwoners dan kunnen uitlenen. Bij deze acties kunnen we hetzelfde concluderen als bij de acties in verband met auteurs. Ook hier ligt de interesse van de gewone lezer minder hoog vanwege de inspanning die hij moet leveren tegenover de ontspanning van het lezen. Voor boekenliefhebbers zijn deze acties wel aantrekkelijk. Vooral de creatievere acties die hen op een andere manier met boeken doet omgaan dan ze gewoon zijn vinden ze leuk, want deze verruimen hun 'boekenwereld'.

2.9.5. Evenementen

Er zijn meerdere evenementen in verband met boeken in Vlaanderen. In het kwalitatieve luik van dit onderzoek werden de twee grootste en bekendste eruit gelicht: de Boekenbeurs en het Boekenfestijn.

De Boekenbeurs wordt als vrij commercieel ervaren, in die zin dat de boeken er duur zijn (aan de volle prijs) en dat de beurs je het gevoel heeft dat de nadruk sterk ligt op de meest populaire genres, auteurs en titels. Dat voornamelijk de populaire werken van dat moment worden gepromoot, wordt daarom niet ervaren als een probleem, het maakt de boekenbeurs net een trekpleister voor het grote publiek en laat zien dat je geen 'intellectueel' moet zijn om van een boek te kunnen genieten. De hoge prijzen bovenop de inkom die je moet betalen doen echter de toegankelijkheid van de Boekenbeurs dalen.

Het Boekenfestijn is niet bij het grote publiek gekend, maar wordt wel sterk geapprecieerd voor zijn lage prijzen, zelfs als het om vrij recente werken gaat. Het Boekenfestijn slaagt er in de wereld van boeken te 'democratiseren', niet door de meest populaire werken van het moment te promoten, maar wel door de prijzen laag te houden. Voor bezoekers gaat het inderdaad om een 'festijn': men kan voor weinig geld met heel veel boeken weer naar huis.

Zowel doorsnee lezers als echte boekenliefhebbers voelen zich aangetrokken door evenementen die georganiseerd worden in verband met boeken. Het gaat hier immers niet alleen om een 'inspanning', een evenement brengt ook ontspanning met zich mee. En hoewel het evenement rond boeken is gebouwd, gaat het om zoveel meer: nieuwe ideeën opdoen, een uitstapje maken met het gezin, ...

3. Conclusies

Het doel van huidig onderzoek was tweeledig. Enerzijds onderzochten het huidige koop/lees/leengedrag in Vlaanderen, de evolutie van dit gedrag en het huidige keuzep proces bij het kopen/lezen/lennen van boeken. Anderzijds verwierven we ook inzicht in de basismotivaties en attitudes van het lezen van boeken. De totale onderzoeksopdracht bestond uit 2 onderzoeksluiken: enerzijds een kwalitatief luik (focusgroepen), anderzijds een kwantitatief luik (telefonische survey). Enerzijds vonden tussen 15 en 22 juni 2011 acht groepsgesprekken met telkens 6 deelnemers plaats (kwalitatief luik). Anderzijds werd tussen 5 september en 18 september 2011 een representatieve steekproef van 750 volwassen Vlamingen opgebeld (kwantitatief luik). De focus lag hierbij telkens op het zogenaamde 'A-boek': het boek dat los van school en werk wordt gekocht, geleend of gelezen.

Hieronder formuleren we de belangrijkste conclusies van het onderzoek:

Lezen is belangrijk in het leven van volwassenen

- 71% heeft het afgelopen jaar een boek gelezen en bijna 1 op 2 (47%) leest 1 tot 10 boeken per jaar. Deze cijfers bevestigen de groei van het percentage lezers zoals beschreven in de Participatiesurvey 2009.
- Voor iets meer dan de helft (55%) is lezen één van de favoriete vrijetijdsactiviteiten en 12% beschouwt lezen als zijn voorkeurs hobby.
- Lezen gebeurt meer door vrouwen, hogeropgeleiden en meer in verstedelijkte gebieden.

Lezen is tijd 'stelen' voor jezelf

Een boek lezen vraagt tijd van de lezer; tijd die men niet aan andere zaken kan besteden. Dit geeft aanleiding tot...

- ... enerzijds een positieve connotatie: men maakt of neemt tijd voor zichzelf, men gunt zichzelf tijd om aan een individuele activiteit te besteden, men geeft zichzelf bij wijze van spreken tijd cadeau. Deze tendens sluit aan bij een maatschappelijke trend tot onthaasting en stilte en rust creëren.
- ... anderzijds een negatievere connotatie: men voelt zich soms schuldig dat de tijd die men aan lezen besteedt ten koste gaat van andere belangrijke zaken (gezin, kinderen, werk, huishoudelijke taken, ...).

Mensen hanteren verschillende motivaties om boeken te lezen

- Motivaties voor het lezen van boeken kunnen erg verschillend zijn, net als de attitude die men tegenover boeken aanneemt. We onderscheiden in het onderzoek acht motivaties, die opgaan voor fictie en non-fictie. Mensen lezen om verschillende redenen.
- Lezers geven gemiddeld tot bijna vijf motivaties aan waarom ze lezen:
 - GENIETEN: een boek lezen is opgaan in de wereld van het boek.
 - VERKENNEN: een boek lezen is nieuwe dingen ontdekken.
 - PRONKEN: een boek lezen is aan anderen laten zien wie ik ben en wat ik weet.
 - UITDIEPEN: een boek lezen is een manier om mezelf verder te ontwikkelen.
 - OPVULLEN: een boek lezen is functioneel (opvulling van tijd/gemis in kennis).
 - VLUCHTEN: een boek lezen is verdwijnen uit de dagelijkse realiteit.
 - BINDEN: een boek lezen is herkenning en gezelschap vinden.
 - RELAXEN: een boek lezen is een moment van pure ontspanning.
- De drie meest voorkomende motivaties zijn relaxen, uitdiepen en verkennen. Vrouwen gebruiken meer motivationele strategieën dan

mannen. Hoewel de drie meest dominante motivaties (relaxatie, uitdiepen en verkennen) analoog zijn bij mannen en vrouwen, lezen vrouwen ook vaker om weg te zijn van de realiteit ('vluchten') en om te 'genieten'.

Levensfase beïnvloedt het leesgedrag

Lezen is belangrijk voor alle leeftijden, maar vanaf 65 jaar haakt een aanzienlijk deel af.

- Zo heeft ongeveer 80% van de 18-24-jarigen het afgelopen jaar een boek gelezen terwijl dat bij 65-plussers slechts 57% is.
- Ook in de Participatiesurvey 2009 wordt dit bevestigd: "het lijkt erop dat naarmate men ouder wordt, men minder leest."
- Het is niet mogelijk om hiervoor een sluitende verklaring te geven op basis van de onderzoeksgegevens. Heeft dit te maken met een cohorte-effect? Volstaat het aanbod niet? Is het niet bereikbaar genoeg? Dit vergt verder onderzoek.

Genres

- Volwassenen lezen zowel fictie als non-fictie, i.e. 85% van de lezers heeft fictie gelezen in het afgelopen jaar en 83% non-fictie. Binnen fictie zijn literatuur en thrillers de belangrijkste genres, bij non-fictie zijn vrijetijdsboeken en reisgidsen het meest populair.
- De meest populaire genres zijn zowel voor mannen als vrouwen het meest belangrijk, maar sommige genres spreken duidelijk de een meer aan dan de ander:
 - Strips en Fantasy worden vaker gelezen door mannen, terwijl literatuur en kinderboeken meer door vrouwen worden gesmaakt.
 - Vrijetijdsboeken worden vaker gelezen door vrouwen, terwijl geschiedenisboeken en de meer wetenschappelijke literatuur significant meer door mannen wordt gelezen.

Lezers hebben boeken graag in hun bezit, kopen voor zichzelf en vooral in boekhandelsketens

- Mensen die boeken kopen doen dat vooral omdat ze het boek graag in bezit hebben, om het te personaliseren of te herlezen. Ongeveer drie op vijf volwassenen (61%) koopt boeken aan.
 - De helft hiervan (30%) koopt enkel boeken aan en leent ze nooit.
 - Bijna 1 op 2 (44%) koopt 1 tot 10 boeken op jaarbasis.
 - Mensen schatten in dat ze meer boeken kopen dan 5 jaar geleden.
- Parallel met het leesgedrag kopen vrouwen vaker boeken aan (67% vs. 56% bij de mannen) en kopen 65-plussers minder boeken (43%).
- Men koopt zowel fictie (78% van de kopers) als non-fictie (76% van de kopers). De aangekochte genres volgen de voorkeuren van het leesgedrag met uitzondering van de reisgidsen die beduidend minder worden gekocht. Reisgidsen worden wel vaak ontleend.
- Boeken worden voornamelijk voor de koper zelf aangekocht (65% van de kopers beweert meestal voor zichzelf aan te kopen). De overige aankopen zijn voor andere gezinsleden of om als geschenk te geven.
- Boekhandelketens zijn het belangrijkste aankoopkanaal (82%). Andere belangrijke verkoopskanalen zijn grootwarenhuizen (30%), tweedehandsbeurzen of -winkels (28%) en de Boekenbeurs (23%). Daarnaast merken we enkel belangrijke verschillen qua leeftijd en geslacht op, die richtinggevend kunnen zijn voor (communicatie rond) het aanbod fictie en non-fictie in deze kanalen:
 - Grootwarenhuizen zijn een belangrijker aankoopkanaal onder 25- en 55-jarigen.
 - De internetboekhandel is (voorlopig) nog een minder belangrijk kanaal (14%), maar 18- tot 44-jarigen en mannen doen hier vaker beroep op.
 - Vrouwen kopen vaker boeken aan op de Boekenbeurs.

Boeken lenen gebeurt meestal bovenop kopen

- Mensen die boeken lenen hechten minder belang aan het bezit van een boek. Voor hen primeert het proeven en ontdekken.
- Boeken worden meestal geleend in de bibliotheek, maar ook de kennissenkring zorgt ervoor dat aangekochte boeken een tweede leven krijgen en is een niet te onderschatten circuit.
- Iets minder dan de helft van de volwassenen (43%) leent boeken. Ongeveer 1 op 3 hiervan doet enkel een beroep op het leencircuit, maar 2 op 3 koopt daarnaast ook boeken aan.
- De bevroagden geven aan meer fictie te ontlenen dan non-fictie (87% vs. 70%).
- Vrouwen lenen vaker boeken dan mannen en ook bij jongeren (18- tot 24-jarigen) is lenen meer ingeburgerd.
- Het verschil tussen man en vrouw kan worden toegeschreven aan een hoger leengedrag van kinder- en jeugdboeken en romans.
- Jongeren ontlenen vaker fictie.
- Mensen schatten in dat ze meer lenen dan vijf jaar geleden (+11%). Ook al wordt dit niet bevestigd in de BIOS-cijfers, toch zegt deze perceptie ook iets over het imago van boeken en lenen.
- De aankoop van een boek gebeurt iets vaker (31%) impulsief dan op voorhand gepland (22%). 46% koopt zowel impulsief als gepland.

Kopers en leners

- 32 % van de lezers koopt én leent boeken.
- 30 % van de lezers koopt boeken zonder er ooit te lenen.
- 11 % van de lezers leent boeken zonder er ooit te kopen.

synovate

Research reinvented

- Kopen hangt samen met hebben en houden. Kopers willen hun boek meerdere keren kunnen vastnemen en erin aanduiden.
- Lenen hangt samen met ontdekken en loslaten. Leners durven sneller nieuwe dingen uitproberen, die men nadien eventueel alsnog koopt.
- Lenen versterkt kopen. Lezers die kopen én lenen, kopen meer boeken dan mensen die enkel kopen. Omgekeerd is er geen evidentie dat lezers die kopen én lenen ook meer boeken lenen dan mensen die uitsluitend lenen. De versterking lijkt dus enkel in één richting op te treden.

4. Appendix

Tabellenlijst

Tabel 1 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens geslacht en leeftijd	91
Tabel 2 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens urbanisatiegraad	91
Tabel 3 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens opleiding.....	92
Tabel 4 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens beroep.....	92
Tabel 5 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens geslacht en leeftijd	93
Tabel 6 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens urbanisatiegraad	93
Tabel 7 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens opleiding .	94
Tabel 8 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens beroep	94
Tabel 9 Verhouding kopers – leners volgens geslacht en leeftijd (in percentage)	95
Tabel 10 Verhouding Kopen – lenen volgens urbanisatiegraad (in percentage).....	95
Tabel 11 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	96
Tabel 12 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens urbanisatie	96
Tabel 13 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens opleiding ..	97
Tabel 14 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens beroep.....	98
Tabel 15 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens leeftijd	98
Tabel 16 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens opleiding	99
Tabel 17 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens beroep	99
Tabel 18 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens koop-/leengedrag.....	100

Tabel 19 Welke motivaties worden aangegeven om een fictieboek te lezen?	100
Tabel 20 Welke motivaties worden aangegeven er om een non-fictieboek te lezen?	101
Tabel 21 Welk type boeken wordt het meest gelezen in de categorie Fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	101
Tabel 22 Welk type boeken wordt het meest gelezen in de categorie fictie? Opsplitsing volgens opleiding	102
Tabel 23 Welk type boeken wordt het meest gelezen in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	102
Tabel 24 Welke type boeken wordt het meest gelezen in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens opleiding.....	103
Tabel 25 Wanneer worden boeken gelezen?	103
Tabel 26 Hoe is het leesgedrag t.o.v. 5 jaar geleden?	104
Tabel 27 Waarom worden er meer boeken gelezen t.o.v. 5 jaar geleden?	104
Tabel 28 Waarom worden er minder boeken gelezen t.o.v. 5 jaar geleden?	105
Tabel 29 Bezit de lezer graag boeken in huis?.....	105
Tabel 30 Praat men soms over bepaalde boeken met vrienden/collega's/familie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	105
Tabel 31 Praat men soms over bepaalde boeken met vrienden/collega's/familie? Opsplitsing volgens opleiding.....	106
Tabel 32 Praat men soms over bepaalde boeken met vrienden/collega's/familie? Opsplitsing volgens beroep.....	106
Tabel 33 Wat zijn de redenen om boeken te kopen?	107
Tabel 34 Waar worden boeken meestal gekocht? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	107
Tabel 35 Waar worden boeken meestal gekocht? Opsplitsing volgens opleiding.....	108
Tabel 36 Welke type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie fictie? Opsplitsing volgens leeftijd.....	108
Tabel 37 Welk type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie fictie volgens opleiding.....	109

Tabel 38 Welk type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens leeftijd	109
Tabel 39 Welk type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens opleiding	110
Tabel 40 Wordt het aankopen van boeken impulsief of op voorhand gepland? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	110
Tabel 41 Is het financieel haalbaar om boeken te kopen? Opsplitsing volgens geslacht en opleiding	111
Tabel 42 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	111
Tabel 43 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens urbanisatie	112
Tabel 44 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens opleiding	112
Tabel 45 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens beroep ..	113
Tabel 46 Waarom worden er meer boeken gekocht t.o.v. 5 jaar geleden?	114
Tabel 47 Waarom worden er minder boeken gekocht t.o.v. 5 jaar geleden?	115
Tabel 48 Twijfel bij lezers tussen aankoop boek of iets anders.	115
Tabel 49 Waarom boeken lenen en niet kopen?	116
Tabel 50 Welk type boeken werden het afgelopen jaar het meest geleend in de categorie fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	116
Tabel 51 Welk type boeken werden in het afgelopen jaar het meest geleend in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	117
Tabel 52 Hoeveel boeken leent de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd	117
Tabel 53 Hoeveel boeken leent de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens opleiding	118
Tabel 54 Hoeveel boeken per jaar leent de Vlaming? Opsplitsing volgens beroep ...	118
Tabel 55 Worden er meer of minder boeken geleend t.o.v. 5 jaar geleden	119
Tabel 56 Waarom worden er meer boeken geleend t.o.v. 5 jaar geleden?	120
Tabel 57 Waarom worden er minder boeken geleend t.o.v. 5 jaar geleden?	120

synovate

Research reinvented

Tabel 58 Hoe worden lezers het meest beïnvloed om tot lezen van een boek over te gaan? 121

Figurenlijst

Appendix Figuur 1 Worden er meer of minder boeken gelezen tov 5 jaar geleden?..	122
Appendix Figuur 2 Worden er meer of minder boeken gekocht tov 5 jaar geleden?..	123
Appendix Figuur 3 Worden er meer of minder boeken geleend tov 5 jaar geleden? .	124
Appendix Figuur 4 Waar zoeken lezers informatie op over boeken?	124
Appendix Figuur 5 Waar zoeken lezers informatie op over boeken? Opsplitsing volgens geslacht	125
Appendix Figuur 6 Waar zoeken lezers informatie op over boeken? Opsplitsing volgens kopers/leners	126

Tabel 1 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens geslacht en leeftijd

Wat vindt u leuk om te doen in uw vrije tijd ? – meerdere antwoorden mogelijk

	Totaal n=750	Geslacht		Leeftijd					
		man	vrouw	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		(A) n=375	(B) n=375	(C) n=51	(D) n=66	(E) n=126	(F) n=190	(G) n=156	(H) n=161
Televisie kijken	77%	76%	77%	82%	74%	74%	75%	76%	80%
Krant, tijdschrift lezen	75%	70%	79% A	78%	67%	78%	73%	75%	77%
Wandelen in de natuur	72%	72%	73%	51%	77% C	79% CH	77% C	76% C	68% C
Sporten	58%	64% B	52%	84% EFGH	72% FGH	63% GH	56% H	48%	38%
Boek lezen	55%	45%	64% A	59%	41%	63% DH	54%	66% DFH	49%
Winkelen	53%	37%	69% A	71% DEFG	51%	54%	50%	48%	51%
Surfen op internet	51%	56% B	46%	88% DEFG	61% GH	59% GH	52% H	44% H	23%
Naar concerten gaan	47%	45%	49%	72% DEFG	53% GH	55% GH	47% H	38%	31%
Museumbezoek	33%	33%	33%	46% DEH	22%	29%	35%	44% DEH	30%
PC Games\ Video games	17%	20% B	13%	44% DEFG	24% FGH	19% FGH	9%	6%	9%

Basis: Totale steekproef

Tabel 2 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens urbanisatiegraad

Wat vindt u leuk om te doen in uw vrije tijd ? – meerdere antwoorden mogelijk

	Totaal n=750	Urbanisatiegraad		
		Grootstedelijk gebied	Stedelijk gebied	Ruraal gebied
		(A) n=147	(B) n=179	(C) n=424
Televisie kijken	77%	78%	79%	75%
Krant, tijdschrift lezen	75%	77%	73%	75%
Wandelen in de natuur	72%	72%	72%	73%
Sporten	58%	60%	55%	58%
Boek lezen	55%	66% BC	54%	51%
Winkelen	53%	47%	51%	56%
Surfen op internet	51%	51%	52%	51%
Naar concerten gaan	47%	52%	43%	47%
Museumbezoek	33%	43% C	32%	30%
PC Games\ Video games	17%	13%	14%	19%

Basis: Totale steekproef

Tabel 3 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens opleiding

Wat vindt u leuk om te doen in uw vrije tijd ? – meerdere antwoorden mogelijk

	Totaal n=750	Opleiding				
		Geen/ Lager onderwijs (A) n=62	Lager Secundair onderwijs (B) n=105	Hoger Secundair onderwijs (C) n=280	Niet Universitair Hoger onderwijs (D) n=195	Universitair Hoger onderwijs (E) n=104
		Televisie kijken	77%	76%	85% DE	77%
Krant, tijdschrift lezen	75%	70%	64%	74%	83% ABC	75%
Wandelen in de natuur	72%	54%	72% A	69% A	83% ABC	75% A
Sporten	58%	31%	53% A	60% A	61% A	67% A
Boek lezen	55%	33%	44%	46%	70% ABC	73% ABC
Winkelen	53%	58% D	46%	61% AD	52%	40%
Surfen op internet	51%	12%	42% A	55% AB	57% AB	59% AB
Naar concerten gaan	47%	18%	32%	46% AB	59% ABC	57% AB
Museumbezoek	33%	13%	23%	27%	40%	56%
PC Games\ Video games	17%	11%	16%	20% E	17%	9%

Basis: Totale steekproef

Tabel 4 Vrijtijdsbesteding bij Vlamingen volgens beroep

Wat vindt u leuk om te doen in uw vrije tijd ? – meerdere antwoorden mogelijk

	Totaal n=750	Beroep						
		Arbeider (A) n=110	Bediende (B) n=234	Zelfstandige (C) n=52	Geen (gepensioneerd ,huisman/vrouw) (D) n=252	Werkloos (E) n=12	Student (F) n=32	Kaderlid (G) n=41
		Televisie kijken	77%	84% BG	72%	72%	80%	100%
Krant, tijdschrift lezen	75%	66%	75%	74%	77% A	56%	78%	81%
Wandelen in de natuur	72%	71%	77% F	73%	71%	78%	58%	79%
Sporten	58%	59% D	64% D	61% D	41%	21%	91% ABCD	72% D
Boek lezen	55%	30%	63% AC	47% A	56% A	54%	65% A	67% A
Winkelen	53%	52% C	56% CG	28%	55% C	73%	66% CG	37%
Surfen op internet	51%	59%	56% D	42%	33%	68%	91% ABCD	57% D
Naar concerten gaan	47%	43%	55% D	46%	33%	20%	70% ACD	64% AD
Museumbezoek	33%	18%	35% A	22%	34% A	22%	54% ABCD	40% A
PC Games\ Video games	17%	30% BCD	13%	13%	10%	27%	41% BCDG	14%

Basis: Totale steekproef

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 5 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens geslacht en leeftijd

Welk van de activiteiten die u leuk vindt om te doen in uw vrije tijd doet u het allerliefst?

	Totaal n=750	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=375	vrouw (B) n=375	18-24 (C) n=51	25-34 (D) n=66	35-44 (E) n=126	45-54 (F) n=190	55-64 (G) n=156	65+ (H) n=161
Sporten	22%	28% B	16%	33% GH	34% FGH	26% H	20% H	16%	11%
Wandelen in de natuur	17%	16%	18%	2%	15% C	17% C	17% C	26% CF	18% C
Boek lezen	12%	9%	16% A	2%	7%	16% CD	14% C	19% CDH	11% C
Televisie kijken	11%	12%	10%	10%	10%	6%	11%	8%	18% EG
Winkelen	8%	1%	14% A	18% EFGH	9%	6%	7%	6%	4%
Krant, tijdschrift lezen	6%	5%	6%	2%	5%	5%	5%	4%	10%
Naar concerten gaan	4%	5%	4%	8% H	5%	7% H	4%	3%	2%
Surfen op internet	3%	5% B	2%	4%	3%	6%	3%	1%	3%
PC-Games\ Video games	1%	2% B	0%	4%	3%	2%	0%	-	1%
Museumbezoek	1%	1%	1%	-	2%	1%	1%	-	1%

Basis: Totale steekproef

Tabel 6 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens urbanisatiegraad

Welk van de activiteiten die u leuk vindt om te doen in uw vrije tijd doet u het allerliefst?

	Totaal n=750	Urbanisatiegraad		
		Grootstedelijk gebied (A) n=147	Stedelijk gebied (B) n=179	Ruraal gebied (C) n=424
Sporten	22%	25%	20%	22%
Wandelen in de natuur	17%	15%	18%	17%
Boek lezen	12%	16% *	11%	11%
Televisie kijken	11%	7%	13%	12%
Winkelen	8%	5%	7%	9%
Krant, tijdschrift lezen	6%	7%	8%	4%
Naar concerten gaan	4%	7%	2%	4%
Surfen op internet	3%	4%	3%	3%
PC Games\ Video games	1%	-	2%	2%
Museumbezoek	1%	1%	2% C	0%

* **Noot:** Het hoge percentage voor lezen in grootstedelijk gebied hangt samen met een hogere vertegenwoordiging van hoger opgeleiden (universitair):
 - Grootstedelijk gebied: 27% universitair
 - Stedelijk gebied: 16% universitair
 - Ruraal gebied: 11% universitair

Basis: Totale steekproef

Tabel 7 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens opleiding

Welk van de activiteiten die u leuk vindt om te doen in uw vrije tijd doet u het allerliefst?

	Totaal n=750	Opleiding				
		Geen/ Lager onderwijs	Lager Secundair onderwijs	Hoger Secundair onderwijs	Niet Universitair Hoger onderwijs	Universitair Hoger onderwijs
		(A) n=62	(B) n=105	(C) n=280	(D) n=195	(E) n=104
Sporten	22%	14%	17%	24%	20%	31%
Wandelen in de natuur	17%	4%	24%	16%	19%	15%
Boek lezen	12%	4%	11%	10%	14% A	21% AC
Televisie kijken	11%	30% CDE	16% DE	11% E	8%	4%
Winkelen	8%	14% E	6% E	11% E	6%	-
Krant, tijdschrift lezen	6%	9%	5%	4%	7%	8%
Naar concerten gaan	4%	-	3%	6%	5%	2%
Surfen op internet	3%	3%	1%	4%	3%	4%
PC-Games\ Video games	1%	2%	4%	-	1%	1%
Museumbezoek	1%	-	3%	-	1%	1%

Basis: Totale steekproef

Tabel 8 Belangrijkste activiteiten tijdens de vrije tijd bij Vlamingen volgens beroep

Welk van de activiteiten die u leuk vindt om te doen in uw vrije tijd doet u het allerliefst?

	Totaal n=750	Beroep						
		Arbeider	Bediende	Zelfstandige	Geen (gepensioneerd ,huisman/vrouw)	Werkloos	Student	Kaderlid
		(A) n=110	(B) n=234	(C) n=52	(D) n=252	(E) n=12	(F) n=32	(G) n=41
Sporten	22%	29% D	25% D	19%	14%	-	47% BCDG	14%
Wandelen in de natuur	17%	13%	18% F	21% F	19% F	-	3%	14%
Boek lezen	12%	6%	15% AF	12% F	14% AF	8%	-	19% AF
Televisie kijken	11%	15% BG	6%	17% BG	15% BG	28%	9%	-
Winkelen	8%	8% C	11% CD	-	5%	37%	3%	7%
Krant, tijdschrift lezen	6%	4%	6%	2%	8%	-	3%	10%
Naar concerten gaan	4%	5%	3%	8%	3%	-	13% BD	6%
Surfen op internet	3%	4%	3%	6%	2%	-	3%	5%
PC-Games\ Video games	1%	2%	1%	-	1%	15%	-	7% BD
Museumbezoek	1%	2%	1%	-	1%	-	-	2%

Basis: Totale steekproef

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 9 Verhouding kopers – leners volgens geslacht en leeftijd (in percentage)

Verhouding kopers-leners

	Totaal n=750	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=375	vrouw (B) n=375	18-24 (C) n=51	25-34 (D) n=66	35-44 (E) n=126	45-54 (F) n=190	55-64 (G) n=156	65+ (H) n=161
		Exclusieve kopers	30%	30%	29%	23%	36% H	30%	34% H
Exclusieve leners	11%	10%	13%	24% DEFGH	10%	9%	11%	9%	9%
Zowel koper als lener	32%	26%	38% A	41% H	32%	41% GH	33% H	27%	21%
Noch kopers / noch leners	28%	35% B	20%	12%	22%	20%	22%	31% CE	48% CDEFG

Basis: Totale steekproef (n=750)

Tabel 10 Verhouding Kopen – lenen volgens urbanisatiegraad (in percentage)

Verhouding kopen vs. lenen

	Totaal n=750	Urbanisatiegraad		
		Grootstedelijk gebied (A) n=147	Stedelijk gebied (B) n=179	Ruraal gebied (C) n=424
		Exclusieve kopers	30%	33%
Exclusieve leners	11%	13%	15%	9%
Zowel koper als lener	32%	35%	30%	31%
Noch kopers / noch leners	28%	19%	25%	32% A

Basis: Totale steekproef (n=750)

Tabel 11 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Aantal boeken gelezen per jaar – opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

	Totaal n=750	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=375	vrouw (B) n=375	18-24 (C) n=51	25-34 (D) n=66	35-44 (E) n=126	45-54 (F) n=190	55-64 (G) n=156	65+ (H) n=161
		Geen	29%	39% B	19%	20%	32%	22%	25%
1 en 5 boeken	34%	30%	39% A	44% GH	40% H	32%	39% GH	28%	26%
6 en 10 boeken	13%	12%	15%	13%	11%	15%	13%	17%	11%
11 en 20 boeken	11%	9%	13%	16% D	3%	19% DFGH	10%	9%	10%
21 en 30 boeken	4%	3%	4%	2%	3%	5%	6%	4%	2%
méér dan 30 boeken	9%	8%	10%	6%	11%	7%	7%	14%	8%

Basis: Totale steekproef

Tabel 12 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens urbanisatie

Aantal boeken gelezen per jaar – opsplitsing volgens urbanisatie

	Totaal n=750	Urbanisatiegraad		
		Grootstedelijk gebied (A) n=147	Stedelijk gebied (B) n=179	Ruraal gebied (C) n=424
		Geen	29%	18%
1 en 5 boeken	34%	33%	40% C	31%
6 en 10 boeken	13%	17% B	9%	14%
11 en 20 boeken	11%	14%	11%	10%
21 en 30 boeken	4%	4%	4%	4%
méér dan 30 boeken	9%	14% C	8%	7%

Basis: Totale steekproef

synovate

Research reinvented

Tabel 13 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens opleiding

Aantal boeken gelezen per jaar – opsplitsing volgens opleiding

	Totaal n=750	Opleiding				
		Geen/ Lager onderwijs	Lager Secundair onderwijs	Hoger Secundair onderwijs	Niet Universitair Hoger onderwijs	Universitair Hoger onderwijs
		(A) n=62	(B) n=105	(C) n=280	(D) n=195	(E) n=104
Geen	29%	61% CDE	45% DE	35% DE	16% E	5%
1 en 5 boeken	34%	27%	33%	33%	36%	38%
6 en 10 boeken	13%	5%	11%	11%	17% A	20% AC
11 en 20 boeken	11%	5%	5%	11%	15% AB	14% B
21 en 30 boeken	4%	-	2%	2%	4%	12% ABCD
méér dan 30 boeken	9%	2%	4%	9%	13% AB	11% A

Basis: Totale steekproef

Tabel 14 Hoeveel boeken leest de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens beroep

Aantal boeken gelezen per jaar – opsplitsing volgens beroeps categorie

	Totaal n=750	Beroep						
		Arbeider (A) n=110	Bediende (B) n=234	Zelfstandige (C) n=52	Geen (gepensioneerd huisman/vrouw) (D) n=252	Werkloos (E) n=12	Student (F) n=32	Kaderlid (G) n=41
Geen	29%	51% BDFG	14%	48% BFG	37% BFG	58%	9%	5%
1 en 5 boeken	34%	28%	39% D	29%	28%	33%	50% AD	43%
6 en 10 boeken	13%	8%	17% A	9%	13%	-	16% A	10%
11 en 20 boeken	11%	6%	11%	7%	10%	-	22% A	21% A
21 en 30 boeken	4%	1%	7% AD	3%	2%	-	3%	7% A
méér dan 30 boeken	9%	6%	11% F	5%	9%	8%	-	13% F

Basis: Totale steekproef * Opgelet kleine steekproef

Tabel 15 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens leeftijd

Motivaties – Opgesplitst volgens leeftijd

LEEFTIJD	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	+65
Genieten	62%	61%	54%	61%	58%	63%
Verkennen	60%	71%	71%	72%	74%	62%
Pronken	47%	57%	53%	51%	54%	57%
Uitdiepen	71%	72%	78%	72%	76%	82%
Opvullen	44%	39%	33%	32%	34%	49%
Vluchten	67%	57%	61%	60%	56%	55%
Zich binden	41%	35%	36%	28%	31%	44%
Relaxen	86%	77%	87%	89%	86%	90%
Gemiddeld aantal	4.8	4.7	4.7	4.7	4.7	5.0

Tabel 16 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens opleiding

Motivaties – Opgesplitst volgens opleiding

Opleiding	Geen/ Lager onderwijs	Lager Secundair onderwijs	Hoger Secundair onderwijs	Niet Universitair Hoger onderwijs	Universitair Hoger onderwijs
Genieten	60%	60%	59%	61%	61%
Verkennen	63%	69%	70%	68%	71%
Pronken	63%	59%	51%	59%	45%
Uitdiepen	72%	76%	73%	79%	76%
Opvullen	77%	43%	40%	34%	23%
Vluchten	65%	51%	64%	60%	46%
Zich binden	44%	35%	39%	36%	22%
Relaxen	89%	90%	83%	91%	83%
Gemiddeld aantal	5.3	4.8	4.8	4.9	4.3

Tabel 17 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens beroep

Motivaties – Opgesplitst volgens beroepscategorie

BEROEP	Arbeider	Bediende	Zelfstan- dige	Geen (gepensio- neerd / huisman)	Werkloos	Student	Kaderlid
Genieten	51%	59%	47%	59%	72%	72%	77%
Verkennen	71%	70%	75%	65%	45%	68%	66%
Pronken	56%	47%	78%	55%	44%	50%	57%
Uitdiepen	68%	73%	75%	79%	65%	85%	79%
Opvullen	51%	28%	43%	48%	47%	37%	14%
Vluchten	57%	61%	55%	55%	66%	66%	56%
Zich binden	34%	31%	32%	43%	18%	41%	25%
Relaxen	75%	89%	86%	88%	82%	91%	83%
Gemiddeld aantal	4.6	4.9	4.9	4.4	5.1	4.6	5.8

Tabel 18 Welke motivaties worden aangegeven om een boek te lezen? Opsplitsing volgens koop-/leengedrag

Motivaties – Opgesplitst volgens koop-/leengedrag

LELEN KOPEN	Exclusieve Kopers n=225	Exclusieve Leners n=83	Mix n=240
Genieten	64%	55%	68%
Verkennen	66%	61%	75%
Pronken	51%	56%	53%
Uitdiepen	76%	74%	82%
Opvullen	34%	33%	31%
Vluchten	58%	60%	64%
Zich binden	29%	44%	35%
Relaxen	89%	89%	94%
Gemiddeld aantal	4.7	4.7	5.0

Tabel 19 Welke motivaties worden aangegeven om een fictieboek te lezen?

Motivaties – Opgesplitst volgens type boeken FICTIE

FICTIE	Literatuur, Romans, Poëzie (n=314)	Spannende Boeken (n=282)	Strips N=154	Fantasy, Science fiction (n=117)	Kinder – Jeugdboeken (n=96)
Genieten	67%	67%	66%	71%	68%
Verkennen	65%	62%	61%	57%	73%
Pronken	48%	48%	46%	45%	44%
Uitdiepen	77%	73%	66%	74%	76%
Opvullen	33%	35%	35%	35%	37%
Vluchten	67%	72%	63%	75%	69%
Zich binden	35%	33%	29%	30%	34%
Relaxen	96%	96%	94%	96%	97%
Gemiddeld aantal	4.9	4.9	4.6	4.8	5.0

Tabel 20 Welke motivaties worden aangegeven er om een non-fictieboek te lezen?

Motivaties – Ogesplitst volgens type boeken NON FICTIE

NON FICTIE	Vrijtijd-boeken (n=250)	Reisboeken Reisgidsen (n=229)	Informatieve Boeken (n=170)	Mens & Maat-schappij (n=149)	Geschiedenis (n=149)	Weten-schappelijke boeken (n=122)	Kunst boeken (n=101)
	Genieten	63%	66%	68%	74%	70%	71%
Verkennen	81%	72%	82%	83%	75%	86%	78%
Pronken	56%	51%	65%	61%	60%	66%	55%
Uitdiepen	86%	82%	91%	91%	91%	92%	92%
Opvullen	34%	30%	23%	24%	24%	25%	30%
Vluchten	63%	59%	57%	66%	61%	57%	63%
Zich binden	33%	34%	41%	44%	35%	33%	33%
Relaxen	92%	92%	91%	92%	89%	86%	91%

5.1 4.9 5.2 5.4 5.1 5.2 5.1

Tabel 21 Welk type boeken wordt het meest gelezen in de categorie Fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Type boeken gelezen afgelopen jaar in de categorie FICTIE

FICTIE	Totaal n=530	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=228	vrouw (B) n=302	18-24 (C) n=41	25-34 (D) n=45	35-44 (E) n=99	45-54 (F) n=142	55-64 (G) n=111	65+ (H) n=92
		Literatuur, romans, poëzie	59%	48%	67% A	70% DF	48%	55%	51%
Spannende boeken	53%	51%	54%	52%	40%	59% D	49%	61% D	53%
Strips	29%	38% B	23%	46% FH	29%	33% H	26%	30% H	16%
Fantasy, science fiction	22%	27% B	18%	32% FGH	31% FGH	27% FGH	16%	15%	12%
Kinder- en jeugdboeken	18%	13%	22% A	25% FH	32% FGH	23% FH	9%	14%	8%
Totaal boeken gelezen in deze categorie	85%	81%	89% A	93%	80%	87%	83%	86%	86%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

Tabel 22 Welk type boeken wordt het meest gelezen in de categorie fictie? Opsplitsing volgens opleiding

Type boeken gelezen afgelopen jaar in de categorie FICTIE

FICTIE	Totaal n=530	Opleiding				
		Geen/ Lager onderwijs (A) n=24*	Lager Secundair onderwijs (B) n=58	Hoger Secundair onderwijs (C) n=182	Niet Universitair Hoger onderwijs (D) n=165	Universitair Hoger onderwijs (E) n=99
		Literatuur, romans, poëzie	59%	36%	61%	51%
Spannende boeken	53%	50%	56%	51%	53%	53%
Strips	29%	16%	37%	29%	26%	34%
Fantasy, science fiction	22%	16%	28%	23%	20%	20%
Kinder- en jeugdboeken	18%	7%	16%	20%	19%	17%
Totaal boeken gelezen in deze categorie	85%	79%	80%	84%	88%	88%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 23 Welk type boeken wordt het meest gelezen in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Type boeken gelezen afgelopen jaar in de categorie NON-FICTIE

NON FICTIE	Totaal n=530	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=228	vrouw (B) n=302	18-24 (C) n=41	25-34 (D) n=45	35-44 (E) n=99	45-54 (F) n=142	55-64 (G) n=111	65+ (H) n=92
		Vrijtijdboeken	47%	38%	54% A	31%	61% CH	50% C	50% CH
Reisboeken, reisgidsen	43%	42%	43%	40%	47%	41%	44%	41%	42%
Informatieve boeken	32%	31%	32%	30%	37%	29%	34%	29%	32%
Mens en Maatschappij	28%	28%	29%	23%	27%	24%	25%	35%	36%
Geschiedenis	28%	33% B	24%	14%	16%	27%	22%	36% CDF	49% CDEF
Wetenschappelijke boeken	23%	31% B	16%	20%	36% FG	23%	18%	20%	21%
Kunstboeken	19%	21%	18%	18%	10%	13%	19%	23% DE	32% DEF
Totaal boeken gelezen in deze categorie	83%	82%	83%	72%	91% C	83%	83%	79%	85%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

Tabel 24 Welke type boeken wordt het meest gelezen in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens opleiding

Type boeken gelezen afgelopen jaar in de categorie NON-FICTIE

NON FICTIE	Totaal n=530	Opleiding				
		Geen/ Lager onderwijs (A) n=24	Lager Secundair onderwijs (B) n=58	Hoger Secundair onderwijs (C) n=182	Niet Universitair Hoger onderwijs (D) n=165	Universitair Hoger onderwijs (E) n=99
		Vrijetijdboeken	47%	39%	51%	50%
Reisboeken, reisgidsen	43%	24%	32%	32%	50% BC	60% BC
Informatieve boeken	32%	4%	29%	23%	42% C	40% C
Mens en Maatschappij	28%	12%	27%	24%	34%	30%
Geschiedenis	28%	40%	22%	20%	30% C	39% BC
Wetenschappelijke boeken	23%	5%	28% C	15%	23%	38% CD
Kunstboeken	19%	27%	11%	19%	18%	23%
Totaal boeken gelezen in deze categorie	83%	78%	79%	78%	86%	87%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 25 Wanneer worden boeken gelezen?

Wanneer boeken lezen

	Totaal n=530	Leeftijd					
		18-24 (A) n=41	25-34 (B) n=45	35-44 (C) n=99	45-54 (D) n=142	55-64 (E) n=111	65+ (F) n=92
 tijdens vakantieperiodes	72%	82% F	64%	78% F	77% F	81% BF	54%
 tijdens de week, 's avonds	65%	64%	73%	71%	63%	59%	58%
 tijdens de weekends	58%	55%	61%	65%	54%	60%	51%
 tijdens de week, overdag	29%	26%	21%	15%	20%	33% CD	61% ABCDE

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

Noot: Opsplitsingen volgens beroeps categorie werd niet gerapporteerd wegens te kleine steekproef. Opsplitsing volgens opleiding werd eveneens niet gerapporteerd aangezien binnen deze subcategorieën geen significante verschillen waarneembaar zijn.

Tabel 26 Hoe is het leesgedrag t.o.v. 5 jaar geleden?

Meer of minder lezen dan 5 jaar geleden

	Totaal n=530	Leeftijd					
		18-24 (A) n=41	25-34 (B) n=45	35-44 (C) n=99	45-54 (D) n=142	55-64 (E) n=111	65+ (F) n=92
 MEER	33%	38%	28%	41% D	26%	41% D	29%
 MINDER	34%	49% DEF	48% E	31% E	31% E	19%	31%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

Noot: Percentages zijn gebaseerd op de perceptie van de respondenten zelf!

Tabel 27 Waarom worden er meer boeken gelezen t.o.v. 5 jaar geleden?

Spontane antwoorden

 33%

	Totaal n=178	Leeftijd					
		18-24 (A) * n=16	25-34 (B) * n=12	35-44 (C) n=41	45-54 (D) n=36	55-64 (E) n=46	65+ (F) * n=27
Ik heb meer tijd om te lezen	57%	7%	35%	65%	60%	75%	82%
Ik heb minder andere bezigheden/verplichtingen	30%	-	16%	36%	40%	44%	31%
Mijn interesse / zin in lezen is gegroeid	21%	64%	40%	11%	19% E	2%	8%
Om mij te informeren / bij te leren	7%	6%	18%	5%	3%	2%	11%
Familie / kinderen / vrienden lezen ook	6%	25%	-	9%	3%	2%	-
Om mij te ontspannen	5%	19%	17%	-	-	6%	-

* Opgelet kleine steekproef

Basis: Respondenten die meer lezen dan 5 jaar geleden (n=178)

Noot: Percentages zijn gebaseerd op de perceptie van de respondenten zelf!

Tabel 28 Waarom worden er minder boeken gelezen t.o.v. 5 jaar geleden?

Spontane antwoorden

 34%

	Totaal n=166	Leeftijd					
		18-24 (A) n=20*	25-34 (B) n=22*	35-44 (C) n=31	45-54 (D) n=44	55-64 (E) n=21*	65+ (F) n=28*
Ik heb meer andere bezigheden/verplichtingen	60%	61%	68%	84% D	54%	53%	31%
Ik heb minder tijd om te lezen	42%	51%	48%	52%	49%	25%	15%
Door problemen met de ogen / gezondheid	10%	-	-	5%	9%	18%	40%
Mijn interesse in lezen is verminderd	5%	4%	-	-	12%	-	15%
Is geen verplichting meer (school, werk, ...)	3%	16%	-	-	-	5%	-

* Noteer dat het antwoord 'boeken zijn te duur' niet spontaan werd vermeld als reden van minder lezen ten aanzien van 5 jaar geleden

* Opgelet kleine steekproef

Basis: Respondenten die minder lezen dan 5 jaar geleden (n=166)

Noot: Percentages zijn gebaseerd op de perceptie van de respondenten zelf!

Tabel 29 Bezit de lezer graag boeken in huis?

Heeft u graag boeken – opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

	Totaal n=530	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=228	vrouw (B) n=302	18-24 (C) n=41	25-34 (D) n=45	35-44 (E) n=99	45-54 (F) n=142	55-64 (G) n=111	65+ (H) n=92
Ja	84%	85%	83%	91% D	71%	91% DF	78%	89% DF	86%
Neen	16%	15%	17%	9%	29% CEG	9%	22% EG	11%	14%

Basis: Respondenten die minstens één boek hebben gelezen het voorbije jaar.

Tabel 30 Praat men soms over bepaalde boeken met vrienden/collega's/familie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Praat u soms over boeken – opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

	Totaal n=530	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=228	vrouw (B) n=302	18-24 (C) n=41	25-34 (D) n=45	35-44 (E) n=99	45-54 (F) n=142	55-64 (G) n=111	65+ (H) n=92
		Ja	67%	64%	70%	71%	55%	75% D	65%
Neen	33%	36%	30%	29%	45% E	25%	35%	34%	30%

Basis: Respondenten die minstens één boek hebben gelezen het voorbije jaar.

Tabel 31 Praat men soms over bepaalde boeken met vrienden/collega's/familie? Opsplitsing volgens opleiding

Praat u soms over boeken – opsplitsing volgens opleiding

	Totaal n=530	Opleiding				
		Geen/lager onderwijs (A) n=24	Lager secundair (B) n=58	Hoger secundair (C) n=182	Niet universitair hoger onderwijs (D) n=165	Universitair hoger onderwijs (E) n=99
Ja	67%	49%	52%	59%	74% BC	82% BC
Neen	33%	51%	48% DE	41% DE	26%	18%

Basis: Respondenten die minstens één boek hebben gelezen het voorbije jaar.

Tabel 32 Praat men soms over bepaalde boeken met vrienden/collega's/familie? Opsplitsing volgens beroep

Praat u soms over boeken – opsplitsing volgens beroeps categorie

	Totaal n=530	Beroep						
		Arbeider (A) n=57	Bediende (B) n=201	Zelfstandige (C) n=29 *	Geen (gepensioneerd ,huisman/vrou w) (D) n=160	Werkloos (E) n=4 *	Student (F) n=29 *	Kaderlid (G) n=38
		Ja	67%	41%	69% A	67%	67% A	68%
Neen	33%	59% BDG	31%	33%	33%	32%	24%	23%

Basis: Respondenten die minstens één boek hebben gelezen het voorbije jaar.

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 33 Wat zijn de redenen om boeken te kopen?

	Totaal n=455	Leeftijd					
		18-24 (A) n=33	25-34 (B) n=44	35-44 (C) n=90	45-54 (D) n=127	55-64 (E) n=93	65+ (F) n=68
Om ze nog eens te lezen of na te slaan	59%	70% CD	60%	50%	51%	70% CD	66% CD
Gewoon om te hebben	57%	54%	51%	54%	64%	58%	57%
Lenen bevalt me niet	18%	17%	17%	21%	15%	17%	18%
Om andere prettige aspecten van boekenbezit	16%	15%	21%	11%	19%	17%	15%
Omdat ik boeken van die auteur verzamel	13%	12%	12%	18% D	7%	15%	12%
Kan het lezen wanneer / zolang ik wil	7%	3%	10% D	14% DF	1%	6% D	4%
Dit boek is niet beschikbaar in de bibliotheek	4%	3%	3%	7%	2%	1%	4%
Om het te kunnen doorgeven / uitleenen	3%	3%	3%	3%	3%	2%	5%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

Tabel 34 Waar worden boeken meestal gekocht? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Waar zijn de boeken meestal gekocht – opsplitsing volgens geslacht & leeftijd

	Totaal n=455	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=206	vrouw (B) n=249	18-24 (C) n=33	25-34 (D) n=44	35-44 (E) n=90	45-54 (F) n=127	55-64 (G) n=93	65+ (H) n=68
In een boekhandelketen	82%	78%	85%	77%	86%	77%	85%	82%	83%
In een grootwarenhuis of supermarkt	30%	28%	31%	15%	32% H	37% CH	36% CH	35% CH	15%
In een 2dehandswinkel of op een 2dehandsbeurs	28%	31%	25%	34%	29%	24%	30%	27%	26%
Op de Boekenbeurs	23%	18%	27% A	24%	19%	26%	21%	29%	20%
In een plaatselijke boekhandel	22%	20%	23%	24%	16%	20%	25%	20%	24%
Via een krantenzaak, kiosk	15%	14%	17%	8%	12%	16%	20%	18%	16%
Via een internetboekhandel	14%	19% B	11%	18% H	18% H	20% H	14% H	12% H	1%
Via een boekenclub	10%	8%	12%	12%	7%	11%	6%	14% F	14%
Andere	5%	8%	2%	6%	7%	6%	4%	2%	4%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

Tabel 35 Waar worden boeken meestal gekocht? Opsplitsing volgens opleiding

Waar zijn de boeken meestal gekocht – opsplitsing volgens opleiding

	Totaal n=455	Geen / lager onderwijs (A) n=16 *	Lager secundair onderwijs (B) n=55	Hoger secundair onderwijs (C) n=159	Niet universitair hoger onderwijs (D) n=139	Universitair hoger onderwijs (E) n=84
In een boekhandelketen	82%	68%	71%	81%	91% DCE	79%
In een grootwarenhuis of supermarkt	30%	21%	38% E	33%	29%	21%
In een 2dehandswinkel / op 2dehandsbeurs	28%	31%	26%	26%	26%	32%
Op de Boekenbeurs	23%	20%	20%	20%	29%	21%
In een plaatselijke boekhandel	22%	6%	9%	25% B	17%	34% BD
Via een krantenzaak, kiosk	15%	21%	29% DE	17%	13%	9%
Via een internetboekhandel	14%	-	10%	13%	13%	24% C
Via een boekenclub	10%	16%	5%	17% BDE	8%	5%
Andere	5%	-	7%	4%	6%	2%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 36 Welke type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie fictie? Opsplitsing volgens leeftijd

Type boeken gekocht afgelopen jaar in de categorie FICTIE – opsplitsing volgens leeftijd

FICTIE	Totaal n=455	Leeftijd					
		18-24 (A) n=33	25-34 (B) n=44	35-44 (C) n=90	45-54 (D) n=127	55-64 (E) n=93	65+ (F) n=68
Literatuur, romans, poëzie	46%	62% BD	29%	55% BD	36%	51% BD	52% BD
Spannende boeken	41%	37%	32%	49%	38%	46%	44%
Kinder- en jeugdboeken	29%	26%	39% DEF	46% ADEF	19%	20%	18%
Strips	27%	36% F	30% F	37% EF	26% F	21% F	9%
Fantasy, science fiction	14%	24% DF	17%	14%	10%	11%	9%
Totaal boeken gekocht in deze categorie	78%	94% DEF	82% D	85% DF	66%	74%	72%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

Tabel 37 Welk type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie fictie volgens opleiding

Type boeken gekocht afgelopen jaar in de categorie FICTIE – opsplitsing volgens opleiding

FICTIE	Totaal n=455	Opleiding				
		Geen / lager onderwijs	Lager secundair onderwijs	Hoger secundair onderwijs	Niet universitair hoger onderwijs	Universitair hoger onderwijs
		(A) n=16 *	(B) n=55	(C) n=159	(D) n=139	(E) n=84
Literatuur, romans, poëzie	46%	22%	32%	40%	49% B	65% BCD
Spannende boeken	41%	40%	31%	44%	42%	42%
Kinder- en jeugdboeken	29%	26%	21%	34%	32%	22%
Strips	27%	11%	31%	30%	26%	25%
Fantasy, science fiction	14%	-	17%	16%	12%	14%
Totaal boeken gekocht in deze categorie	78%	66%	71%	80%	81%	78%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 38 Welk type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens leeftijd

Type boeken gekocht afgelopen jaar in de categorie NON-FICTIE

NON FICTIE	Totaal n=455	Leeftijd					
		18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		(A) n=33	(B) n=44	(C) n=90	(D) n=127	(E) n=93	(F) n=68
Vrijtijdboeken	47%	29%	41%	57% AF	53% A	53% A	39%
Reisboeken	27%	9%	16%	33% AB	33% AB	35% AB	30% A
Informatieve boeken	24%	18%	21%	27%	28%	21%	29%
Geschiedenis	22%	18%	12%	27% B	16%	26%	33% BD
Mens en Maatschappij	19%	10%	9%	28% ABE	18%	15%	29% ABE
Wetenschappelijke boeken	16%	10%	20%	22%	15%	15%	10%
Kunstboeken	15%	9%	7%	14%	14%	16%	28% ABCD
Totaal non-fictie boeken gekocht	76%	52%	61%	84% AB	89% AB	81% AB	80% AB

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

Tabel 39 Welk type boeken werd het afgelopen jaar het meest gekocht in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens opleiding

Type boeken gekocht afgelopen jaar in de categorie NON-FICTIE

NON FICTIE	Totaal n=455	Opleiding				
		Geen / lager onderwijs	Lager secundair onderwijs	Hoger secundair onderwijs	Niet universitair hoger onderwijs	Universitair hoger onderwijs
		(A) n=16 *	(B) n=55	(C) n=159	(D) n=139	(E) n=84
Vrijtijdboeken	47%	24%	51%	49%	46%	45%
Reisboeken	27%	5%	15%	16%	36% BC	45% BC
Informatieve boeken	24%	11%	17%	19%	26%	38% BC
Geschiedenis	22%	18%	10%	19%	22%	36% BCD
Mens en Maatschappij	19%	-	16%	16%	18%	31% CD
Wetenschappelijke boeken	16%	14%	11%	9%	14%	34% BCD
Kunstboeken	15%	7%	12%	14%	14%	21%
Totaal non-fictie boeken gekocht	76%	53%	69%	74%	75%	85%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 40 Wordt het aankopen van boeken impulsief of op voorhand gepland? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Aankoop is ... - opsplitsing volgens geslacht & leeftijd

	Totaal n=455	Geslacht		Leeftijd					
		man	vrouw	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		(A) n=206	(B) n=249	(C) n=33	(D) n=44	(E) n=90	(F) n=127	(G) n=93	(H) n=68
impulsief	31%	37% B	27%	28%	27%	33%	28%	39%	35%
volledig op voorhand gepland	22%	23%	22%	16%	27% E	11%	20%	27% E	37% CEF
beide	46%	40%	51% A	56% GH	47% H	56% GH	52% GH	34%	28%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

Tabel 41 Is het financieel haalbaar om boeken te kopen? Opsplitsing volgens geslacht en opleiding

Voldoende geld om boeken te kopen? – opsplitsing volgens geslacht en opleiding

	Totaal n=455	Geslacht	
		man (A) n=206	vrouw (B) n=249
Ja	83%	88% B	79%
Neen	17%	12%	21% A

	Totaal n=455	Opleiding				
		Geen/lager onderwijs (A) n=16 *	Lager secundair (B) n=55	Hoger secundair (C) n=159	Niet universitair hoger onderwijs (D) n=139	Universitair hoger onderwijs (E) n=84
Ja	83%	84%	73%	80%	84%	96% BCD
Neen	17%	16%	28% E	20% E	16% E	4%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 42 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Aantal boeken gekocht per jaar – opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

	Totaal n=750	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=375	vrouw (B) n=375	18-24 (C) n=51	25-34 (D) n=66	35-44 (E) n=126	45-54 (F) n=190	55-64 (G) n=156	65+ (H) n=161
1 en 5 boeken	33%	31%	36%	41% H	43% EH	27%	39% EH	30%	26%
6 en 10 boeken	11%	8%	13% A	8%	5%	15% D	13%	13%	9%
11 en 20 boeken	9%	9%	10%	7%	8%	18% FGH	10%	7%	6%
21 en 30 boeken	3%	3%	4%	4%	4%	4%	3%	5%	1%
méér dan 30 boeken	4%	5%	4%	4%	8% H	7% FH	2%	5%	2%
Totaal boeken gekocht	61%	56%	67% A	64% H	68% H	71% H	67% H	60% H	43%

Basis: Totale steekproef (n=750)

Tabel 43 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens urbanisatie

Aantal boeken gekocht per jaar – opsplitsing volgens urbanisatie

	Totaal n=750	Urbanisatiegraad		
		Grootstedelijk gebied (A) n=147	Stedelijk gebied (B) n=179	Ruraal gebied (C) n=424
1 en 5 boeken	33%	32%	37%	32%
6 en 10 boeken	11%	13%	11%	10%
11 en 20 boeken	9%	9%	8%	10%
21 en 30 boeken	3%	8% BC	2%	2%
méér dan 30 boeken	4%	6% B	2%	5%
Totaal boeken gekocht	61%	69%	60%	59%

Basis: Totale steekproef (n=750)

Tabel 44 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens opleiding

Aantal boeken gekocht per jaar – opsplitsing volgens opleiding

	Totaal n=750	Opleiding				
		Geen/lager onderwijs (A) n=62	Lager secundair (B) n=105	Hoger secundair (C) n=280	Niet universitair hoger onderwijs (D) n=195	Universitair hoger onderwijs (E) n=104
1 en 5 boeken	33%	24%	38%	34%	36%	29%
6 en 10 boeken	11%	2%	8%	7%	15%	19% ABC
11 en 20 boeken	9%	1%	3%	8%	12%	18% ABC
21 en 30 boeken	3%	-	-	3%	3%	9% C
méér dan 30 boeken	4%	-	4%	4%	6%	7%
Totaal boeken gekocht	61%	27%	53%	56%	72%	82%

Basis: Totale steekproef (n=750)

synovate

Research reinvented

Tabel 45 Hoeveel boeken koopt de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens beroep

Aantal boeken gekocht per jaar – opsplitsing volgens opleiding

	Totaal n=750	Beroep						
		Arbeider	Bediende	Zelfstandige	Geen (gepensioneerd ,huisman/vrouw)	Werkloos	Student	Kaderlid
		(A) n=110	(B) n=234	(C) n=52	(D) n=252	(E) n=12*	(F) n=32	(G) n=41
1 en 5 boeken	33%	35%	36%	31%	28%	38%	51% ^{DG}	22%
6 en 10 boeken	11%	6%	13%	11%	9%	-	12%	17% ^A
11 en 20 boeken	9%	6%	12%	7%	7%	-	8%	19% ^{AD}
21 en 30 boeken	3%	1%	6% ^{AD}	2%	1%	-	-	8% ^{AD}
méér dan 30 boeken	4%	5%	5%	4%	3%	-	2%	14% ^D
Totaal boeken gekocht	61%	53%	72%	55%	48%	38%	76%	80%

Basis: Totale steekproef (n=750)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 46 Waarom worden er meer boeken gekocht t.o.v. 5 jaar geleden?

Spontane antwoorden

 36%

	Totaal n=152	Leeftijd					
		18-24 (A) n=23 *	25-34 (B) n=19 *	35-44 (C) n=34	45-54 (D) n=26 *	55-64 (E) n=32	65+ (F) n=18 *
Ik heb meer tijd om te lezen	38%	4%	10%	40%	56%	84% C	80%
Mijn interesse / zin in lezen is gegroeid	21%	30%	35%	21% E	9%	3%	10%
Meer financiële middelen / boeken worden goedkoper	19%	41%	27%	12%	4%	3%	6%
Ik heb graag het boek in eigendom / ik leen minder	9%	13%	6%	15%	4%	3%	4%
Om mij te informeren / bij te leren	7%	9%	11%	-	9%	12%	6%
Ik heb minder andere bezigheden/verplichtingen	7%	-	-	9%	26%	11%	6%
Ik koop meer boeken om anderen / cadeau te geven	7%	-	15%	9%	7%	6%	-
Familie / kinderen / vrienden lezen ook	5%	4%	6%	11%	8%	-	-

Basis: Respondenten die meer boeken kopen dan 5 jaar geleden (n=152)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 47 Waarom worden er minder boeken gekocht t.o.v. 5 jaar geleden?

Spontane antwoorden

 25%

	Totaal n=115	Leeftijd					
		18-24 (A) n=6 *	25-34 (B) n=11 *	35-44 (C) n=20 *	45-54 (D) n=38 *	55-64 (E) n=19 *	65+ (F) n=21 *
Ik heb minder tijd om te lezen	40%	15%	82%	34%	48%	30%	15%
Ik heb meer andere bezigheden/verplichtingen	24%	52%	45%	18%	21%	5%	15%
Mijn interesse in lezen is verminderd	10%	34%	-	25%	2%	-	9%
Minder financiële middelen / boeken worden duurder	9%	15%	-	10%	11%	10%	10%
Geen plaats (meer) om de boeken op te bergen	8%	-	-	5%	8%	12%	19%
Ik lees meer boeken	7%	-	-	5%	8%	17%	11%
Door problemen met de ogen / gezondheid	6%	-	8%	-	6%	8%	9%

Basis: Respondenten die minder boeken kopen dan 5 jaar geleden (n=115)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 48 Twijfel bij lezers tussen aankoop boek of iets anders.

Twijfel tussen een boek of iets anders bij aankoop – opsplitsing volgens leeftijd

	Totaal n=455	Leeftijd					
		18-24 (A) n=33	25-34 (B) n=44	35-44 (C) n=90	45-54 (D) n=127	55-64 (E) n=93	65+ (F) n=68
Ik twijfel soms	28%	53% BCDEF	27%	27%	25%	24%	16%
Ik twijfel nooit	72%	47%	73% A	73% A	74% A	75% A	84% A

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht

Tabel 49 Waarom boeken lenen en niet kopen?

Naast lenen kunt u boeken ook kopen. Waarom leent u toch liever een boek?

	Totaal n=312	Leeftijd					
		18-24 (A) n=33	25-34 (B) n=28*	35-44 (C) n=63	45-54 (D) n=84	55-64 (E) n=55	65+ (F) n=49
Omdat ik een boek slechts één keer lees	56%	49%	64%	56%	65% E	46%	53%
Omwille van financiële redenen (het is gratis)	54%	60%	51%	47%	50%	57%	63%
Omdat ik ze slechts beperkt nodig heb	44%	46%	35%	48%	51%	38%	40%
Omdat het boek niet interessant genoeg is	26%	31%	17%	26%	25%	36%	27%
Thuis geen ruimte (meer) om boeken te bewaren	22%	6%	10%	26% A	22% A	33% A	36% A
Ik leen geen boeken	3%	3%	4%	2%	1%	2%	6%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben geleend (n=312)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 50 Welk type boeken werden het afgelopen jaar het meest geleend in de categorie fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Type boeken geleend afgelopen jaar in de categorie FICTIE

FICTIE	Totaal n=312	Geslacht		Leeftijd					
		man (A) n=126	vrouw (B) n=186	18-24 (C) n=33	25-34 (D) n=28	35-44 (E) n=63	45-54 (F) n=84	55-64 (G) n=55	65+ (H) n=49
Literatuur, romans, poëzie	61%	46%	71% A	67%	52%	51%	54%	67%	80% EF
Spannende boeken	48%	46%	49%	37%	35%	57%	46%	59% C	52%
Kinder- en jeugdboeken	26%	18%	32% A	22% H	49%	43% CFGH	17% H	13% H	2%
Strips	23%	23%	22%	30% FH	33%	30% FH	12%	18%	10%
Fantasy science fiction	16%	22% B	13%	29% H	19%	17% H	16% H	16% H	2%
Totaal fictie boeken geleend	87%	82%	91% A	88%	89%	89%	82%	88%	86%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben geleend

Tabel 51 Welk type boeken werden in het afgelopen jaar het meest geleend in de categorie non-fictie? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Type boeken geleend afgelopen jaar in de categorie NON-FICTIE

NON FICTIE	Totaal	Geslacht		Leeftijd					
		man	vrouw	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		(A) n=126	(B) n=186	(C) n=33	(D) n=28	(E) n=63	(F) n=84	(G) n=55	(H) n=49
Base	n=312								
Vrije tijdboeken	37%	33%	40%	22%	54%	46% CH	34%	41%	25%
Reisboeken	36%	34%	38%	24%	43%	44%	41%	33%	29%
Informatieve boeken	25%	24%	25%	15%	36%	21%	31%	29%	18%
Geschiedenis	22%	27%	19%	15%	14%	22%	24%	32%	26%
Mens en Maatschappij	19%	19%	19%	15%	25%	21%	16%	26%	15%
Wetenschappelijke boeken	18%	27% B	11%	19%	30%	17%	16%	13%	10%
Kunstboeken	11%	13%	10%	10%	7%	9%	16%	16%	9%
Totaal non-fictie boeken geleend	70%	69%	71%	59%	76%	76% H	78% CH	69%	58%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben geleend

Tabel 52 Hoeveel boeken leent de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

Aantal boeken geleend per jaar – opsplitsing volgens geslacht en leeftijd

	Totaal	Geslacht		Leeftijd					
		man	vrouw	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		(A) n=375	(B) n=375	(C) n=51	(D) n=66	(E) n=126	(F) n=190	(G) n=156	(H) n=161
1 en 5 boeken	17%	16%	18%	34% DEFG	17%	18%	15%	12%	11%
6 en 10 boeken	8%	7%	9%	13% H	4%	11% H	6%	10% H	4%
11 en 20 boeken	6%	4%	8% A	10%	6%	6%	8% H	4%	3%
21 en 30 boeken	3%	2%	4%	2%	5%	3%	4%	2%	3%
méér dan 30 boeken	9%	7%	12% A	6%	11%	12%	10%	8%	8%
Totaal boeken geleend	43%	35%	51% A	66% DFGH	42%	50% GH	44% H	36%	31%

Basis: Totale steekproef (n=750)

Tabel 53 Hoeveel boeken leent de Vlaming per jaar? Opsplitsing volgens opleiding

Aantal boeken geleend per jaar – opsplitsing volgens opleiding

	Totaal n=750	Opleiding				
		Geen/lager onderwijs (A) n=62	Lager secundair (B) n=105	Hoger secundair (C) n=280	Niet universitair hoger onderwijs (D) n=195	Universitair hoger onderwijs (E) n=104
1 en 5 boeken	17%	3%	15% A	15% A	19% A	25% AC
6 en 10 boeken	8%	3%	6%	6%	10%	13% AC
11 en 20 boeken	6%	-	2%	6%	7%	10% B
21 en 30 boeken	3%	-	3%	3%	5%	3%
méér dan 30 boeken	9%	2%	6%	9%	16% ABC	8%
Totaal boeken geleend	43%	8%	32%	39%	57%	59%

Basis: Totale steekproef (n=750)

Tabel 54 Hoeveel boeken per jaar leent de Vlaming? Opsplitsing volgens beroep

Aantal boeken geleend per jaar – opsplitsing volgens beroeps categorie

	Totaal n=750	Beroep						
		Arbeider (A) n=110	Bediende (B) n=234	Zelfstandige (C) n=52	Geen (gepensioneerd ,huisman/vrouw) (D) n=252	Werkloos (E) n=12*	Student (F) n=32	Kaderlid (G) n=41
1 en 5 boeken	17%	10%	19% AD	10%	11%	25%	42% ABCDG	18%
6 en 10 boeken	8%	6%	6%	4%	6%	-	18% BD	19% ABCD
11 en 20 boeken	6%	2%	10% AD	3%	4%	-	6%	13% AD
21 en 30 boeken	3%	1%	6%	-	3%	-	4%	-
méér dan 30 boeken	9%	5%	12%	11%	9%	8%	6%	11%
Totaal boeken geleend	79%	24%	53%	28%	33%	33%	76%	61%

Basis: Totale steekproef (n=750)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 55 Worden er meer of minder boeken geleend t.o.v. 5 jaar geleden

Meer of minder boeken lenen dan 5 jaar geleden?

		Leeftijd					
		18-24 (A) n=33	25-34 (B) n=28	35-44 (C) n=63	45-54 (D) n=84	55-64 (E) n=55	65+ (F) n=49
MEER	37%	35%	39%	43%	29%	48% DF	28%
MINDER	26%	36% E	25%	23%	29% E	11%	31% E

		Urbanisatiegraad		
		Grootstedelijk gebied (A) n=69	Stedelijk gebied (B) n=79	Ruraal gebied (C) n=164
MEER	37%	38%	26%	42% B
MINDER	26%	21%	33%	25%

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben geleend

Tabel 56 Waarom worden er meer boeken geleend t.o.v. 5 jaar geleden?

Spontane antwoorden

 37%

	Totaal n=115	Leeftijd					
		18-24 (A) n=12	25-34 (B) n=11	35-44 (C) n=27	45-54 (D) n=25	55-64 (E) n=26	65+ (F) n=14
Ik heb meer tijd om te lezen	32%	-	8%	38%	42%	57%	50%
Mijn interesse / zin in lezen is gegroeid	16%	51%	11%	11%	8%	8%	7%
Ik heb minder andere bezigheden/verplichtingen	14%	7%	-	12%	32%	20%	20%
Is een verplichting (school, werk, ...)	6%	7%	17%	6%	4%	-	-
Familie / kinderen / vrienden lezen ook	6%	-	9%	14%	-	4%	-
Lenen van boeken is goedkoper / boeken kopen is	5%	-	-	15%	-	-	8%

Basis: Respondenten die meer boeken lenen dan 5 jaar geleden (n=115)

* Opgelet kleine steekproef

Tabel 57 Waarom worden er minder boeken geleend t.o.v. 5 jaar geleden?

Spontane antwoorden

 26%

	Totaal n=79	Leeftijd					
		18-24 (A) n=12	25-34 (B) n=7	35-44 (C) n=15	45-54 (D) n=24	55-64 (E) n=6	65+ (F) n=15
Ik heb minder tijd om te lezen	37%	32%	15%	42%	50%	49%	41%
Ik heb meer andere bezigheden/verplichtingen	26%	18%	13%	41%	31%	48%	18%
Mijn interesse in lezen is verminderd	15%	18%	14%	27%	5%	-	14%
Ik koop meer boeken	9%	25%	-	-	9%	17%	7%
De bibliotheek is ver weg / moeilijk bereikbaar	7%	8%	32%	-	-	-	-
Ik lees minder door problemen met ogen /	6%	-	-	-	-	-	31%

Basis: Respondenten die minder boeken lenen dan 5 jaar geleden (n=79)

* Opgelet kleine steekproef

synovate

Research reinvented

Tabel 58 Hoe worden lezers het meest beïnvloed om tot lezen van een boek over te gaan?

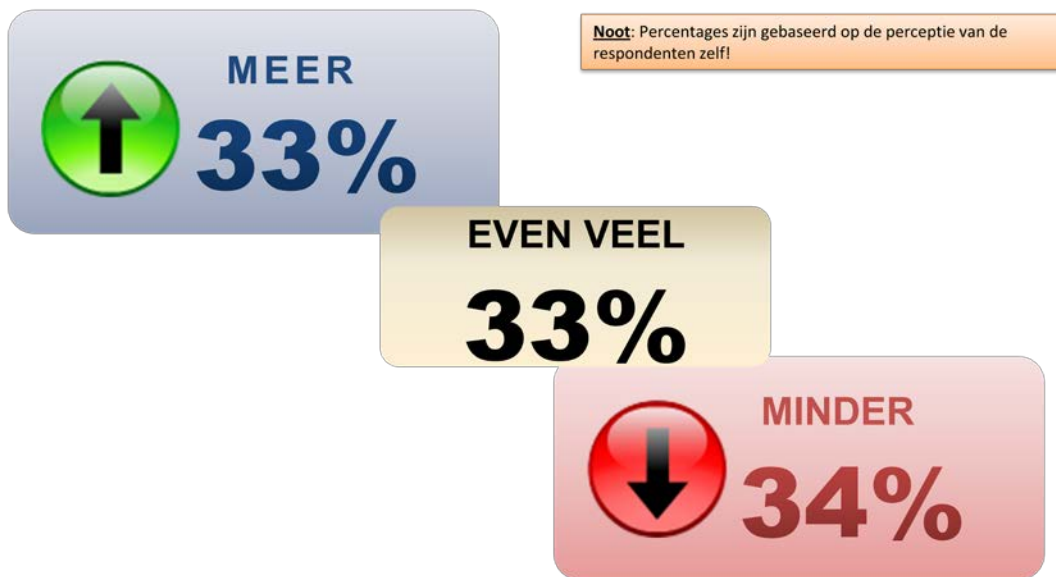
Informatiebron om te besluiten om een boek te lezen, opsplitsing volgens geslacht & leeftijd

	Totaal n=530	Geslacht		Leeftijd					
		man	vrouw	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
		(A) n=228	(B) n=302	(C) n=41	(D) n=45	(E) n=99	(F) n=142	(G) n=111	(H) n=92
Aanbevelingen van vrienden of familie	59%	50%	66% A	77% DGH	53%	60% G	62% G	45%	58%
Recensies, besprekingen in tijdschriften, kranten...	54%	49%	58%	47%	42%	63% DH	55%	62% D	49%
Media-aandacht	43%	38%	47% A	45%	36%	41%	38%	49%	52%
Tips in de boekhandel	34%	28%	39% A	22%	30%	44% CF	26%	39% CF	37%
Internet zoeksites	27%	33% B	22%	49% EFGH	36% H	20%	27% H	24% H	13%
Tips in de bibliotheek	24%	20%	26%	15%	28%	25%	25%	25%	21%
Beurzen	23%	19%	25%	24%	16%	26%	18%	28%	24%
Internet boekhandels	13%	15%	11%	22% FH	20% H	13% H	9%	10%	4%
Gemiddeld aantal antwoorden	3,0	2,8	3,2	3,2	2,8	3,2	2,9	3,1	2,8

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

Appendix Figuur 1 Worden er meer of minder boeken gelezen tov 5 jaar geleden?

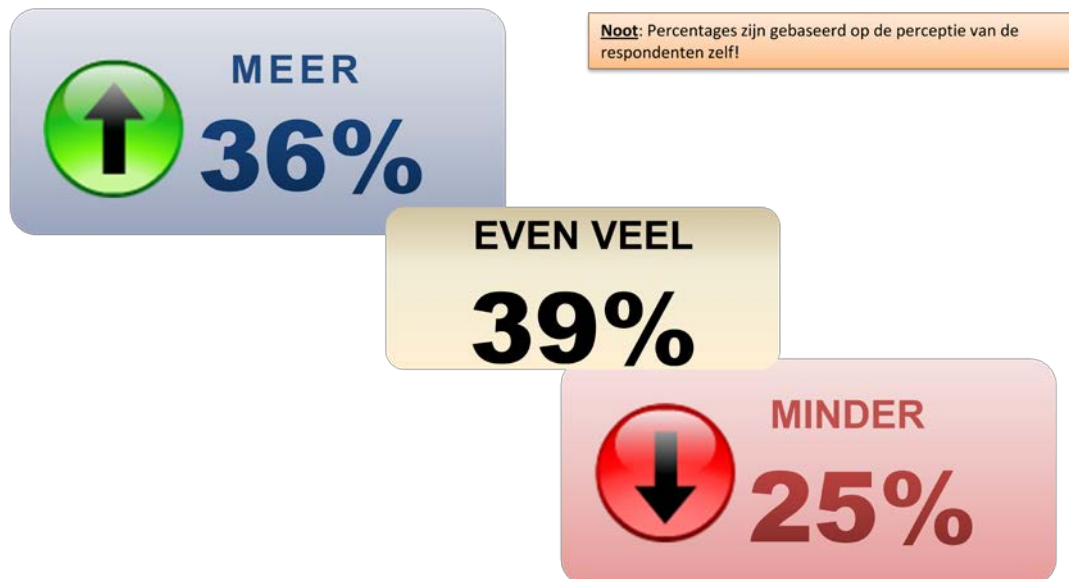
Leest men meer of minder boeken dan 5 jaar geleden.

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen (n=530)

Appendix Figuur 2 Worden er meer of minder boeken gekocht tov 5 jaar geleden?

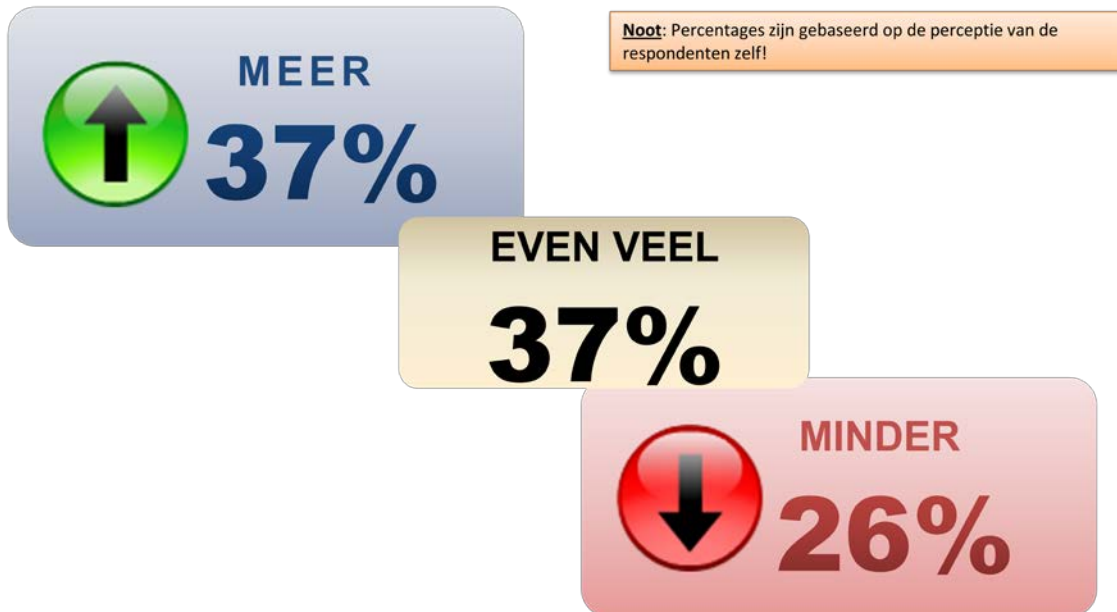
Meer of minder boeken kopen dan 5 jaar geleden?

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gekocht (n=455)

Appendix Figuur 3 Worden er meer of minder boeken geleend tov 5 jaar geleden?

Meer of minder boeken lenen dan 5 jaar geleden?

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben geleend (n=312)

Appendix Figuur 4 Waar zoeken lezers informatieve op over boeken?

Actief informatie zoeken over boeken door lezers – **basis = alle lezers**

Appendix Figuur 5 Waar zoeken lezers informatie op over boeken? Opsplitsing volgens geslacht

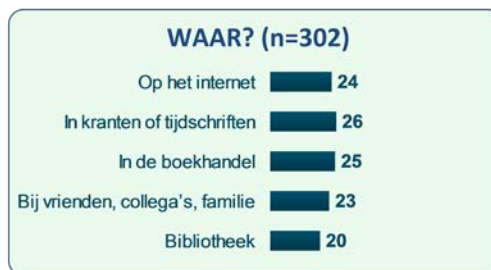
Actief informatie zoeken over boeken – opsplitsing volgens geslacht – basis = alle lezers

(n=228)-(A)

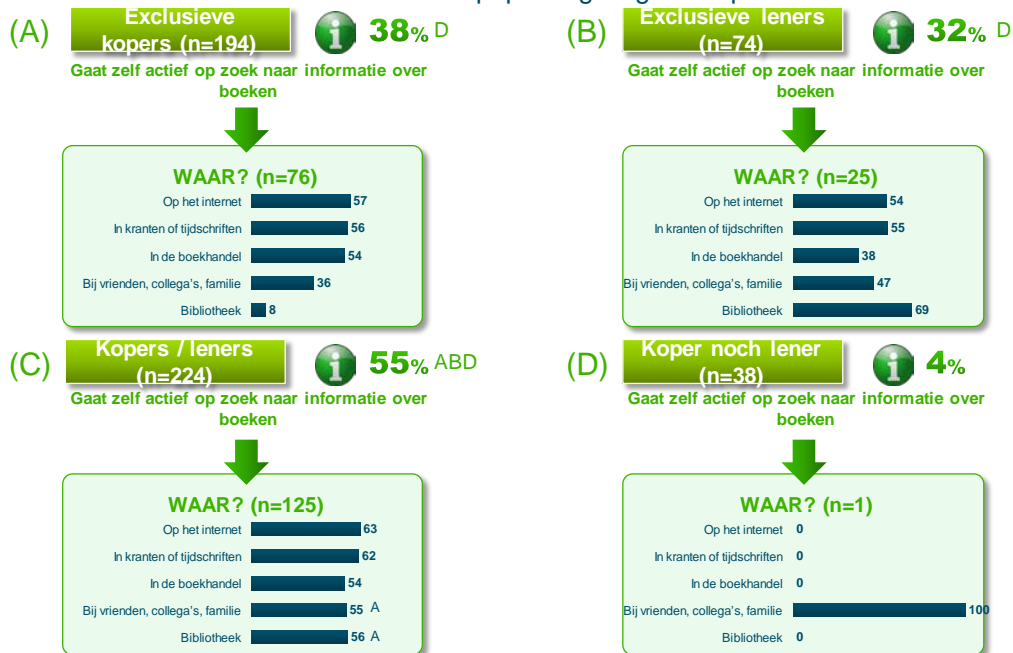
(n=302)-(B)

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen

Appendix Figuur 6 Waar zoeken lezers informatie op over boeken? Opsplitsing volgens kopers/leners

Actief informatie zoeken over boeken – opsplitsing volgens kopers / leners

Basis: Respondenten die het afgelopen jaar boeken hebben gelezen